

• ABANA • ADALAR • AKÇADAĞ • ALTINOVA • AMASRA • ANTALYA • AVANOS • AYDIN • AYDINCIK • BALÇOVA • BALIKESİR • BANDIRMA • BAYINDIR • BEŞİKTAŞ • BİLECİK • BURDUR • BURHANİYE • BURSA
• ÇANKAYA • ÇANKIRI • DARENDE • DENİZLİ • DİDİM • DİNAR • EDİRNE • ERZURUM • GAZİPAŞA • GEBZE • GÖLCÜK • HATAY • ISPARTA • İNEGÖL • İSTANBUL • İZMİR • KADIKÖY • KADIRLI • KAHRAMANMARAŞ
• KARESİ • KARŞIYAKA • KIRIKKALE • KIRŞEHİR • KOCAELİ • KÖRFEZ • MALKARA • MENTEŞE • MERKEZEFENDİ • MERSİN • MEZİTLİ • MUDANYA • MUĞLA • NİLÜFER • ODUNPAZARI • ORDU • ORTAHİSAR
• OSMANCIK • OSMANGAZİ • OSMANİYE • PAMUKKALE • PENDİK • SAMSUN • SANDIKLI • SERDİVAN • TEPEBAŞI • TİREBOLU • TOROSLAR • TRABZON • URLA • ÜRGÜP • YALOVA • YENİPAZAR

Yaşanabilir Kentler

Bakanlar Ostrava'da buluştu

Çek Cumhuriyeti'nin Ostrava şehrinde düzenlenen konferansta Çevre ve Sağlık Bakanları bir araya geldi.

"Sağlıklı kent, kentin kimliğidir"

Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya Yılmaz, sağlıklı kenti, insana yakışır hizmetlerin sunulduğu bir şehir olarak nitelendirdi.

Denizli'de jeotermal kaynaklar konuşuldu

SKB, 'Jeotermal Kaynakların Kullanımı' ana temalı konferansını Denizli'de gerçekleştirdi.

"Sağlıklı kent bir sonuç değil bir süreçtir"

Darendede Belediye Başkanı Süleyman Eser, sağlıklı bir kentin sadece elde edilen sonuçlarla değil, kentin süreciyle tanımlanabileceğini ifade etti.

**SAĞLIKLI BİR ŞEHİR,
sağlıklı yaşam alanları sağlar.**

Başkan'dan

**Menderes Mehmet
Tevfik TÜREL**

Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı
Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği'nin değerli üyeleri,

Dergimizin 28. sayısı vesilesiyle Birlik Başkanı ünvanıyla sizleri en güzel dileklerle selamlıyorum. Kasım ayında Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı Sayın Recep Altepe'nin istifa etmesinin ardından yaptığımız başkanlık seçiminde şahsıma gösterilen teveccüh için tekrar teşekkürlerimi sunuyorum.

Sağlıklı Kentler Birliği, Bursa Büyükşehir Belediyemizin öncülüğünde kurulmuş, güzel çalışmalara imza atmış, güzide bir birliğimizdir. Birliğimizi bu noktaya getiren Sayın Recep Altepe'ye ve görev almış herkese teşekkür ediyorum. Bu görevler sadece ve sadece bayrak nöbetleridir, devraldığımız hizmet bayrağını daha ileri taşımak için birlikte bütün gücümüzle çalışacağız.

Birlik üye sayımız 70'e ulaşmış durumdadır. Bu sayının artması ve çalışmalarımızın kapsamını genişletmek için Birliğimizi tanıtıcı çalışmalara ağırlık vermenin faydalı olacağına inanıyorum. Birliğimizin Dünya Sağlık Örgütü prensipleri çerçevesinde sağlık, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık konularında yürüttüğü çalışmalara bütün belediyelerimizin ihtiyacı vardır. Birliğimizin stratejik planlarını yeniden gözden geçirip, şehirlerimizin sağlıklı, huzurlu, çevreci ve müreffeh olması yönünde daha ileri adımlar atmayı temenni ediyorum.

Dergimizin 28. sayısını "Yaşanabilir Kentler" konusuna ayırdık. Editörümüz ve Danışma Kurulu üyemiz Prof. Dr. Sayın Feza Karaer'e, katkıda bulunan çalışma arkadaşlarımıza ve siz değerli üyelerimize teşekkür ederim. Keyifli okumalar dilerim.

Saygılarımla.

Şehirlere sağlıklı dokunuş

www.skb.gov.tr

www.skb.gov.tr

kentli dergisi **3**

kentli

dergisi

İmtiyaz Sahibi

Sağlıklı Kentler Birliği adına,
Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı ve SKB Başkanı
Menderes Mehmet Tevfik TÜREL

Yayın Direktörü (Sorumlu)

Murat AR

Genel Yayın Yönetmeni

Gonca YERLİYURT

Yayına Hazırlayanlar

Yunus İhsan ŞAHİN, Mustafa SEVİM,
Muhammed Furkan YURTSEVEN, Ercüment YILMAZ

Katkıda Bulunanlar

Antalya Büyükşehir Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi,
Darende Belediyesi, Hatay Büyükşehir Belediyesi,
İzmir Büyükşehir Belediyesi, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi,
Karesi Belediyesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Körfez Belediyesi,
Menteşe Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi,
Mezitli Belediyesi, Mudanya Belediyesi,
Muğla Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi,
Odunpazarı Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi,
Osmangazi Belediyesi, Samsun Büyükşehir Belediyesi,
Trabzon Büyükşehir Belediyesi

Editör

Nagihan GÖRKEN

Grafik Tasarım

Gülçin KÜÇÜK

Dosya Editörü

Prof. Dr. Feza KARAER

Editörler Kurulu

Erdem SAKER, Prof. Dr. Handan TÜRKÖĞLÜ,
Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK, Prof. Dr. Feza KARAER,
Prof. Dr. Cengiz TÜRE, Prof. Dr. Emine Didem EVCI KIRAZ,
Doç. Dr. Emel İRGİL, Doç. Dr. Alpaslan TÜRKKAN,
Doç. Dr. İnci PARLAKTUNA, Doç. Dr. Gül SAYAN ATANUR,
Doç. Dr. Asım Mustafa AYTEN,

Yapım

Bursa Kiraz Halkla İlişkiler Ltd. Şti.
Kükürtlü Mah. Cevizli Sok. No: 1/6 Osmangazi / Bursa
Tel: 0224 232 20 40 - www.kiraziletisim.com

Baskı

Furkan Ofset
Yeni Yalova Yolu 6.km Panayır Mevkii No:490
Osmangazi/Bursa
Ocak 2018

Sağlıklı Kentler Birliği

Tayakadın Mah. Doyuran Sok. No: 13 Osmangazi/Bursa
0224 235 23 99
www.skb.gov.tr • bilgi@skb.gov.tr

Yıl 8 • Sayı 28 • Temmuz - Ağustos - Eylül 2017

Yerel, süreli yayın.

ISSN 2146-0566

Sağlıklı Kentler Birliği resmi yayın organı olan
Kentli Dergisi basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder.
Dergimizde yer alan yazı ve makaleler kaynak gösterilerek
yayınlanabilir. Makalelerin sorumluluğu yazarına aittir.

Sağlıklı Kentler Birliği'nin ücretsiz yayınıdır.
Üç ayda bir yayınlanır.

Bursa "Avrupa Yeşil Başkenti Ödülü" için yarışacak

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Avrupa Yeşil
Başkenti 2020 yılı Ödülü'ne başvurdu.

25

Engellilerin yaşamlarını kolaylaştıran mekanlar

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin başlattığı
engellilerin yaşamını kolaylaştıran mekan ve
araçlara yönelik olarak Türkiye'de sadece İzmir'de
dağıtılan 'kırmızı bayrak'ların sayısı 45'e ulaştı.

27

Yaşanabilir bir Ordu için...

Ordu Büyükşehir Belediyesi, Ordu'yu özellikle genç
nesillere daha yaşanabilir bir kent haline getirebilmek
amacıyla spor yatırımlarına devam ediyor.

32

Sokak hayvanları yaşasın diye...

Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Orhan
Fevzi Gümrükçüoğlu, Ortahisar'da inşa edilen Doğal
Yaşam Alanı ve Sokak Hayvanları Bakım Merkezi'ni
denetleyerek, "Hayvanları bu dünyadan ayırmak için
değil, yaşatmak için bu tesisi yapıyoruz" dedi.

33

Gebe okulu açıldı

Menteşe Belediyesi'nin "Bilinçli Gebelik, Güvenli
Annelik" için hayata geçirdiği 'Gebe Okulu' açıldı.

41

Bu kumbaralar doğayı koruyor

İlçenin çeşitli yerlerine 'atık pet, şişe toplama kumbaraları'
yerleştiren Mezitli Belediyesi, geri dönüşüm sistemini
ilçenin genelinde yaygınlaştırmayı hedefliyor.

42

Bu sayıda

Denizli'de jeotermal kaynaklar konuşuldu	8
Bursa'dan Denizli'ye pedalladılar	12
Okula bisikletle gittiler	14
Bakanlar Ostrava'da buluştu	15
Sağlıklı Kentler Birliği'ne ödül	18
Danışma Kurulu toplandı	18
"Sağlıklı kent, kentin kimliğidir."	20
Çevreye dost ürünler	24
Bursa "Avrupa Yeşil Başkenti Ödülü" için yarışacak	25
Yeşil deniz kaplumbağaları yaşama koştu	26
Hedef karbon ayak izinin azaltılması	26
Engellilerin yaşamlarını kolaylaştıran mekanlar	27
Arıtma tesisinde sona doğru	28
Hayvan sahiplenenlere sürpriz hediye	29
Engelsiz sahil	30
Mavi Bayrak göndere çekildi	30
Engelsiz plajlar	31
Yaşanabilir bir Ordu	32
Sokak hayvanları yaşasın diye...	33
"Sağlıklı kent bir sonuç değil bir süreçtir."	34
Yaşlı sağlığı masaya yatırıldı	38
Anne adaylarına eğitim	38
Körfez'de çevreci okullara ödül	39
Körfezliler, sağlık için yürüdü	39
Gebe okulu açıldı	40
Bu kumbaralar doğayı koruyor	41
Ortak yaşam alanlarının sayısı artırıyor	42
Yaşanabilir kent planlama örneği, Symbiocity Yaklaşımı	43
Odunpazarı'nda çöp kutuları çiçek açtı	44
Çevre bilinci oluşturan proje	45
Sürdürülebilir bisiklet politikaları oluşturulmalı	46
Yaşanabilir Kentler	50
Bisiklet askısı	56
Küp ağaçlar	57
Kentsel oturma grupları	57
Sağlıklı Ortamlar (Healthy Settings)	58
Avrupa Şehirlerinde Yaşam Kalitesi...	60
Sürdürülebilir / Yeşil Binalar için LEED v4 ve Su Yönetimi	62
İklim değişikliğiyle mücadelede şehirlerin rolü	67

Murat AR

Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü

Merhaba,

Bugün dünya nüfusunun yarısından fazlası kentlerde yaşıyor. Sanayi kuruluşlarının kentlerde konuşlanması ve buna bağlı olarak daha iyi yaşam koşulları için kırsaldan kente göç bu sonucun başlıca sebepleridir.

Sanayileşme, toplumların başta ekonomik olmak üzere yaşam standartlarının yükselmesini sağlamıştır. Ancak üretim odaklı yaklaşım, çevrenin göz ardı edilmesi sonucunda çevresel sorunları beraberinde getirmiştir. Çevre sorunları da dünya üzerindeki tüm canlıları tehdit eder hale gelmiştir.

1970’li yıllarla birlikte “çevre” konusu dünyanın gündemine gelmeye başlamış ve uluslararası kuruluşlar düzenledikleri toplantıları “çevre” özerinde düzenler hale gelmiştir.

Dünyanın dikkatini çekmek üzere yapılan bu çabalar yıllara yayılarak bugünlere gelmiştir.

Roma Kulübü’nün 1968 yılında Massachusetts Teknoloji Enstitüsü’ne hazırlattığı ve 1972 yılında yayımlanan “Büyümenin Sınırları”(The Limits to Growth) araştırması, 1972 yılında Stockholm’de yapılan Dünya Çevre Konferansı, 1976’da yapılan HABITAT I Toplantısı, 1992 yılında Brezilya’nın Rio de Janeiro kentinde Birleşmiş Milletler tarafından

gerçekleştirilen Çevre ve Kalkınma Konferansı, 1996 yılında İstanbul’da düzenlenen Habitat II Konferansı, 1997 yılında 169 ülkenin katılımıyla imzalanan Kyoto Protokolü, 2002’de yapılan Rio Zirvesi ve 2016 yılında Ekvator’un başkenti Kito’da (Quito) gerçekleştirilen Habitat III Konferansı bu çabaların sonucudur. Bu toplantılarda vurgulanan genelde dünyanın bize atalarımızdan miras kalmasından öte gelecek nesillerin bizlere emaneti olduğudur. Bu emaneti en yaşanabilir şekilde gelecek kuşaklara aktarmak bugün insanlığın önemli sorumluluklarından biridir.

Tüm bu süreçlerde “sürdürülebilirlik” düşüncesi kavramsallaşarak, hayatımızın her alanında karşımıza çıkmaya başlamıştır. Bu konuda yapılan tüm konferanslarda üzerinde durulan bir diğer husus da alınan kararların uygulanmasında sadece bilim insanlarına değil yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarına ve bireylere düşen sorumluluklardır.

“Sürdürülebilirlik” başta sağlıklı ve yaşanabilir olmak üzere çevreye dost tüm kent modellerinin özünü oluşturmaktadır.

Sağlıklı Kentler Birliği olarak kapak konumuzu “Yaşanabilir Kentler” olarak belirledik.

Doğal kaynakları koruyan, enerji verimliliğini destekleyen, sürdürülebilir ulaşım modelleri ortaya koyan, başta yaşlı, çocuk, engelli olmak üzere herkes için erişebilirlik ilkesini benimsemiş, kültürel ve toplumsal değerleri ve çeşitliliği koruyan ve sürdürebilen, barınma sorunlarını çözmüş, estetik ve işlevsel kamusal mekanlar sunan, katılımcı bir yönetim anlayışını benimsemiş, motorlu ulaşım araçlarından bağımsız, yerel ekonomisini destekleyen, temiz bir çevre, güvenli bir yaşam sunan, iletişim olanakla-

rını iyi kullanan kentler, “yaşanabilir” olarak nitelendiriliyor.

Sizlere özetlemeye çalıştığım dünyanın geleceği için önemli olan bu konuyu dergimizde ayrıntılı bir şekilde bulabilirsiniz.

Başta dosya editörümüz Prof. Dr. Feza Karaer hocamız olmak üzere dergimize katkı koyan herkese teşekkür ederim.

Birlikte altı yıl çalışma şansına sahip olduğum Birliğimizin önceki Başkanı Sayın Recep Altepe’ye çalışmaları-mızda bize verdiği destekten dolayı şükranlarımı iletmek istiyorum. Sağlıklı Kentler Birliği faaliyetlerinde bize duyduğu güven ile her zaman önümüzü açtı ve sağlıklı şehir kavramının ülkemizde anlaşılmasında ve benimsemesinde büyük katkıları oldu.

Gelecek sayımızda görüşmek dileğiyle sağlıklılıkla kalın.

Prof. Dr. Feza KARAER Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Değerli Kentli okurları,

Bu sayımızda ‘Yaşanabilir Kentler’ temasını ele alacağız ve inceleyeceğiz. Yaşanabilirlik, insan refahını destekleyici olacak şekilde yerleşimlerin kalitesinin artırılması olarak tanımlanabilmektedir. Bu amaçla bu sayıda sağlıktan, çevreye, enerjiden ulaşım kadar kent yaşam kalitesini etkileyen faktörler üzerinde duracağız ve değerlendireceğiz.

Günümüzde dünya gittikçe kentleşmekte, dünya nüfusunun yarısından fazlası kentlerde oturmakta ve tahmini nüfus artışının gelecek 30 yıl içinde gelişmekte olan ülkelerin kentlerinde olacağı bilinmektedir. Nüfusları hızla artmaya devam eden kentlerde ise insanların yaşam kalitesinde de değişiklikler devam etmektedir. Sağlıksız ve çarpık kentleşmeyi yaratan sorunlar; göç, kaçak yapılaşma, kent topraklarının kullanımındaki çarpıklıklardır. Bunlar kentlerin çağdaş bir kent olmasını engellemiş, yaşanması zor kentler ortaya çıkmıştır. Ulaşım sorunu, içme suyu temini, katı atık toplanması ve bertarafı, yeşil alan, gürültü vb. sorunlar sağlıksız ve çarpık kentleşmeyi yaratmıştır.

Yaşanabilir Kentler, sosyal ve ekonomik olarak işlevleri güçlü, çevreye

duyarlı, yaya ve motorsuz erişime olanak verecek şekilde ulaşım bağlantılarının güçlü olduğu, yaşlı, engelli ve çocukların hizmetlere kolay erişebileceği kentleri ifade etmektedir. Tarihe saygı duyan, gelecek kuşaklara sağlıklı yaşam alanı sağlayan, geçmiş ile gelecek arasında bir köprü niteliği taşıyan kentleri tanımlamaktadır. Dolayısıyla, Yaşanabilir Kent aynı zamanda Sürdürülebilir Kenttir.

Sürdürülebilir bir kent, çevresel, ekonomik ve sosyal gerekliliklerin dengeli bir şekilde karşılandığı, kentlilerin refah seviyesinin artırılmasının amaçlandığı yaşanabilir bir kenti ifade etmektedir. Yaşanabilir bir kentin üretilmesinde ise kentsel tasarımın doğru biçimde yapılması, yürüyüş mesafelerinin dikkate alınması, insan ölçeğinde sağlıklı yapılaşmanın ve kentsel mekanda çeşitliliğin olması, korunmuş bir doğaya sahip ve açık yeşil alanlardan oluşan bir kentin varlığı önemli olmaktadır.

Yeni gelişen Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Yaklaşımları ile tüm dünyada Yeşil Kent, Ekokent, Yaşanabilir Kent, Dijital Kent, Akıllı Kent Girişimleri vb. adlarla yerleşme prensiplerinin tespit edilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Yaşanabilir Kentler (Liveable Cities) için planlama ve tasarım ilkeleri, mekanların işlevselliğinden, doğal kaynaklara, ekonomiye ve sosyal yapıya kadar pek çok kriteri içermektedir. Kentlerin yaşanabilirliği aynı zamanda kentsel mekanın kalitesine de bağlıdır. Bir kentin sağlıklı olmasından kastedilen de o kentin yaşanabilirlik kriterlerine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kentlerdeki yaşam kalitesi, estetik ve işlevsellik açısından dengeli mekanlar üretilerek sağlanmaktadır. Çevrenin güvenli ve sağlıklı olması hedeflenmekte, iklimsel verilere dikkat edilerek, çevresel değerlere saygılı bir şekilde kentlerin tasarlanmaları gerekmektedir. Sür-

dürülebilir bir kentin koşullarından olan temiz toplu taşıma olanaklarının desteklenmesi, araç trafiğinden arındırılmış yaya bölgelerinin oluşturulması, kentsel mekanlar arası erişilebilirliğin artırılması gibi uygulamalar söz konusudur.

Kentsel mekanlar fiziksel olarak herkesin erişebileceği alanlar olarak tanımlanmalı, sosyo-ekonomik ve kültürel değişimlere karşı kendini geliştirebilmelidir. Fiziksel yetersizlikler, kent kültürünün de sağlıklı olmaması, kentlileşemeyen toplum demektir. Kentleşme süreci çağdaş ve yaşanabilir bir çizgiye çekilerek, sosyal, ekonomik ve teknolojik değişkenlerin toplum yararına kullanılması önemli bir çözüm olacaktır.

Bu vesile ile hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Denizli’de jeotermal kaynaklar konuşuldu

Sağlıklı Kentler Birliği (SKB), ‘Sağlıklı Kentlerde Jeotermal Kaynakların Kullanımı’ ana temasıyla 26. Olağan Meclis Toplantısı’nı ve yılın ilk konferansını, 5-7 Mayıs 2017 tarihinde Denizli’de gerçekleştirdi.

Her yönüyle yaşanabilir sağlıklı kentler oluşturmak hedefiyle 2005 yılında kurulan SKB, 26. Olağan Meclis Toplantısı’nı Denizli’de yaptı. Denizli Büyükşehir Belediyesi’nin ev sahipliğinde düzenlenen konferansın ana teması şehirlerde jeotermal kaynakların kullanımı oldu.

SKB ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Altepe, Denizli Valisi Ahmet Altıparmak ve Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan’la birlikte 64 üye belediyeden yaklaşık 200 davetlinin katıldığı toplantı, kırmızı suyu ile ünlü Pamukkale ilçesinin Karahayıt Mahallesi’nde yapıldı. Program başlangıcında Denizli Büyükşehir Belediyesi Halk Dansları

Topluluğu sahne alarak, yöresel zeybek oyununu sergiledi.

SKB ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Altepe, konferansta yaptığı konuşmada, Denizli’de hem 26. olağan meclis toplantısını gerçekleştirmek hem de ‘sağlıklı kentlerde jeotermal kaynakların kullanımı’ konusunu ele almak amacıyla bir araya geldiklerini ifade etti. Konferans kapsamında jeotermal kaynakların özellikleri, potansiyelleri, sağlıkta, turizmde, enerji ve tarımda jeotermal kullanımı konularında uzmanları dinleme fırsatı bulduklarını söyleyen Başkan Altepe, programın oluşmasında büyük emeği olan Prof. Dr. Ünal Altınbaş’a şükranlarını sundu.

Başkan Altepe, konuşmasında ayrıca SKB olarak gerçekleştirdikleri faaliyetlere de değindi. SKB olarak en son Mersin’de toplandıklarını ve karbon ayak izi konusunda yapılan çalışmalarına yatırdıklarını belirten Başkan Altepe, madde bağımlılığı, şehir sağlık profili eğitimi, üniversite öğrencilerine verilen destekler, karbon salınım envanterinin hesaplanması ve karbon ayak izinin azaltılması ile gönüllü bisiklet turları konularında yapılan faaliyetler konusunda SKB üyelerini bilgilendirdi.

Başkan Altepe, organizasyon kapsamında yapılan ağırlama nedeniyle Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan’a teşekkür etti.

Termal kültür oluşturmaliyiz

Denizli Valisi Ahmet Altıparmak ise konuşmasında, Türkiye’deki termal sağlık turizminin yaşadığı sıkıntılara değindi. Ülkede yer altı kaynakları bakımından bölgesel farklılıklar gösteren birbirinden değerli kaynak sularının bulunduğunu ifade eden Altıparmak, başta SKB üyesi belediyeler olmak üzere kamunun bu alanda çekici yatırımlar yapmak durumunda olduğunu kaydetti. SKB yetkililerinden ‘termal kaynakların kullanımının yaygınlaştırılması konusunda’ tesis ve hizmet anlamında etkin lobicilik yapmalarını isteyen Altıparmak, “Elimizde büyük bir termal güç var. Dünyadaki gelişmelere uygun olarak, kendi insanımız için de hızlı bir şekilde yaşanabilir şehirler oluşturmak zorundayız. Bu konuda en büyük handikap, mevzuat eksikliğidir. SKB etkin bir lobicilik yapacak güce sahip. Mevzuatlar iyileştirilip, hızlı bir şekilde termal kültür oluşturmaliyiz” diye konuştu.

Denizli, Türkiye’ye örnek

Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan da yaptığı konuşmada,

hem jeotermal kaynaklar hem de bu kaynakların kullanımı konusunda Denizli’nin Türkiye’ye örnek olduğunu dile getirdi. İl sınırları içerisindeki jeotermal kaynaklarda 30 dereceden 250 dereceye kadar su alınabildiğini kaydeden Zolan, bu kaynakların her birinin içeriğinin farklı olduğunu ifade etti. Pamukkale’de şeffaf su bulunurken Karahayıt’ta kırmızı renkte su alınabildiğini vurgulayan Zolan, “Sarayköy Ovası’nda ise 250

dereceden su alabiliyoruz ve elektrik üretiyoruz” diye konuştu. Zolan, SKB üyesi belediyelerin temsilcilerini 2000 yıl önce bile şifa dağıtan Karahayıt’ta ağırlamaktan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Ege Üniversitesi Ziraat Mühendisliği Fakültesi Toprak Bölümü E. Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ünal Altınbaş da açılış konuşmalarında söz alarak konferansın içeriği konusunda katılımcılara bilgiler verdi.

Yeni meclis üyeleri

26. Olağan Meclis Toplantısı'nda gerçekleştirilen genel kurul sonucunda Sağlıklı Kentler Birliği'nin yeni encümen üyeleri ve plan ve bütçe komisyonu üyeleri seçildi.

Üye sayısı 67 oldu

Meclis toplantısında Balıkesir'in Burhaniye, Kocaeli'nin Körfez ve Antalya'nın Gazipaşa belediyelerinin üyelik başvuruları da görüşülüp karar bağlandı. Yeni belediyelerin katılımı ile SKB'nin üye sayısı 67'ye çıkmış oldu.

Üyelik kararı alınan Balıkesir Burha-

niye Belediye Başkanı Necdet Uysal, Kocaeli Körfez Belediye Başkanı İsmail Baran ve Antalya Gazipaşa Belediye Başkanı Dr. Adil Çelik birer teşekkür konuşması yaptı.

Ayrıca bir sonraki meclis toplantısının Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin ev sahipliğinde yapılmasına karar verildi.

Jeotermal kaynaklar masaya yatırıldı

Konferansta 3 farklı başlık altında oturumlar gerçekleşti. 'Sağlıklı Kentlerde Jeotermal Kaynakların Özellikleri ve Potansiyelleri', 'Sağlıkta Jeotermal Kulla-

nımı ve Jeotermal Turizm' ve 'Jeotermal Enerji ve Tarımsal Kullanım' konulu oturumlarda yapılan araştırma ve öneriler, konunun uzmanları tarafından detayları ile anlatıldı.

"Jeotermal Kaynakların Özellikleri ve Potansiyelleri" oturumunun başkanlığını Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeofizik Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ali Aydın yaptı.

Oturumun ilk konuşmacısı, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Mühendisliği Bölümü (E) Öğretim Üyesi, Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ünal Altınbaş, "Jeotermal Kaynakların Oluşumları İle Bunların Kimi Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri" konulu sunumunu katılımcılarla paylaştı. Altınbaş'ın ardından Pamukkale Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ali Bülbül "Türkiye'nin Jeotermal Potansiyeli ve Kullanımına Genel Bir Bakış, Sorunlar ve Çözüm Önerileri" sunumunu gerçekleştirdi. Son olarak Denizli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ali Aydın "Denizli'de Jeotermal Kaynak Potansiyeli" başlıklı sunumunu yaptı.

1.oturumun ardından yapılan teknik ge-
ziyle konferansın ilk günü tamamlandı.

Sağlık için jeotermal

Toplantının ikinci gününde Prof. Dr. Ünal Altınbaş'ın oturum başkanlığını yaptığı "Sağlıkta Jeotermal Kullanımı" konulu oturuma geçildi. İlk olarak Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Hakan Alkan "Kaplıca Tedavisi" konulu sunumunu gerçekleştirdi. Alkan'ın ardından Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Bölümü Öğretim Üyesi ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz "Turizm Sağlığı"

konu başlığıyla katılımcılara bilgiler verdi. İkinci oturumun son konuşmacısı Nobel Tıp Merkezi Müdürü Dr. Turgay Sehil "Gelecekte Termal Sağlık Kenti Oluşturulması ve Markalaşma: Pamukkale Deneyimi" sunumunu gerçekleştirdi.

Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü Murat Ar'ın oturum başkanlığını yaptığı "Jeotermal Turizm, Jeotermal Enerji ve Tarımsal Kullanım" konu başlıklı oturumda Adnan Menderes Üniversitesi Kuşadası Turizm Fakültesi Dekan Yardımcısı Doç. Dr. Osman Eralp Çolakoğlu "Termal Kaynakların Turizm Amaçlı Kullanımı" konulu sunu-

munu gerçekleştirdi. Çolakoğlu'nun ardından Ege Üniversitesi Güneş Enerjisi Enstitüsü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ahmet Yılcı "Denizli'deki Jeotermal Sahaların Elektrik Üretimi ve Isıtmada Kullanım Olanakları" konulu sunumunu katılımcılarla paylaştı. Denizli Tarım İl Müdürlüğünden Ziraat Yüksek Mühendisi Güler Çimen "Denizli'de Jeotermal Isıtımlı Seracılık Faaliyetleri" konulu sunumunu gerçekleştiren oturum sona erdi.

Teknik gezi kapsamında Loodikya ve Pamukkale bölgesi gezilerek konferans sona erdi.

Bursa'dan Denizli'ye pedalladılar

Sağlıklı Kentler Birliği organizasyonunda fiziksel aktivite ve aktif yaşam konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla "Şimdi Hareket Zamanı" sloganıyla

Bursa Bisiklet ve Doğayı Sevenler Derneği (BUBİDOSD), NowWeMove Türkiye koordinatörlüğünde Muğla merkezli Enerji Verimliliği ve Çevre Koruma Derneği (ENVERÇEVKO) ve Uludağ Üniversitesi Bisiklet Topluluğu (ULUBİS) üyeleri bisikletle Bursa'dan Denizli'ye pedal bastılar.

Belediye başkanlarına obezite, diyabet ve metabolik hastalıklarla ilgili bilgi verip, fiziksel aktivite konusuna dikkat çekmek isteyen farklı yaş gruplarından oluşan 25 bisikletli 1-5 Mayıs 2017 tarihleri arasında 6 günde, 580 km yol yaparak 8 belediye başkanını ziyaret ettiler.

Bisikletçileri, Altepe uğurladı

Bursa'dan Denizli'ye bisiklet turunun startını Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı Recep Altepe ile birlikte Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Erdem Saker ile 1928 yılında bizzat Atatürk'ün direktifleriyle 28 bisiklet-

çinin başında Edirne'den Ardahan'a giden Yüzbaşı Daniş Karabelen'in kızı emekli TRT spikerlerinden Özcan Atamert verdiler.

Bisikletçiler startın ardından sırasıyla Harmancık Belediye Başkanı Mustafa Çetinkaya, Tavşanlı Belediye Başkanı Mustafa Güler, Çavdarhisar Belediye Başkanı Halil Başer, Gediz Belediye Başkanı Mehmed Ali Saraoğlu, Uşak Belediye Başkanı Nurullah Cahan, Merkezefendi Belediye Başkanı Muhammet Şubaşoğlu, Pamukkale Belediye Başkanı Hüseyin Gürlesin ve Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan'ı ziyaret ederek, bisiklet turunun amacı ve Sağlıklı Kentler Birliği çalışmaları konularında bilgiler verdiler.

Belediye ziyaretleri esnasında şehir girişlerinde birçok bisikletli öğrenci ve sivil toplum kuruluşları ekibi karşılayarak destek verdiler.

Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleşen "Sağlıklı Kentlerde Jeotermal Kaynakların Kullanımı" başlıklı konferansın kapanışında bisiklet turu kapsamında çekilen görüntülerden oluşan video katılımcılarla paylaşıldı.

Okula bisikletle gittiler

Sağlıklı Kentler Birliği, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Bursa Bisiklet ve Doğayı Sevenler Derneği ve Uludağ Üniversitesi Bisiklet Topluluğu işbirliğinde "Bisikletle Okula" etkinliği 29 Mayıs-3 Haziran 2017 tarihleri arasında yapıldı. Etkinliğe Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanvekili Abdülkadir Karlık

ve Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey de destek verdiler.

2 ilkokuldan 48 öğrencinin katıldığı ve bisikletin etkin bir ulaşım aracı olduğu konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla yapılan etkinlik sonunda bisikletleri ile okula giden öğrencilere katkılarlarından dolayı sertifika ve kitap verildi.

Çevre ve Sağlık Bakanları Ostrava'da buluştu

13-15 Haziran 2017 tarihlerinde Çek Cumhuriyeti'nin Ostrava şehrinde düzenlenen konferansta Çevre ve Sağlık Bakanları bir araya geldi.

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı işbirliği ile Çek Cumhuriyeti'nin Ostrava şehrinde, Çek Cumhuriyeti Hükümeti, Moravian-Silesian Bölgesi ve Ostrava Belediyesi ev sahipliğinde "6. Çevre ve Sağlık Bakanları Konferansı" gerçekleştirildi.

Bu konferans günümüzün sağlık alanındaki temel belirleyicilerine yönelik olarak, özellikle de 2030 gündeminin seçilen hedef ve amaçlarının koordinasyon içerisinde uygulanabilmesi amacıyla eşitsizliklere odaklanarak, daha iyi yönetim, sektörler arası çalışma ve hak tabanlı yaklaşımları kul-

lanarak Sağlık 2020'den bir platform olarak yararlanmayı hedeflemiştir.

DSÖ Avrupa Bölgesi'ndeki 53 üye devletin sağlık ve çevre bakanlıklarını ve uluslararası kuruluşları Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrolü Merkezi, Avrupa Komisyonu, Avrupa Çevre Kurumu, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı, Merkez ve Doğu Avrupa Bölgesel Çevre Merkezi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Birleşmiş Milletler Ekonomi Komisyonu (UNECE) ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve ayrıca farklı sektörlerden sivil toplum örgütlerini, gençlik temsilcilerini bir araya getiren konferansa 600'e yakın kişi katıldı.

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi'nin daveti üzerine Sağlıklı Kentler Birliği ile Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Edirne Belediyesi konferansta yer aldı.

DSÖ 6. Çevre ve Sağlık Bakanları Konferansı öncesi Ostrava Belediye binasında "Şehirler ve Bölgeler: Küresel Çevresel Değişiklikler Işığında Çevresel ve Sosyal Dayanıklılığı Artırmak" başlıklı yan etkinlik gerçekleştirildi. Yapılan davet üzerine Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanı Recep Altepe adına panele Başkanvekili Abdülkadir Karlık katıldı. Moderatörlüğü İsveç Bölgesel Kalkınma Yöneticisi ve DSÖ uzmanı Elisabeth Bengtsson tarafından yapılan "Avrupa Şehirlerinde ve

Bölgelerinde Çevresel ve Sosyal Dayanıklılığı Artırmak” konu başlıklı panele ayrıca Çek Cumhuriyeti’nden Ostrava Belediye Başkanı, İtalya’dan Udine Belediye Başkanı, Çek Cumhuriyeti’nden Moravian – Silesian Bölgesi Valisi, İtalya Veneto Bölgesi Epidemiyoloji Merkezi Direktörü, Norveç Ostfold İl Meclisi Halk Sağlığı Birimi Başkanı, Belçika’dan Flanders Çevre Ekibi, Sağlık ve Bakım Ajansı Başkanı ve Çek Cumhuriyeti Sağlıklı Şehirler Koordinatörü katılım gösterdi.

Panelin açılış konuşmasında Ostrava Belediye Başkanı Thomas Macura DSÖ 6. Çevre ve Sağlık Bakanları Konferansının Ostrava şehrinde düzenlenmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Macura ayrıca Ostrava şehri hakkındaki bilgileri katılımcılarla paylaşıp, düzenlenen konferansın tüm katılımcılar için verimli geçmesi temennisinde bulundu. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi Direktörü Monika Kosinska hoş geldiniz konuşmasında 1989 senesinde Avrupa Çevre ve Sağlık

Süreci (EHP) kapsamında başlatılan bakanlar konferanslarının altıncısının gerçekleşeceğini, geçmişten bugüne kadar geline noktalar, yapılan ve yapılması planlanan çalışmalar hakkında bilgi verdi.

Yerel yönetimler etkili

Konuşmaların ardından panelde yer alan katılımcılar “Küresel Çevresel Değişiklikler Işığında Çevresel ve Sosyal Dayanıklılığı Artırmak” ile ilgili görüşlerini paylaştılar. Panelde söz alan Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanvekili Abdülkadir Karlık, çevresel ve sosyal dayanıklılığı artırmak için liderler ve toplumun birlikte çalışmasının zorunlu olduğunu vurguladı. Ayrıca yerel yönetimlerde kurumsal yapının oluşmasıyla birlikte halka en yakın birimler olan yerel yönetimler ile vatandaşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun daha kolay ve etkili olduğunu belirten Karlık, kamunun birikimini ve ekonomik gücünü kullanarak sivil toplum temsilcilerinin oluşturduğu kent konseyleri ile birlikte her alandaki ihtiyaç ve talepleri

daha doğru tespit ettiklerini, sorunu daha hızlı çözdüklerini söyledi.

Ana ve paralel oturumlar ve etkinliklerle 3 gün süren konferansta Avrupa Bölgesi’nde değişen jeopolitik, sosyo-ekonomik ve demografik senaryolar, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ve Sağlık 2020’nin (DSÖ Avrupa sağlık ve esenlik politikası çerçevesi) ardında yatan yeni bilimsel bilgiler göz önüne alındı. 6. Bakanlar Konferansı 21. yüzyılda Avrupa’nın çevre ve sağlık önceliklerini belirlemesi ve Avrupa çevre ve sağlık sürecine

dahil olan üye devletler ve diğer paydaşların katılımını ve bağlılığını geliştirmesi amacıyla düzenlendi. Çeşitli taahhütler, iyi örnekler, farklı bakış açıları ve farklı uygulama stratejilerinin ele alındığı oturumlarda üye ülkelerden konuşmacılar tarafından yerel konular ele alınarak iyi uygulama örnekleri anlatıldı.

Konferansın son gün kapanış oturumunda katılan üye devletlere, Avrupa Çevre ve Sağlık Çalışma Ekibi tarafından yönlendirilmiş kapsamlı bir istişare süreci ile oluşturulan he-

defe yönelik deklarasyon sunuldu. Sunumun ardından Ostrava Deklarasyonu, Çek Cumhuriyeti Dış ilişkiler Bakanı Lubomir Zaoralek ve DSÖ Avrupa Bölge Müdürü Dr. Zsuzsanna Jakab tarafından imzalandı. Ostrava Deklarasyonu orijinal İngilizce dilinde ve Türkçe çevirisi tamamlandığında SKB’nin web sitesinde yayınlanacak.

Bu politik deklarasyonun 2017 sonrasında uygulamaya yönelik bir eylem planı ve kurumsal değişikliklere yönelik bir düzenleme getirileceği taahhüt edilerek konferans tamamlandı.

Sağlıklı Kentler Birliği'ne ödül

Dünya Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü kapsamında Bursa Valiliği Halk Sağlığı Müdürlüğü tarafından madde kullanım konusunda toplumda farkındalığın sağlanması ve toplum bilincinin geliştirilmesi amacıyla madde bağımlılığı ile mücadele sürecinde

etkin rol oynayan kişi ve kuruluşlara verilmek üzere 29 Haziran 2017 tarihinde Ördekli Kültür Merkezi'nde ödül töreni düzenlendi.

Ödül töreninde yaptığı çalışmalarından dolayı Sağlıklı Kentler Birliği de ödüle layık görüldü. Birlik Müdürü Murat

Ar, ödülü Bursa Vali Yardımcısı Yalçın Bulut'un elinden aldı.

Törende ayrıca Bursa Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Aile Destek Merkezi (GADEM), Gemlik Kent Konseyi, AMATEM ile dernek temsilcileri ve mahalle muhtarları da ödüllendirildi.

Danışma Kurulu toplandı

Sağlıklı Kentler Birliği'nin 2017 yılı ikinci Danışma Kurulu toplantısı 21 Temmuz 2017 tarihinde Balıkesir'in Edremit ilçesinde yapıldı. Toplantıya Erdem Saker, Prof. Dr. Handan Türkoğlu, Prof. Dr. Cengiz Türe, Doç. Dr. Emel İrgil, Doç. Dr. Alpaslan Türkkkan, Doç. Dr. İnci Parlaktuna, Doç. Dr. Gül Sayan Atanur ve Doç. Dr. Asım Mustafa Ayten katıldı.

Gündem maddeleri öncesi son altı ay içinde yapılan Birlik çalışmaları hakkında güncel bilgiler Birlik Müdürü Murat Ar tarafından Danışma Kurulu üyeleri ile paylaşıldı.

Toplantının gündem maddelerinde ise 2017 ve 2018 yıllarında Birlik adına gerçekleştirilecek faaliyetlerle ilgili görüş alışverişinde bulunuldu.

SAĞLIKLI BİR ŞEHİR DÖNÜŞEREK VAR OLUR

Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya Yılmaz:

“Sağlıklı kent, **kentin kimliğidir.**”

Sağlıklı kenti, insana yakışır altyapı, imkân ve hizmetlerin sunulduğu bir şehir olarak nitelendiren Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya Yılmaz, “Sağlıklı kent, aslında kentin kimliğidir” dedi.

MÖ.750-760 yılları arasında İon şehir devletlerinden Miletoslular (Millet) tarafından Amisos adı ile küçük bir yerleşim merkezi olarak kurulan Samsun, daha sonra Pers, Makedonya, Pontus, Roma, Bizans, Danişment, Selçuklu ve Osmanlı hakimiyetinde kalmıştır. Samsun ayrıca Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da milli mücadeleyi başlatmak üzere ilk adımı attığı yer olarak da ta-

rihte önemli bir yere sahiptir. Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya Yılmaz, kentin doğal, tarihi ve kültürel değerlerine bir de “sağlıklı kent” niteliği kazandırma yolunda önemli çalışmalara imza atıyor.

Sağlıklı kenti, kentin kimliği olarak nitelendiren ve Sağlıklı Kentler Birliği'ne üyeliklerinin kente artı bir değer kattığını düşünen Başkan Yılmaz ile Kentli Dergisi için sohbet ettik.

■ Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

1951 yılında Samsun'da doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Samsun'da tamamladıktan sonra, İstanbul Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'ni bitirdim. 1975 yılında Karayolları 7. Bölge Müdürlüğü'nde Şantiye Makina Mühendisi olarak göreve başladım.

1983 yılında Ankara Karayolları 4. Bölge Müdürlüğü'ne Makina İkmal Baş Mühendisi olarak atandım. 1987

yılında Karayolları Genel Müdürlüğü İkmal Şube Müdürlüğü'ne getirildim.

1990 yılında Van Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü'ne atandım. 1992 yılında Samsun Karayolları 7. Bölge Müdürlüğü'ne getirildim. 6 yıl Samsun'da Karayolları 7. Bölge Müdürlüğü görevi yaptıktan sonra, 1998'de İstanbul Karayolları 17. Bölge Müdürlüğü'ne atandım.

1999 yılında Samsun'a hizmet için 23 yıllık görevimden ayrılarak, ilk kez 18 Nisan 1999 yerel seçimlerinde, 28 Mart 2004 yerel seçimlerinde ikinci, 29 Mart 2009 yerel seçimlerinde üçüncü ve 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde de dördüncü kez Büyükşehir Belediyesi Başkanlığına halkımızın teveccühü ile layık görüldüm.

■ Sağlıklı kent kavramı size neyi ifade ediyor?

Sağlıklı kent, insana yakışır altyapı, imkân ve hizmetlerin sunulduğu bir şehirdir. Aslında kentin kimliğidir diyebiliriz. Çevresel, ekonomik ve sosyal-kültürel etmenlerin iyileştirilerek insanımıza yaşanabilir ortamın sunulmasıdır. Bu nitelikli kimliğe ulaşmak kolay olmuyor tabii. Şehrin kamu kurumları, meslek kuruluşları, yerel yönetimleri, oda ve borsaları, sivil toplum kuruluşları ve katılımcılık ilkesi uyarınca şehirde yaşayan insanların birlikte hareket etmesi gerekiyor. Kentlilik bilinciyle herkesin sağlıklı kent oluşturma yolunda çaba sarf etmesi gerekiyor.

■ Sağlıklı Kentler Birliği'ne ne zaman ve ne amaçla katıldınız?

11 Mayıs 2015 tarihinde Büyükşehir Meclisimizden Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'ne üye olma kararı aldık. Belediyemize yeni açılımlar, işbirliği ve ortaklıklar kazandırmak, yerel düzeyde herkes için sağlık temalı politika ve programlar geliştirmeyi amaçlıyoruz.

■ Sağlıklı Kentler Birliği'nin faaliyetleriyle ilgili neler düşünüyorsunuz? Birliğe üye olmak Samsun'a ne gibi katkı sağlıyor?

Sağlıklı Kentler Birliği, etkinlik, yayın ve çalışmalarıyla üye belediyelerinin etkileşim kurmalarını sağlamaktadır. Ulusal ve uluslararası deneyimleri bizlerle paylaşması bizim çalışmalarımıza önemli bir yol haritası çiziyor. Bütün bu çalışma ve faaliyetler bizim çok önemli fırsatlar yakalamamızı sağlıyor.

Ortak hareket etme, birlikte karar alma, vizyon geliştirme ve hayata geçirilen projelerin diğer belediyelere de örnek olarak yaygınlaştırılmasını sağlıyor. Etkileşim ve iyi örneklerin paylaşılması anlamında da Birliği önemsiyorum. İletişim ağıımızı geliştirdiğimiz ölçüde birbirimizin farklı güzel fikirlerini de paylaşmış oluyoruz. Bu nedenle Sağlıklı Kentler Birliği'ne üyeliğimizin Samsun'a artı bir değer kattığını düşünüyorum.

■ Sağlıklı kent olma yolunda ne gibi projeleri hayata geçirdiniz? Bu konuda Birliğe üye diğer kentlere de örnek olabilecek “vizyon” bir projeniz var mı?

Engelliler ve ailelerine dinlenme imkânı sağladığımız Mavi Işıklar Kampı çok önemsendiğim bir projedir. Birçok ile göre önemli bir avantajımız olan sahilimizden her yıl çok sayıda insanımızın faydalanmasına rağmen erişilebilirlik sorunu nedeniyle engelliler yeterli şekilde yararlanamamaktadır.

“Samsun sahilinde yer alan plajların mavi bayrak almasını sağlayarak plajlarımızı hem insanımıza hem deniz turizmine kazandırdık. Mavi bayrak Samsun'un kentsel ölçekte deniz suyu temizliği, sahil temizliği ve sahil standardı itibarıyla gelişmişliğini gösteren bir akreditasyon.”

İlimizde ve hatta ülkemiz genelinde engelli vatandaşlarımızın gerek dinlenme gerekse deniz imkânlarından yeterli oranda faydalanamamaları nedeniyle turizme yönelik bütüncül yaklaşımımız içerisinde engellilere özel bir düzenleme yapma ve fırsat eşitliği sağlama ihtiyacı duyulmuştur.

Bu amaçla; engellilere özel tasarlanmış bir plaj ve hemen bitişiğinde bir eğitim-dinlenme-rehabilitasyon merkezi kurulmuştur. Engellilerin tek başlarına ya da aile yakınlarıyla birlikte kalabilecekleri, dinlenirken eğitim ve rehabilitasyon programları ile sosyal uyum becerilerini geliştirebilecekleri, mesleki ve sosyal konularda eğitilerek kişisel gelişimlerine yardımcı olunacak, engelleri ile de yaşama katılabilmelerini bu doğrultuda gerekli bilgi, beceri, eğitim düzeyine ulaşmalarını sağlayacak programların uygulanacağı bir merkez inşa edilmiştir.

Denizin içinde inşa edilen bu merkez, eğitim, dinlenme, oyun salonları, kafeterya gibi alanların bulunduğu 30 yatak kapasiteli, 2170 m²'si kapalı, geri kalanı ise açık olmak üzere toplam 10.000 m²'lik bir alan üzerinde kurulmuştur. Merkezdeki 2170 m²'lik kapalı alanın yapımında geleceksel mimari yapıya ve çevre bütünlüğüne önem verilmiş, binalar tek katlı, yatay yapılanma şeklinde ahşap olarak yapılmıştır. Proje kapsamındaki eğitim-dinlenme-rehabilitasyon amaçlı düşünülen kamp, haftalık gruplar halinde ağırlanacak engellilere hizmet vermektedir. Plaj bölümü ise kampta kalmayan tüm engellilerin de kullanımına sürekli açıktır. Merkez ayrıca, yılın her döneminde kamu

kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının eğitim, çalıştay vb. etkinliklerinin yapılabileceği bir ortam olarak da hizmet sunacak şekilde tasarlanmıştır.

Samsun sahilinde yer alan plajların mavi bayrak almasını sağlayarak plajlarımızı hem insanımıza hem deniz turizmine kazandırdık. Mavi bayrak Samsun'un kentsel ölçekte deniz suyu temizliği, sahil temizliği ve sahil standardı itibariyle gelişmişliğini gösteren bir akreditasyon olduğu için ve sürecin uluslararası bir olimpiyat öncesinde tamamlandığı için sevincimizi sizlerle paylaşmak istedim. İlkadım İlçesi'nde Fener Plajı, Terme İlçesi'nde Çevre Eğitim Plajı, Atakum ilçesinde İnci Plajı, Güzelyalı Plajı, Körfez Plajı ve Omtel Plajı 'mavi bayrak' almayı hak etti. Böylelikle Samsun denizinin kalitesiyle anılacak bir şehir olma özelliğine de sahip oldu.

■ **Siz kentlerin sağlığını bozan unsurların neler olduğunu düşünüyorsunuz? Samsun, bu unsurlardan ne kadar etkileniyor ve ne gibi önlemler alıyorsunuz?**

İnsan faktörü çok önemlidir. Siz topluma ne kadar imkân ve hizmetler sunsanız, yararlanıcı ve kullanıcı niteliğindeki insanın bu imkan ve

hizmetleri amacına uygun kullanılması yapılan yatırım ve çabaları boşa çıkarmaktadır. Örneğin, sahil yolu düzenlemesi yapıyorsunuz, herkesin gezebileceği, bisiklet sürebileceği, dinlenebileceği ortam hazırlıyorsunuz. Çöplerini yere atan, çerez yiyip yere atan vb. insanlar olduğunda tüm çabanız boşa gitmiş oluyor.

■ **Belediyelerin görev alanları içerisinde yer alan faaliyetlerle, sağlıklı kent olmak için yapılanlar arasında bir ayrım olduğunu düşünüyor musunuz?**

Artık belediyecilik hizmetleri alışılmış kriterlerden daha farklı geliyor. İnsanların daha fazla sosyal faaliyetlerin içerisinde yer aldığı sağlık, spor ve sosyal aktiviteler günümüzde daha ön planda. Görevlerimiz arasındaki standart altyapı hizmetlerinin sunumunu yaparken sağlıklı kent kavramını dikkate almak vatandaşlarımızın mutluluğu için önemli rol oynuyor.

■ **Kapak konumuz "Yaşanabilir Kentler". Bu konuda ne gibi çalışmalarınız var?**

Samsunun giriş-çıkışındaki ana yolların kenarındaki şehir görüntüsünü bozacak yapıların kaldırılması, görüntü kirliliğini önleyecek şekilde bi-

"Artık belediyecilik hizmetleri alışlagelmiş kriterlerden daha farklı geliyor. Görevlerimiz arasındaki standart altyapı hizmetlerinin sunumunu yaparken sağlıklı kent kavramını dikkate almak vatandaşlarımızın mutluluğu için önemli rol oynuyor."

naların boyatılması, kavşak ve köprülerin yeşillendirilmesi, batı-doğu park rekreasyon alanlarının oluşturulması, ciddi ağaçlandırma çalışmaları, kent tarihinin yeni nesillere aktarılması için Kent Müzesi, Panorama 1919 müzesi, Ata Yolu Yapımı, 353 kuş türünün bulunduğu Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti'nin yönetim planının hazırlanarak UNESCO kültürel mirasına dahil edilmesi, Vezirköprü

Şahinkaya Kanyonu'nun dünya turizmine kazandıracak sportif etkinlikler (Falcon Fest) ve bunun gibi çok sayıda çalışma ve projeyi yürütmekteyiz.

■ **Son olarak eklemek istedikleriniz...**

Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne bu sayınızda yer verdiğiniz için şahsım ve hemşerilerim adına teşekkür ederim.

Çevreye dost ürünler

Antalya Büyükşehir Belediyesi park, bahçe ve yeşil alanlarda çevreye duyarlı ürünler kullanıyor. Kimyasal gübre yerine organik gübre kullanımına geçen Büyükşehir Belediyesi böylece verimi arttırmanın yanı sıra sağlıklı bir çevre oluşmasına da katkı sağlıyor.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü, çevreyi korumak amacıyla kimyasal gübre kullanımını en aza indirerek bakteriyel gübre kullanımına geçti. Bitkinin temel ihtiyacı olan azot ve fosforu organik yollardan karşılayan, verimi ve hastalıklara karşı direnci artıran bakteri içerikli gübreler Alanya'daki park, bahçe ve yeşil alanlarda kullanılmaya başlandı.

Tamamen organik

Alanya'da kullanılan bakteriyel gübreler, ilaç ve sulama masrafını azaltırken, toprağı zenginleştiriyor. Tamamen organik olan bu gübreler, bitkinin büyümesini, çiçek açmasını hız-

landırıp, hastalıklara karşı koruma sağlıyor. Bitki gelişimini doğrudan etkilemenin yanı sıra toprakta atık bırakmayan, yeraltı sularını kirletmeyen bakteriyel gübreler insan sağlığına zararsız ve çevre koruma konusunda öncülük ediyor.

Bilimsel gelişmeler takip ediliyor

Antalya Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü, Alanya'daki peyzaj ve park alanlarının daha da güzelleşmesi için yoğun çaba ve emeğin yanında bilimsel gelişmeleri takip ederek uyguluyor. Bu da Alanya'daki yeşil alanların daha sağlıklı ve güzel görünmesine büyük katkı sağlıyor.

Bursa "Avrupa Yeşil Başkenti Ödülü" için yarışacak

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Avrupa Yeşil Başkenti 2020 yılı Ödülü'ne başvurdu.

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Avrupa ölçeğinde 2010 yılından bu yana düzenlenen, yüksek çevre standartlarına ulaşmayı hedefleyen daha yaşanabilir kentler için çevresel iyileştirme ve sürdürülebilir kalkınmayla ilgili iddialı hedefleri olan, çevresel değerlerini sürekli olarak ölçüp izleyen kentleri ön plana çıkarmayı amaçlayan Avrupa Yeşil Başkenti 2020 yılı Ödülü için başvuru sürecini tamamladı.

Başvuru kapsamında daha yaşanabilir bir kent olma yolunda çalışmaların yürütüldüğü Bursa kenti için İklim Değişikliği ile Mücadele, İklim Değişikliğine Uyum, Sürdürülebilir Ulaşım, Sürdürülebilir Arazi Kullanımı, Doğa ve Biyoçeşitlilik, Hava Kalitesi, Gürültü Yönetimi, Katı Atık Yönetimi, Su ve Atıksu Yönetimi, Ekoyenilik, Enerji Performansı, Entegre Çevre Yönetimi olmak üzere 12 farklı gösterge alanında yapılan, yapılmakta olan ve gelecekte yapılması planlanan çalışmalar değerlendirildi.

Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda kurum içi ve kurum dışı birçok paydaşın desteğiyle doldurulan başvuru formunda yeşil alanların artırılması, iklim değişikliği ile mücadele, entegre atık yönetimi, kentin gürültü haritasının çıkarılması, atıksu arıtma tesislerinin yapılması, altyapı sisteminin yenilenmesi, katılımcı yönetim, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, raylı sistemlerin ve bisiklet yollarının geliştirilmesi gibi birçok çalışma ön plana çıkarıldı.

Yeşil Bursa olarak anılan kentimizin bu kimliğinin uluslararası alanda da tanınması amacıyla önemli bir fırsat olarak düşünülen "Avrupa Yeşil Başkent Ödülü" kentlere, "Yeşil Başkent" unvanının verilmesini sağlamaktadır. Ayrıca kentlerin diğer Avrupa şehirlerine örnek olmasını sağlarken turizm, iş ve yaşam merkezi olarak da itibarını pekiştirmekte, uluslararası işbirliklerini geliştirmekte, yeni iş alanları oluşturmakta, uluslararası alanda tanıtım sağlanarak kentin görünürlüğünü arttırmaktadır.

Yeşil deniz kaplumbağaları yaşama koştı

Hatay Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü, Samandağ Çevre Koruma ve Turizm Derneği ve diğer kamu kurumlarının işbirliği ile koruma altına alınan yeşil

deniz kaplumbağalarının yavruları yumurtadan çıkarak denize ulaştı.

Türkiye'deki yeşil deniz kaplumbağalarının (chelonia mydas) üç üreme kumsalından biri olan Samandağ sahillerinde; minik kaplumbağa yavrularının yumurtadan çıkıp denize kavuşma anları uzmanlar, belediye personelleri, üniversite öğrencileri ve gönüllülerle beraber gözlemlendi. Öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Bektaş Sönmez, haziran ayından itibaren yuva yapmak için Samandağ kıyılarına gelen Chelonia Mydas türü kaplumbağaların bugüne kadar yaklaşık 1200 tane yuva yaptıkları, bu yuvalardan ortalama 35-40 bin arası kaplumbağa çıktığını belirtti. Kaplumbağaların

yaşam şanslarını artırmak, deniz ve sahillerin sürekli temiz kalmasını sağlamak amacıyla hizmet ulaştıran Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanı Ahmet Dolğun, "Daire başkanlığımız tarafından deniz ve sahil temizliği teknelerle ve çok sayıda personelle aralıksız sürdürülmektedir. 2017 yılında Nisan ayında başlayan temizlik çalışmalarında 4 ay içerisinde 683 ton atık toplanmıştır. Hatay Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi olarak predatörlere karşı kafesler yerleştirilen sahilde yaşam alanları gelişen kaplumbağalar, yapılan temizlik çalışmaları sayesinde atıklara takılmadan denize ulaşabilmekte ve daha temiz bir denizde yaşama şansı bulmaktadır" dedi.

Karbon ayak izinin azaltılması hedefleniyor

Hatay Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı kent temizlik çalışmalarına dahil ettiği yol süpürme araçları ve kaldırım süpürme makineleri ile kendi sorumluluk alanlarında Medeniyetler Kenti Hatay'a yakışan temizlik görüntüsü elde etmeyi hedefliyor. Gerçekleştirdiği tüm çalışmalarda olduğu gibi kent temizlik işinde de çevrenin korunmasını, insanın doğadaki karbon ayak izinin azaltılmasını amaç haline getiren Hatay Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı filosuna kattığı temizlik araçlarının çevreci motorlara

sahip olması veya şarj edilebilen elektrikli makineler olması konusunda hassasiyet gösteriyor. Akülü olmaları ve elektrikle çalışmaları nedeniyle doğaya hiçbir şekilde karbon veya başka herhangi bir zararlı gaz salınımı gerçekleştirilmeyen bu araçlar son yıllarda şehir temizlik işlerinde sıkça kullanılmaya başlandı.

Hatay Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada, şehir temizliğinde kullanılan araçların bilinçli bir seçim sonucu çevreci motorlara sahip veya şarj edilebilen elektrikli araçların

tercih edildiği, bu hamle ile genel anlamda doğadaki karbon ayak izinin küçültülmesinin, Hatay yerinde ise hava kalitesinin yükseltilmesinin hedeflendiği ifade edildi.

Engellilerin yaşamlarını kolaylaştıran mekanlar

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde başlatılan ve engellilerin yaşamını kolaylaştıran mekan ve araçlara yönelik olarak Türkiye'de sadece İzmir'de dağıtılan 'kırmızı bayrak'ların sayısı 3,5 yılda 45'e ulaştı.

Türkiye'de ilk ve tek olarak İzmir'de hayata geçirilen 'kırmızı bayrak' uygulaması, kentte giderek yaygınlaşıyor. 2014 yılı başında engelli vatandaşların erişimine uygun mekanların sayısının artırılması hedefiyle başlatılan uygulamayla "kırmızı bayrak" alan kurumların sayısı 3,5 yıl içinde tam 45'e ulaştı. Aliağa Devlet Hastanesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin desteği ile hizmete giren Bergama Kültür Merkezi ve Zafer Katlı Otoparkı ile Bergama Belediyesi'nin engelsiz taksi aracı "kırmızı bayrağı" almaya hak kazanan yeni yerler oldu.

Büyükşehir ve kurumları öncü

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin "kırmızı bayrak" alan kurum ve kuruluşları arasında İzmir Metro A.Ş., Engelli Hizmetleri Şube Müdürlüğü engelli hizmet araçları, ESHOT Genel Müdürlüğü'ne bağlı

otobüsler ve Ulaşım Daire Başkanlığı'na bağlı üst geçitler ile Grand Plaza Genel Müdürlüğü'ne bağlı kafe ve restoranlar, İZDENİZ A.Ş.'ye bağlı iskeleler, yolcu ve arabalı vapurları bulunuyor.

Kırmızı bayrak nasıl alınıyor?

Kırmızı bayraklar, farklı kurum temsilcilerinin yer aldığı bir komisyon tarafından veriliyor. Kırmızı Bayrak Komisyonu'nda İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi, İzmir Kent Konseyi, Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Ege Bölgesi Sanayi Odası, İzmir Ticaret Odası, İzmir Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliği temsilcileri ile ortopedik, görme ve işitme engelliler ile ilgili faaliyet gösteren dernek temsilcileri yer alıyor. Kırmızı bayrak almak için öncelikle İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Projeler Daire Başkanlığı'na yazılı olarak başvuru yapılır. Komisyonu üyeleri arasından belirlenen Denetleme

Komitesi, hazırlanan tespit formları ile birlikte yerinde denetleme yapar ve raporunu komisyona sunar. Komisyon tespit formunda aranan erişilebilirlik özelliklerinin niteliğine ve sayısına göre talebi yapan kuruma "kırmızı bayrak" verilip verilmeyeceğine karar verir. Olumlu verilen karar; İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin onayından sonra kesinleşir ve ilgili kuruma "kırmızı bayrak" verilir. Kırmızı bayrak, 1, 2 ve 3 yıldızlı olmak üzere üç kategoride veriliyor. 1 yıldız erişilebilirlik konusunda Teknik Şartname'de belirtilen kriterlerin en az yüzde 60'ını, 2 yıldız en az yüzde 75'ini sağlayan, 3 yıldız ise belirtilen kriterlerin en az yüzde 90'ını sağlayan kamuya açık faaliyet gösteren açık veya kapalı mekanlarla ile ulaşım araçlarına verilen kırmızı bayrağı temsil ediyor.

Arıtma tesisinde sona doğru

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Avrupa Birliği desteğiyle yapımına başladığı Atıksu Arıtma Tesis'i'nin inşaatı tamamlandı ve bölümler arası şebeke döşeme çalışmaları başladı.

Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülmekte olan Atıksu Arıtma Projesi, ileri biyolojik atıksu arıtma projesi olup arıtılan su, içme suyu alınabilecek ortamlara deşarj edilebilecek özellikte olacak. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde uygu-

lanan proses, makine ve ekipman teçhizatına sahip modern bir anlayışla hayata geçirilen tesisle birlikte il genelinde ileri düzeyde çevre koruması sağlanacak.

Yüzde 85'ini IPA fonu karşılıyor

Atık suların çevreye verebileceği zararları engelleyen arıtma işlemleri, özellikle Sır Barajı Havzası için hayati önem taşıyor. Sır Barajı havzasına akmakta olan akarsuların arıtılarak inşaatı devam eden Atıksu Arıtma Tesis Projesi'nin finansmanın, yüzde 85'i Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan karşılıklı proje anlaşması çerçevesince IPA fonundan karşılanıyor. Geriye kalan finansmanın yüzde 6'sı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, yüzde 9'u ise Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından karşılanıyor.

Doğal hayata katkı sunacak

Kahramanmaraş Atıksu Arıtma Tesis'i'nin faaliyete geçmesi kentin ve bölgenin çevre korumasına önemli derecede katkı sağlayacak. Atıksu Arıtma Tesis'i ile birlikte herhangi bir arıtma işlemine tabi tutulmadan Sır Barajı'na dökülen atıksular temizlenerek barajların hem su kalitesi korunacak hem de ömrü uzatılmış olacak. Su kütlelerini tehdit eden en önemli etkenlerden birisi; herhangi bir büyük su ekosisteminde, başta karalardan gelenler olmak üzere, çeşitli nedenlerle besin maddelerinin büyük oranda çoğalması sonucu plankton ve alg varlığının aşırı şekilde artmasıdır. Bu durum suda çözülmüş oksijen miktarını azaltarak uzun vadede su ekosisteminin ölümüne neden olabilir.

Hayvan sahiplenene sürpriz hediye

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, bakımevinden hayvan sahiplenene, içinde minik dostların ihtiyaçlarının yer aldığı paket hediye ediyor.

verlere sahiplendirmenin yapıldığı merkezde 16 yaş altı hayvanseverlere velileriyle birlikte sahiplendirme yapılıyor.

Bütün bakımları Büyükşehir'den

Sahiplendirme yapılan hayvanlara karne çıkarılıyor ve ilk aşıları veteriner hekimler tarafından yapılarak teslim ediliyor. Daha sonra periyodik kontrolleri ve aşıları karneleriyle birlikte gelmeleri halinde ücretsiz olarak yine bu merkezlerden yapılıyor.

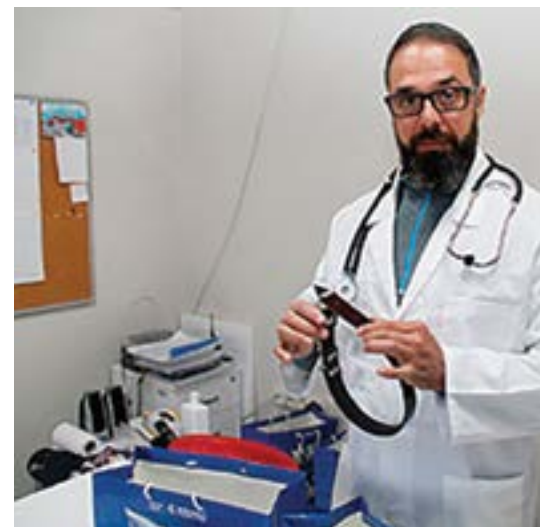
2 bin 616 hayvan yuvasına kavuştu

Sahiplendirilme projesi ile küçük dostlar da sıcak yuvalarına kavuşuyorlar. Öte yandan Büyükşehir Belediyesi tarafından bakımevinden 2015 yılından bu yana toplam 2 bin 616 hayvan sıcak yuvalarına kavuştu.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Sokak Hayvanları Geçici Bakımevi ve Rehabilitasyon Merkezleri bakım evinden köpek sahiplenene hediye paketi hazırladı. Minik dostların ihtiyaçlarının içinde bulunduğu paket, sahiplenme yapan bütün hayvanseverlere hediye ediliyor.

Pakette yok yok

Büyükşehir tarafından verilen paketin içerisinde hayvanın büyüklüğüne göre tasma, gezdirmek için zincir, mama ve su kabı, üç gün yetecek kuru mama yer alıyor. Hayvan sahiplenmek isteyen vatandaşlar haftanın her günü saat 10 ile 12 ve 14 ile 16 saatleri arasında bakımevini ziyaret edebiliyor. 16 yaş üzeri hayvanse-

Engelsiz sahil

Engelsiz bir şehir haline getirilmeye çalışılan Mersin'de, sahillerdeki engellerin de kaldırılması için Mersin Büyükşehir Belediyesi var gücüyle çalışmalarına devam ediyor. Çalışmalarını sürdüren Büyükşehir Belediyesi, Kızılkalesi'nde ve Susanoğlu'nda uluslararası standartlardaki engelli plajlarını engelli bireylerin hizmetine soktu.

Engelli bireyler, denize ulaşmalarını sağlayan ahşap hasır yoldan başlayarak, denize kadar hiçbir sıkıntıyla karşılaş-

madan suyla buluşabiliyor. Suya girdikten sonra, bireyler kurulan plaj sayesinde herhangi bir risk olmadan engelli plajında denizin keyfini doyasıya çıkarabiliyor.

Kurulan engelsiz plajın tabanı kuma oturduğu için herhangi bir çökme ve yıkılma tehlikesi arz etmiyor. Büyükşehir Belediyesi sayesinde ayağını denize sokabilme fırsatı bulan engelli bireylerin daha önceden tekerlekli sandalye ile denize girilmesi mümkün değilken, artık tekerlekli sandalyeyle bile denizin keyfini sürebiliyor.

Mavi Bayrak göndere çekildi

Mersin Büyükşehir Belediyesi, sahillerde vermiş olduğu hizmetlerle göz doldurmaya devam ederken, yapılan çalışmalar neticesinde Mersin'de halk

plajının ilk mavi bayrağını Kızılkalesi sahilinde aldı. Mavi bayrağı göndere çeken Büyükşehir Belediye Başkanı Burhanettin Kocamaz, "Mersin sahilinde bu bir ilk ve son da olmayacak.

Bundan sonra da devam edecek. Bizim amacımız Mersin sahillerinin tamamını mavi bayraklı hale getirmek" dedi.

Engelsiz plajlar

Muğla Büyükşehir Belediyesi, il genelinde engelsiz plaj sayısını 11'e çıkardı.

Muğla'da engelli vatandaşların sosyal hayatın içerisinde daha çok yer alabilmesi için çalışmalarını sürdüren Muğla Büyükşehir Belediyesi 2016 yılı Engelli Haftası'nda hayata geçirdiği "Engelsiz Plaj" projesinde plaj sayısını kısa sürede 11'e çıkardı. Fiziksel engelli bireylerin denizle buluşmasını sağlayacak olan yürüyüş platformu, özel şezlonglar, özel soyunma kabinlerini barındıran halk plajlarına kurulan tesisler ücretsiz olarak engelli vatandaşlara hizmet veriyor. Engelli vatandaşların plaja ulaşmaları da yine Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından ücretsiz olarak sağlanıyor.

Uygulamadan herkes memnun

2016 yılında Dalaman Sarsala Plajı, Datça Hastaneönü plajı, Ortaca SARÇED plajı, Ula Akyaka Plajı, Milas Ören Plajı ve Bodrum Kumbahçe plajında yapılan engelsiz plajlar sonrasında 2017 yılında da çalışmalar son-

hızıyla devam ediyor. 2017 yılı sezon başında Fethiye Aksazlar Plajı, Datça Karaincir Plajı ve Bodrum Turgut Reis Plajları hizmete sunuldu. Son olarak ise Köyceğiz Ekincik ve Milas Güllük halk plajlarında yapılan düzenlemelerle birlikte hizmete açılan engelsiz plajlarla sayı 11'e yükseldi. Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan açıklamada; "Bu projeye engelli vatandaşların memnun olması kadar ilimize gelen turistlerden de takdir görmesi bizleri çok sevindiriyor. He-

pinizin bildiği üzere ilimiz yerli ve yabancı turistlerin oldukça ilgi gösterdiği bir turizm merkezi. Bu projemizle hem engellileri denizle buluşturmuş oluyoruz hem de pek çok fiziksel engelli vatandaşımıza denizde yüzmeye fırsatı yaratmış oluyoruz. Yüzme sporu pek çok engelli için doğal fizik tedavi. Onların sağlık gelişiminde bir nebze de katkımız olması için çalışmalar son hızıyla devam edecek" ifadeleri yer aldı.

Yaşanabilir bir Ordu

numa getirildi. Bununla birlikte 850 metrekairelik alanda oluşturulan skate park (kaykay park) gençlerin takdirini kazanıyor.

Ordu Büyükşehir Belediyesi, halkın gezi, yürüyüş ve piknik yapmak için yoğun olarak kullandığı güzergâh üzerindeki hummalı çalışmalarına da devam ediyor. Sahil kesimindeki güzelliği ve canlılığı artıracak proje kapsamında yürüyüş, koşu ve bisiklet yolu hizmete sunuldu. Altınordu başta olmak üzere Ünye ve Fatsa ilçelerinde hizmete sunulan akıllı bisiklet kiralama istasyonları ile birlikte sahil yolu vatandaşların beğenisini topluyor. Toplam 18 istasyon ve 144 bisiklet ile hizmete giren Akıllı Bisiklet Projesi kapsamında ayrıca engelli vatandaşlar için araç şarj üniteleri bulunuyor. Engelli vatandaşlara yönelik çalışmalara önem veren Ordu Büyükşehir Belediyesi sahil boyu engelli rotası ile de bölgede bir ilke imza attı.

Kentin mavi bayrak kenti olması sebebiyle Altınordu'da Cumhuriyet Mahallesi, Fatsa'da Çamlık mevkii ve Ünye'de Kırk Evler Halk Plajlarında güneşlenme terasları, soyunma kabinleri, wc, duş, gözetleme kulesi ve ilk yardım malzeme deposu bulunuyor. Böylece 32 kriteri yerine getirerek marka değeri olan Mavi Bayraklı plaj-

ları sayesinde Ordu, Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 15 Haziran 2014 tarihinde ilk mavi bayraklı il olarak kayıtlara geçti.

Perşembe, Ünye ve Fatsa ilçelerinde bulunan kadınlar plajları da yine Karadeniz Bölgesi'nde örnek olarak, vatandaşlar tarafından takdir topladı. Ayrıca birçok ilçede kent meydanları inşa edilerek vatandaşlara yeni sosyal alanlar kazandırıldı. Yine kent bünyesinde 16 adet hanımlar lokali hizmete sunuldu.

Kenti daha yaşanabilir bir hale getirmek için her alanda proje geliştirmeye devam eden Ordu Büyükşehir Belediyesi, evsel atıkların ekonomik olarak çevreye zarar vermeden taşınması amacıyla Ünye ve Fatsa ilçelerinde başlatılan katı atık aktarma istasyonu kurulum çalışmalarını da tamamladı.

Böylece şehir, Türkiye'nin denize en yakın kayak merkezlerinden Çambaşı Kayak Merkezi, Avrupa'nın denize dolgu ilk havalimanı, teleferiği ve Büyükşehir Belediyesi'nin hizmete sunduğu mega projeler ile Karadeniz Bölgesi'nde yaşanabilir bir kent olmanın mutluluğunu yaşamakta olup bölgenin de en önemli turizm cazibe merkezlerindendir.

Sokak hayvanları yaşasın diye...

Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Orhan Fevzi Gümrükçüoğlu, Ortahisar'da inşa edilen Doğal Yaşam Alanı ve Sokak Hayvanları Bakım Merkezi'ni denetleyerek, "Hayvanları bu dünyadan ayırmak için değil, yaşatmak için bu tesisi yapıyoruz" dedi.

Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Orhan Fevzi Gümrükçüoğlu, hizmete alınma aşamasına gelen Türkiye'nin en büyük hayvan bakım merkezinin inşaat çalışmalarını yerinde inceledi.

İnceleme sonrası yaptığı değerlendirmede Türkiye'nin en büyük hayvan bakım tesisini Trabzon'a kazandırdıklarını ifade eden Gümrükçüoğlu, "Burası hayvan dostu barınak ve aynı zamanda tüm hayvanlar için doğal yaşam alanıdır. Tabiatın kucağında çok güzel bir konumu olan Kendirli'de inşa edilen ve Türkiye'ye örnek teşkil edecek bu tesis artık hizmete girmeye hazır durumdadır. Burada hayvanlar için ameliyathane, sosyal tesis, karantina binası ve enfeksiyon tedavi binası var. Yani toplamda 11 tane bina tesisi ve 2 büyük sundurmadan mey-

dana gelmiş olan bir büyük kompleks burası. Tabiatla herhangi bir şekilde yaralanan hayvanlar burada tedavi edilecek. Hayvanlar buraya getirildiklerinde önce karantinaya alınırlar, herhangi bir enfeksiyonları varsa tedavi edilir. Sonrasında aşıları kontrol

edilir ve aşı tedavileri yapılır. Kulak küpeleri takılır, kayıtları yapılır, tabiatla ve insanlara hiçbir şekilde zarar vermeyecek konuma getirildiklerinde ise yasal olarak tekrar alındıkları bölgeler esas olmak üzere doğaya bırakılırlar" diye konuştu.

Başkan Gümrükçüoğlu sözlerini şu şekilde tamamladı: "Biz diğer dünya ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi bu tür hayvanları uyutma tabiri ile bu dünyadan ayırma metodunu hiçbir zaman uygulamamaktayız. Kısırlaştırma tabiri ki doğru bir metot ve bu dev tesis onları hayattan ayırma değil yaşatma amacı güden örnek bir tesistir. Bütün Doğu Karadeniz'e, Trabzon'umuza, ülkemize hizmete edecek, örnek olacaktır."

Darende Belediye Başkanı Süleyman Eser:

“Sağlıklı kent **bir sonuç değil bir süreçtir.**”

Darende Belediye Başkanı Süleyman Eser, sağlıklı bir kentin sadece elde edilen sonuçlarla değil, kentin süreciyle tanımlanabileceğini ifade etti.

Kayısı diyarı Malatya'nın güzide ilçesi 'Otuz Yapraklı Gül Şehri" Darende, turizm yönüyle kendini gösteriyor. Gizli kalmış doğa harikası mekanlarıyla göz dolduran Darende, sahip olduğu potansiyeli sağlıklı bir kent olma yolunda da kullanmak istiyor.

Darende Belediye Başkanı Süleyman Eser, doktor olmasının da getirdiği hassasiyetle sağlıklı kenti sağlık seviyesi belli bir noktaya gelmiş kent

olmasının ötesinde sağlıklı kent konusundaki "bilinci" önemsiyor.

Başkan Eser ile Darende'nin sağlıklı kent olma yolundaki projelerini konuştuk.

■ Röportajımıza kısaca sizi tanıyarak başlayalım.

1955 yılında Darende'ye bağlı Yenice Beldesi'nde dünyaya geldim. İlk ve orta öğrenimimi Darende'de bitirdikten sonra Çankırı Sağlık

Meslek Lisesi'nden 1974 yılında mezun oldum. Konya'nın Kadınhanı ilçesinde sağlık memuru olarak görevi başladım. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1984 yılında mezun oldum. Aynı yıl Niğde ili Çamardı İlçesi, Bademdere beldesinde hekimlik mesleğine geçtim. 1986-1989 yılları arasında Darende'de doktorluk ve başhekimlik görevinde bulundum. Bu süreçte belli aralıklarla İlçe Kaymakam Vekilliği görevini yürüttüm. 1989-1999 yılları arası Malatya İl

Sağlık Müdürü olarak görev yaptım. 1999-2000 yıllarında Kilis İl Sağlık Müdürlüğü görevini yürüttüm. 2001 yılında emekli olarak İstanbul'da serbest hekim olarak çalışmaya devam ettim. Özel bir holdingin işyeri hekimliği ve sağlık danışmanlığı yaptım. Malatya'da görevli iken, Darendeliler Dernek Başkanlığı, İstanbul'da bulunduğum sürede de Darendeliler Kültür ve Eğitim Vakfı Yönetim kurulu üyeliği yaptım. Evliyim ve 3 çocuk babasıyım.

■ Bize Darende'yi anlatabilir misiniz?

7000 yıllık bir tarihe dayanan Darende, Etilerden (Hititlerden) kalma bir yerleşim merkezidir. Mezopotamya'da büyük bir imparatorluk kuran Asurlular Anadolu'daki ticaret merkezini ellerinde tutmak için Tohma boyunda koloniler kurmuşlardır.

Eski yerleşim yerlerimizden biri olan Darende ilçesinde birçok turistik değeri olan yer mevcuttur. Bunları kısaca belirtmekle yetineceğiz: Zengibar Kalesi (Taşkale), Somuncubaba Külliyesi, Günpınar Şelalesi, Tohma Kanyonu, Hasan Gazi Türbesi ve Şehitliği, Karahisar, Kızılhisar, Kötu Kale, Balaban Çayı etrafında rastlanan sütünlar, Kaletepeler, Aslantaşlar, Ulu Cami Minaresi, Bedesten Hacı Müşrif Camii, Taceddin Mescidi, Balaban kasabasında Abdurrahmani Erzincani Camii, Köprügözü, Balıklı Kuyular, Mehmet Paşa Külliyesi, Balaban İçmeleri, Uzunok Köprüsü gibi turistik ve tarihi yerleri bünyesinde barındırır.

■ “Sağlıklı kent” kavramı sizin için neyi ifade ediyor?

Sağlıklı bir kent; sadece elde edilen sonuçlar ile değil kentin süreci ile ta-

nımlanır. Sağlıklı kent belli bir sağlık seviyesine gelmiş bir kent değildir, sağlıklı kent konusunda bilinçlidir ve sağlığı daha ileriye götürmek için çaba harcamaktadır.

Güçlü, birbirini destekleyen toplumdaki her bir bireyin kendi hayat, sağlık ve refahını etkileyecek kararlarda katılım ve kontrole sahip olan toplumu barındırır. Şehirde yaşayan tüm bireylerin her türlü gereksinimlerinin karşılandığı, çeşitli, hayati ve yenilikçi bir kent olmalıdır.

■ Günümüz şartlarında kentleri tehdit eden unsurlar sizce neler?

Bir gelecek tasarımı yapmanın ayrılmaz parçalarından birisi geleceğe ilerlerken karşılaşılabilecek tehdit ve riskleridir. Kentlere ilişkin düzenli bir gelecek öngörüsü yapmanın önündeki engellerden birisi bu yerleşimlerin düzensiz demografik değişimleridir.

Kentlerin ilerleyişindeki en ciddi tehdit unsurlarından birisini ekonomi ve iş konumları oluşturuyor. Kentlerin gelişimi açısından en önemli sorunlardan birisi işsizlik bölgesel-yerel ölçekte yeni iş yaratılamamasıdır.

“Kentlere ilişkin düzenli bir gelecek öngörüsü yapmanın önündeki engellerden birisi bu yerleşimlerin düzensiz demografik değişimleridir. Kentlerin ilerleyişindeki en ciddi tehdit unsurlarından birisini ekonomi ve iş konumları oluşturuyor.”

■ **Sağlıklı Kentler Birliği'nin yeni üyelerinden birisiniz. Birliğe ne amaçla üye oldunuz?**

Türkiye'de Sağlıklı Kentler Birliği'nin kurulması ile üye kentlerin aktif olarak deneyimlerini paylaşmaları, sorunları aktarmaları, ortak projeler geliştirmeleri, uluslararası düzeyde temsil edilebilmeleri ve ortak ihtiyaçların çözümünde güç birliğinden istifade etmek.

Yaşanabilir ve sağlıklı kentler için sağlık ve sağlığı ilgilendiren tüm kentsel ve çevresel konularda eşitsizlikleri azaltmak ve kent yoksulluğu ile mücadele etmek amacıyla, Birliğe üye belediyeler arasında işbirliği ve deneyim alışverişinde bulunarak üye belediyelerimizin bilgilerinden faydalanmak.

■ **Sağlıklı Kentler Birliği'nin çalışmaları hakkında neler söylersiniz? Beklentileriniz nelerdir?**

Sağlıklı Kentler Birliği'nin, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Avrupa Sağlıklı Kentler Ağı'na üye kentler arasında; sınır ötesi işbirliği yapma ilkesinde; sağlık, çevre, mekânsal planlama, turizm, kültür, araştırma, ta-

şımıcılık, ulaşım, ekonomi, istihdam, nüfus, sosyal hizmetler, afet ve acil durumlarda yardımlaşma konularında faaliyet gösterdiği aşikar.

Birlik ve birlik üyelerimizden beklen-
timiz faaliyetlerimizi sıklaştırarak üye
ağımızı genişletmek ve bu sayede
sağlıklı kent sayımızı artırmak.

■ **Darende Belediyesi'nin sağlıklı kent olma yolunda vizyonu nedir? Nasıl bir hedef belirlediniz bu konuda?**

Sağlık alanındaki eşitsizlikleri azaltmak ve sağlığın fiziksel, psikolojik, sosyal ölçülerini geliştirmek. Bu gelişmelerin, yerel aktivitelerin varlığının harekete geçirildiği, sağlık seviyesinin yüksek olduğu kent oluşturmak.

■ **Darende sağlıklı kent olma yolunda ne gibi adımlar attı, atıyor? Projelerinizi kısaca anlatabilir misiniz?**

Darendemize, Tohma çayımızın kenarında 8 kilometre uzunluğundaki bisiklet ve yürüyüş yolumuzu ta-

“Yaşanabilir kent olmak en başta sağlık problemlerinin ortadan kaldırılması ile başlar. Biz de bu anlamda ilk önce 25 yataklı fizik tedavi ve rehabilitasyon hastanesi yapıyoruz. Sosyal aktivitelerde bulunmak isteyen vatandaşlarımız için çeşitli kurslar açıyoruz.”

mamlayarak halkımızın hizmetine açmış bulunmaktayız. Çoğu ilde bile olmayan 25 yataklı fizik tedavi ve rehabilitasyon hastanemizin ihalesini yapıyoruz. Tarihi Zengibar Kalesi ve Tohma kanyonumuz içerisinde yürüyüş parkurları yapıyoruz. Halkımızın temiz hava alıp vakit geçirebilecekleri parkları hizmete açmış bulunmaktayız. Doğalgaz çalışmalarımız devam etmekte olup arıtma tesisimizi, mezbahamızı ve hayvan pazarımızı halkımızın hizmetine açmış bulunmak-

tayız. Kent müzemizi yapıyoruz. Belli noktalara atık geri dönüşüm evleri yerleştirdik.

■ **Kapak konumuz “Yaşanabilir Kentler”. Siz bu anlamda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?**

Yaşanabilir kent olmak en başta sağlık problemlerinin ortadan kaldırılması ile başlar. Biz de bu anlamda ilk önce 25 yataklı fizik tedavi ve rehabilitasyon hastanesi yapıyoruz. Sosyal

aktivitelerde bulunmak isteyen vatandaşlarımız için çeşitli kurslar açıyoruz. İlçemiz inanç turizm şehri olduğu için turizm bölgelerimizde ve ilçe genelinde çevre düzenlemeleri yapıyoruz.

■ **Son olarak eklemek istedikleriniz...**

Sağlıklı Kentler Birliğimize, Birlik üyelerimize ve size teşekkür ediyor başarılarımızın ve faaliyetlerimizin en iyi şekilde devam etmesini temenni ediyorum.

Yaşlı sağlığı masaya yatırıldı

Balıkesir Karesi, Türkiye'de ilk kez geniş kapsamlı olarak düzenlenen Uluslararası Düşmeye Çok Yönlü Bakış Sempozyumu'na ev sahipliği yaptı.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, Balıkesir Üniversitesi, Karesi Belediyesi ve İl Sağlık Müdürlüğü işbirliğinde gerçekleştirilen, uluslararası araştırmalar yapan 65 profesörün katıldığı ve 3 gün süren sempozyumda özellikle yaşlı nüfusun en önemli sorunlarından biri olan düşme konusunda bilgilendirmeler yapıldı. Düşme ve komplikasyonları, düşmeyi önlemek için kurumların aldığı önlemler, düşme tedavisi ve bakımı gibi konuların tartışıldığı sempozyumda Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nilay Şahin düşme vakaları ile ilgili bilgi verirken Balıkesir İl Sağlık Müdürü Yasin Yılmaz ise Sağlık Bakanlığı'nın düşme ile ilgili kalite standartlarının arasında yer alan uygulamalardan bahsetti.

Karesi Belediye Başkanı Yücel Yılmaz'ın talimatı doğrultusunda 'yaşlı sağlığı' ve 'düşme' konularını çalıştıklarını söyleyen Karesi Belediye Başkan Yardımcısı Mürsel Sabancı, "Sağlığı Geliştiren Şehir Karesi'de sağlık konusunda

farkındalık oluşturma, bilinç geliştirme ve bilgilendirme noktasında çalışmalar yapıyoruz. Hedefimiz yaşlı dostu bir kent. Şehrin dizaynını yaşlı ve engelli vatandaşlarımızı göz önünde bulundurarak yapıyoruz. Yüksek kaldırımlar yerine hem yaşlılarımızın hem de engellilerimizin rahatlıkla erişebilecekleri alçak kaldırımları tercih ediyor, parkların ve yürüyüş yollarının zeminlerinin kullanışlı ve sağlıklı olmasına dikkat ediyoruz" dedi.

Anne adaylarına eğitim

Karesi Belediyesi ve Karesi Kent Konseyi'nin Türkiye'de yüzde 53'lere ulaşan sezaryen oranının düşürülmesine katkı sağlamak amacıyla anne adaylarına yönelik düzenlenen "Doğuma Hazırlık Kursları"

sürüyor. Nisan ayından bugüne kadar 100'den fazla anne adayına eğitim verilen kurs, Karesi Belediye Başkanı Yücel Yılmaz'ın 5. grup anne adaylarına eğitim belgelerini vermesi ile son buldu.

Karesi Belediyesi ve Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin yaptığı bu çalışmanın kendilerine gurur verdiğini vurgulayan Başkan Yılmaz, annelerin sağlıklı bir hamilelik geçirmesinin ve çocukların doğru yetiştirilmesinin önemli olduğunu ifade etti. "Hayatın her alanında olduğu gibi bu özel süreci yaşarlarken de kadınlarımızın yanındayız" diyen Başkan Yılmaz, bilinçli bir annenin sağlıklı nesiller yetiştirilmesinin ilk basamağı olduğunu vurguladı.

Başkan Yılmaz, Proje ile anne adaylarını normal doğuma özendirerek Türkiye'de artan sezaryen oranının düşürülmesine katkı sağlamayı hedeflediklerini kaydetti.

Körfez'de çevreci okullara ödül

Körfez Belediyesi tarafından okullararası düzenlenen Elektronik Atık Toplama Yarışması sonuçlandı. 7 ton atığın toplandığı yarışmada birinciliği Körfez Teknik ve EML kazandı.

Elektronik atıkların doğaya zarar vermemesi ve geri dönüşümü için çeşitli çalışmalar yapan Körfez Belediyesi, farkındalık çalışmalarına bir yenisini daha eklemiş, "Elektronik atık

çöp değildir" sloganı ile ilçede bulunan okullar arasında yarışma başlatmıştı. Yarışma sonuçlanırken, ödül töreni gerçekleştirildi. Protokol üyeleri tören öncesinde okul içerisinde açılan geri dönüşüm sergisini dolaştı. Özellikle öğrencilerin hazırladığı defile gösterisi, büyük alkış aldı.

Atık Pil Toplama ve Elektronik Atık Toplama yarışmalarında dereceye giren okullara ödülleri Körfez Belediye Başkan Yardımcısı İsa Taş, İlçe Milli Eğitim Müdürü İbrahim Okutan ve protokol üyeleri takdim etti. Yarışma kapsamında 1,5 ton atık pil toplanırken, 7 ton 180 kilogram elektronik atık toplanarak geri dönüşüme kazandırıldı.

Elektronik Atık Toplama Yarışması'nda birinci Körfez Teknik ve EML olurken, 2 bin lira ödül kazandı. İkinci olan Anadolu İlkokulu bin 500 lira ödülü hak ederken, üçüncü olan Seka Çocuk Dostları Ortaokulu ve Yeniyalı Fahri Korutürk İlkokulu'na da 750'er lira ödül verildi. Atık Pil Toplama Yarışması'nda General Edip Bayoğlu İlkokulu birinci, Hereke Nuh Çimento İlkokulu ikinci, Yeniyalı Fahri Korutürk İlkokulu da üçüncü oldu. Dereceye giren okullara bilgisayar, yazıcı ve spor seti hediye edildi.

Körfezliler, sağlık için yürüdü

Körfez'de devam eden Sağlıklı Yaşam Yürüyüşleri, vatandaşları Sevindikli'de bir araya getirdi.

Sevindikli bölgesinde gerçekleştirilen yürüyüşe Kocaeli Milletvekilleri, Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu, Körfez Belediye Başkanı İsmail Baran, Meclis Üyeleri, kurum ve kuruluşların temsilcileri, muhtarlar, STK temsilcileri ve çok sayıda vatandaş katıldı.

Sevindikli Er Meydanı'nda başlayan yürüyüş, Sevindikli Göleti'ni de kapsayan 7 kilometrelik alanda gerçekleştirildi. Yürüyüş öncesinde Er Meydanı'nda ısınma hareketleri yapıldı. Başkan İsmail Baran, katılanlara

teşekkür ederek, sporun her zaman insanların yaşamında olması gerektiğini belirtti. Oldukça renkli görüntü-

lere sahne olan yürüyüş sonrasında protokol üyeleri ve vatandaşlar hep birlikte kahvaltı yaptı.

Gebe okulu açıldı

Menteşe Belediyesi'nin "Bilinçli Gebelik, Güvenli Annelik" için hayata geçirdiği 'Gebe Okulu' açıldı.

Gebe Okulu'na katılan anne adayları, eğitimlerde gebelik döneminde beslenme, egzersiz, anne karnında bebeğin gelişim süreçleri, doğru emzirme, anne sütü faydaları ve yeni doğan bebek bakımı gibi pek çok konuda eğitim alacaklar. Gebelik okulu sürecinde ayrıca, egzersiz ve hareketin anne ve bebek sağlığı için öneminden hareketle gebe pilatesi de yapılacak.

Menteşe Belediyesi bünyesindeki bir doktor, bir doğum koçu hemşire, bir bebek hemşiresi ve bir uzman psikolog tarafından verilen eğitimlerin ilk gününde, anne baba adaylarını yalnız bırakmayan, Belediye Başkanı Bahattin Gümüş, "Proje ile gebelik süresince anne baba adaylarının mutluluğunu paylaşan, konuyla ilgili endişelerini azaltan ve sorularına yanıt bulan bir çalışma yürütülecek" dedi.

Temel amacın bireylerin kendilerini anne ve babalığa hazır hissetmelerini sağlamak ve eşlerin arasında güçlü ilişkiler ve verimli bir işbirliği oluş-

turmak, anne adayına doğum eylemiyle baş etmeyi öğretip olumlu bir doğum deneyimi kazandırabilmek, doğum şekline karar vermek konusunda kişinin kendisini güçlü hissetmesini sağlamak, anneye bebek bakımına yönelik beceriler kazandırmak, gebenin doğum sonrası dönemde rahat bir lohusalık geçirmesini sağlamak olan Gebe Okulu'nda ayrıca

gebelikte tehlike belirtileri ve doğum sonrası gebelikten korunma konularında da eğitimler verilecek.

Eğitilmeye, egzersiz yapmaya engeli bulunmayan, riskli bir gebelik yaşamayan, ağır psikiyatrik bir hastalığı olmayan ve eğitime katılımda sürekliliği sağlayabilecek tüm anneler katılabilir.

Bu kumbaralar doğayı koruyor

Mezitli Belediyesi, vatandaşları çevre konusunda bilinçlendirme çalışmalarına devam ediyor. İlçenin çeşitli yerlerine 'Atık pet, şişe toplama kumbaraları' yerleştiren Mezitli Belediyesi, geri dönüşüm sistemini ilçenin genelinde yaygınlaştırmayı hedefliyor.

Mezitli Belediyesi çevre bilincini arttırmak ve geri dönüşüm sistemini yaygınlaştırmak adına yepyeni bir çalışmaya imza attı. Mezitli Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü ile Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO) ile birlikte yapılan çalışmalar kapsamında 'Atık Pet Şişe Toplama Kumbaraları' yerleştirildi. İlçenin en işlek bölgelerine, park ve caddelere kurulan kumbaralar görüntüsüyle de vatandaşların ilgisini çekiyor. Dekoratif pet şişesi görünümünde olan ve üzerinde 'Dönüşüm Seninle Başlar' sloganının yer aldığı kumbaralar, şimdiden vatandaşlar tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaya başlandı.

Geri dönüşüme önem veriyoruz

Ambalaj atıkları konusunda konutlarda yapılan bilgilendirme toplantıları haricinde okullarda da çalışmalar yapıldığını dile getiren Belediye Başkanı Neşet Tarhan, "İlçemizde aylık ortalama 900 ton ambalaj atık geri dönüştürülerek ekonomiye kazandırılıyor. Bunun dışında evsel atıklarla beraber katı atık düzenli depolama tesisine gönderilen ambalaj atığı miktarı toplam evsel atığın yüzde 27'si kadarına tekabül ediyor. Bu da aylık ortalama bin 200 ton ambalaj atığının ekonomiye geri dönmediği anlamına geliyor. Bunun bilincinde olduğumuz için Temizlik İşleri Müdürlüğümüz ile birlikte ambalaj atıkları konusunda ciddi adımlar atıyoruz" dedi.

Vatandaşlarımızın katkılarını bekliyoruz

Ambalaj atıkların çöp olmadığını ve ayrı ayrı toplanmaları gerektiğini bildiren Başkan Tarhan, "İlçemiz geneline 'Atık pet, şişe toplama kumbaraları' yerleştirdik. Çevre bilincini arttırmak amacıyla üzerinde çeşitli uyarıların bulunduğu atık kumbaraları Mezitli'nin birçok bölgesinde görebilirsiniz. Ambalaj atıklarınızın, evsel atıklardan ayrı toplanmasını ve belediyemiz geri dönüşüm sistemine verilmesine tüm vatandaşlarımızın katkılarını bekliyoruz" ifadelerini kullandı.

Ortak yaşam alanlarının sayısı artıyor

İlçe genelinde park ve ortak yaşam alanı sayısını arttırmak için çalışmalarını sürdüren Mudanya Belediyesi ekipleri, eskiyen ve zarar gören oyun gruplarını yenileyerek zemin çalışmalarını da gerçekleştiriyor.

Mudanya'da halkın kullandığı ortak yaşam alanları ile çocuk parkı ve spor alanlarının sayılarını arttırmak amacıyla çalışmalar yürüten Mudanya Belediyesi ekipleri, ilçe genelinde faaliyetlerini sürdürüyor. Oyun grupları, spor aletleri,

dinlenme ve yeşil alanlar oluşturarak çocuklar ve yetişkinler başta olmak üzere her yaştan insanı buluşturmaya hedefleyen Mudanya Belediyesi ekipleri, Halitpaşa Mahallesi ve Siteler Mahallesi'nde ortak yaşam alanı ve çocuk parkı çalışmalarını tamamladı.

Bu çalışmaları önemsiyoruz

İlçe genelinde ortak yaşam alanları ve çocuk oyun alanlarını arttırmak için planlı ve programlı olarak çalışmalar yürüttüklerini ifade eden Mudanya Belediye Başkanı Hayri Türkyılmaz, "Çocuklarımızın ve gençlerimizin daha sağlıklı bir nesil olarak yetişmesi için bu alanların artmasını çok önemsiyoruz. Her geçen gün ilçemize yeni çocuk oyun alanları ve ortak yaşam alanları kazandırmaya devam ediyoruz" dedi.

Yeni yerleşim alanlarının olduğu bölgelerde de çocuk oyun alanları inşa etmeye devam ettiklerinin altını çizen Türkyılmaz, "Park yapımı için çok sayıda talep alıyoruz. Eskiyen ve zarar gören parklarımızı ve alanlarımızın da bakımlarını yapıyoruz. İlçemizde park sayılarımızı arttırarak gelen talepleri de değerlendiriyoruz" diye konuştu.

Yaşanabilir kent planlama örneği, Symbiocity Yaklaşımı

2016 yılında başlanan "Planlama Sürecine Katılım (SymbioCity Yaklaşımı)" projesi ile Bursa Nilüfer'de dünya ölçeğinde yeni bir planlama yaklaşımı ile çalışmalara start verildi.

Nilüfer Belediyesi olarak ortak çalışma deklarasyonu anlaşması yapılan İsveç Belediyeler Birliği'nin "Enabling Local Democracy and Holistic Urban Planning through the SymbioCity Approach" (Symbiocity Yaklaşımı ile Yerel Demokrasinin ve Bütüncül Kentsel Planlamanın Sağlanması) Uluslararası Eğitim Programı ile sürdürülebilir plan örneği çalışması için önemli bir başlangıç yapıldı. Plan çalışmasının Nilüfer'de yeni planlama anlayışı için de öncü olması düşünülmektedir.

Katılımcı proje demokrasisi ile çalışılıyor...

Projenin en önemli vurgusu "katılımcılık". SymbioCity yaklaşımı ile projeye tüm paydaşlar dahil edilmeye çalışıldı. Farklı yaklaşımlarla işbirliği içerisinde projeye katkı ve aidiyet sağlanıyor. Nilüfer Kent Konseyi, Nilüfer Mahalle Komiteleri, TMMOB Şehir Plancıları Odası, TMMOB Mi-

marlar Odası, TMMOB Peyzaj Mimarılar Odası, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası Bursa Şubeleri ve halkın katılımı ile zenginleştirilerek ilerleyen projenin pilot çalışmaları Konaklı Mahallesi'nde başladı. Konaklı Mahallesi'nde yaşayan vatandaşların ve farklı aktörlerin planlama sürecine katılım sağlaması yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanması doğrultusunda "SymbioCity" yaklaşımı rehber olarak kullanılmış ve Konaklı Mahallesi'nde hazırlıklarına başlanan 1/1000 ölçekli uygulama imar planı sürecine bu yaklaşım entegre edilmiştir.

Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey, projenin önemiyle ilgili olarak "SymbioCity yaklaşımı doğal kaynakların idareli kullanımı konusunda kentsel teknoloji sistemlerinin kullanımını içeren bütüncül bir yaklaşımı kapsıyor. Konak Mahallesi'nde başlatılan plan çalışmasının Nilüfer'de yeni planlama anlayışı için de öncü olması düşünülmektedir. Böylece kentlerimizde sürdürülebilirliğin sağlanması ile yeni nesillere sağlıklı yaşam alanları bırakılacaktır" diye konuştu.

SymbioCity yaklaşımının kavramsal modelinin merkezinde insan unsuru yer alıyor. Kalkınma konusuna da odaklanan SymbioCity, insanların rahat ve sağlıklı olmasını, emniyette hissetmesini sağlamak ve yaşam kalitelerini yükseltmek gibi hedeflere sahip.

Bu hedefler; master planlar ve mimarlık; konut, hizmetler ve sanayi olmak üzere kentsel fonksiyonlar; ulaşım; peyzaj planlaması; enerji ve atık olmak üzere muhtelif şehircilik sistemleri ile destekleniyor. Projenin uygulamaya dönük çalışmaları devam etmektedir.

Odunpazarı'nda çöp kutuları çiçek açtı

Tarihi Odunpazarı Bölgesi'nde yer alan çöp kutuları çiçek açtı. Odunpazarı Belediyesi çevrenin önemine dikkat çekmek için çöp kutularına çiçek yerleştirdi. Rengarenk çiçeklerle süslenen çöp kutuları ise Tarihi Odunpazarı Bölgesi'nde farklı alanlara yerleştirildi.

Tarihi Odunpazarı'na gidenleri sokaklardaki rengarenk çiçeklerle bezenmiş çöp kutuları karşılıyor. Odunpazarı Belediyesi tarafından çevre haftası nedeniyle gerçekleştirilen etkinliğe Odunpazarı Belediyesi Başkan Yardımcıları Figen Engin ve

Olca Çokar da katılırken, Odunpazarı Kent Konseyi Çevre Çalışma Grubu da destek verdi. "Çevreni korusun duyarsız kalma", "Yeşil bir Odunpazarı için elele", "Yeryüzü çöp kovanı değildir", "Temiz çevre sağlıklı yaşamdır", "Çevre insanın evidir", "Evler sizin sokaklar

hepimizin", "Çevreyi korusun yaşamı korusun" mesajlarının yer aldığı çöp kovalarına rengarenk çiçekler yerleştirildi. Daha sonra da bu çöp kovaları Tarihi Bölgede farklı bölgelere yerleştirildi.

Çiçekli çöp kutuları büyük beğeni topluyor.

Çevre bilinci oluşturan proje

Osmangazi Belediyesi, hem öğrencilere temiz çevre bilinci kazandırmak hem de öğrenciler ve vatandaşların katılımıyla mahallelerin temizlenmesini sağlamak adına 'Çevremi Seviyorum Mahallemizi Temizliyorum' projesi başlattı.

Çevre konusunda yürüttüğü çalışmalarla Türkiye'ye örnek olan Osmangazi Belediyesi, "Daha Temiz ve Yaşanabilir Bir Osmangazi" için yeni bir projeyi daha hayata geçirdi. 'Çevremi Seviyorum Mahallemizi Temizliyorum' adı verilen proje kapsamında, öğrenciler ve vatandaşlar ele ele vererek, mahallelerinde temizlik seferberliği başlatacak. Bursa Çimento Fabrikası Ortaokulu, projeye destek veren ilk okul olurken, okul bahçesinde düzenlenen tören ile proje başlatıldı.

Projenin başlangıç töreninde konuşan Osmangazi Belediye Başkan Yardımcısı Yunus Şahin, temiz çevre bilinci kazandırmak adına yürüttükleri projeleri kesintisiz sürdürdüklerini belirterek, "Atıkların kontrollü ve sağlıklı bir sistemle toplanması için üreticilerle, tüketicilerle, okullarla, kamu kurum kuruluşlarıyla ve sivil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yürütüyoruz. Yaptığımız bu çalışmalarla bugüne kadar 589 okulda, 156 bin 623 öğrenci ve 950 bin 536 vatandaşımıza ulaştık.

Özellikle e-atıkta öncü bir belediye olarak 203 toplama noktası oluşturduk ve 87 bin 540 kg elektronik atık toplanarak bu atıklar için özel atık depoları oluşturduk. 2016 yılında 288 bin 267 ton evsel atık topladık. Kaba atıkların, ambalaj atıkları, pil ve bitkisel yağların toplanması için muhtarlıklarla, öğrencilerle, sivil toplum kuruluşları ile birçok çalışma yürütüyoruz. 2016 yılında hayata geçirdiğimiz giysi atıklarının toplanması projesi giysi kumbarası ile 83 bin 218 kilogram ihtiyaç

fazlası giysi topladık. Bu giysilerden kullanılabilir olanlar ile vatandaşlara ulaşan giysi miktarı ise bin 903 kilogram oldu" dedi.

Çevre temizliği için her yıl 100 bin kilometre alanı süpürdüklerini ifade eden Şahin, "Mevkici temizlikçilerimiz ile birlikte bu miktar 110 bin kilometre oluyor. Bugün de 2017 hedeflerimiz arasında yer alan 'Mahallemizi Temizliyoruz' projemizi Bursa Çimento Fabrikası Ortaokulu ile başlatıyoruz. Proje kapsamında okulumuz ve mahalledeki hemşehrilerimizin desteği ile mahallemizde bir temizlik seferberliği başlatıp el birliği ile mahallemizi temizleyeceğiz. Bu çalışmamızı diğer mahallelerimize de yaygınlaştırarak sürdüreceğiz. Temizlik tek başına belediye tarafından yürütülecek bir çalışma değildir. Belediye ve vatandaşlarımızın ortak çalışması ile temiz çevre oluşturmak mümkündür" diye konuştu.

BUBİDOSD Başkanı Ertan Ayçetin:

Sürdürülebilir bisiklet politikaları oluşturulmalı

Bursa Bisiklet ve Doğayı Sevenler Derneği (BUBİDOSD) Başkanı Ertan Ayçetin, sağlıklı bireyler ve kentlerin geleceği için bisiklet kullanımının yaygınlaşması gerektiğini belirterek, yerel yönetimlerin sürdürülebilir bisiklet politikaları oluşturması gerektiğini söyledi.

Bisiklet, bugün dünyanın pek çok ülkesinde önemli ulaşım araçlarından biri. Hem hareket etmemizi sağlıyor hem de çevremizdeki güzelliklerin farkına varmamızı...

Bisikletin artık sadece çocukluk düşü olmaktan çıkıp, günlük hayatımızın içinde yer alması için ise birileri çaba sarf ediyor. Bunlardan biri de bisiklet kullanımını yaşam biçimi haline ge-

tirmiş bir isim, Bursa Bisiklet ve Doğayı Sevenler Derneği (BUBİDOSD) Başkanı Ertan Ayçetin.

Derneğin, toplumda çeşitli konularda farkındalık yaratmak adına birçok projeleri var. Bu projelerden birinde de yolları Sağlıklı Kentler Birliği ile keşitti ve işbirliği süreci devam ediyor.

Ayçetin ile sağlıklı bireyler ve kentler için bisiklet özelinde bir sohbet gerçekleştirdik.

■ **Ertan bey sizi tanıyarak başlayalım. Ardından da bize Bursa Bisiklet ve Doğayı Sevenler Derneği'nin (BUBİDOSD) kuruluş hikayesini anlatır mısınız?**

Emekli diş hekimiyim. Bisiklet derneğini 1993 yılında kurduk. Türkiye'nin bisiklet alanında ilk kurulan iki derneğinden biriyiz. Aynı senelerde bir tane de Karadeniz Ereğli'sinde kurulmuş.

Derneğimizin ilk adı BUBİSEK (Bursa Bisikletseverler Kulübü) idi. Sonra doğayı da buna ekledik. 2010 yılında BUBİDOSD (Bursa Bisiklet ve Doğayı Sevenler Derneği) oldu. Bisiklet ve doğa birbirinden ayrılmaz bir ikili olduğu için ad değişikliğine gittik.

■ **Derneğinizin üye sayısı nedir?**

Dernekte 45 üyemiz var. İki arkadaşımızı kaybettik, şimdi üye sayımız 43.

■ **Derneğe nasıl üye olunuyor?**

Aslında biz sayımızı sınırlı tutmak istiyoruz. Ancak derneğimizin faaliyetlerine katılmak için illa ki üye olmanız şart değil. Aktivitelerimiz herkese açık. Günlük ya da kampli turlarımız oluyor. İsteyen bisikletseverler gerek yurtiçi gerekse yurtdışı kamplarımıza katılabilirler. Hollandalı bir bisiklet derneği yöneticisiyle tanıştım, onların 35 bin üyeleri varmış. Tabii ki onların kültür çok farklı.

■ **Bisikletle ilk ne zaman tanıştınız?**

3 yaşında 3 tekerlekli bir bisikletim vardı. Babam almıştı. Öyle başladım. Sonra 6 yaşında dayım bir bisiklet verdi bana. Babamın bisikleti hala evimin baş köşesinde durur. Eşim mimar, başta bu bisiklet olayına akse-suar olarak yaklaştı. Şimdi evin salonunda 8 tane bisiklet var.

■ **Bisikleti ne zaman bir yaşam biçimi haline getirdiniz?**

Eşim de bisiklete binmeyi seviyordu. 80'li yıllarda Kükürtlü Caddesi daha yeni yeni açılmaya başlamıştı. O zaman bisiklete biniyorduk. Sonra vitesli bisikletler gelmeye başladı 90'lı yılların başında birkaç arkadaşımız da vitesli bisikletlerden aldı. Baktık ki bu bisikletlerle her yere gidiliyor, rampa çıkılıyor, daha güvenli gidiyorsun vs... Ondan sonra dernek kurmaya karar verdik zaten. Bursa'nın denizi,

dağı, köyü var. Her mevsimi ayrı güzel bir şehir Bursa. Dernek olarak Bursa'nın güzel yerlerine turlar düzenlemeye başladık. Ancak trafiğin yoğunlaşmasıyla şu anda Mudanya, Suuçtu gibi yerlere gitmek zorlaştı ve bu konuda trafikte gerçekten sıkıntı-larımız var. Ölümlü kazalar da olmaya başladı. Bu konuda siyasetçilerle, medyayla fikir alışverişi yapıyoruz. Bu yollar hepimizin. Bunları paylaşmalıyız. Hollanda'da bisiklet yolları var ama bisikletler asfalta inmiş. Yolların 5'te üçü arabalarınsa 5'te ikisi bisikletlerin olmuş. Bu yolları ayıran ise sadece bir çizgi. Bizdeki gibi direkler falan da yok. Hollanda'da mümkün mü bir arabanın o bisiklet yolu çizgisini geçmesi. Bu bir kültür meselesi. Bizde de bu kültürü oluşturmamız. Gün gelecek yollarımızdaki trafik bir noktada tıkanacak. Şehirlerde büyük-şehir belediyeleri bünyesinde bisiklet için bir üst kurul kurulmalı.

■ **Sağlıklı Kentler Birliği ile işbirliğiniz nasıl başladı?**

Bu işbirliği bize bir lütuftu. Uludağ Üniversitesi Bisiklet Topluluğu'nun (ULUBİS) Başkanı Elif Sayan vardı. Birlikte bir şeyler yapalım istiyordu ve bir gün Uludağ Üniversitesi'nin göle-tine tur düzenledik. Alpaslan Türkkan hocamız da o sırada oradaymış. Bizi

SKB Müdürü Murat Ar ile tanıştırdı. Bu tanışmanın ardından Murat bey bizi aradı. Kendisi de bisiklete binmeyi çok seviyor. SKB'nin etkinliklerini anlattı bize ve işbirliği önerdi. Böylece ilk işbirliğimizin adını attık ve bu kapsamda da Bursa'dan Eskişehir'e gittik BUBİDOSD ve ULUBİS olarak. Bu karma grubumuzda hem 60 yaş ve üstü hem de 20'li yaşlardaki gençlerimiz vardı. Bunu da her yaşta hareket edilebildiğini, bisiklete binilebildiğini göstermek için yaptık. Güzergahımız üzerindeki belediyelere 'Sağlıklı bir şekilde sakatlanmadan hareket yapılır' pankartı hazırlayıp belediye başkanlarına sunduk. Bir de benim hangi yaşta hangi spor yapılır diye bilim dergisinden kestiğim bir yazı vardı. O yazıyı da büyüttük ve belediye başkanlarına verdik. O yazıda her yaşta yapılabilecek sporlar olarak bisiklet ve yürüyüş vardı.

■ **Bu işbirliği devam edecek mi?**

Evet, işbirliğimiz sürecek.

■ **Bisikleti sağlıklı kentler için nereye koyarsınız?**

İnsanların hareket etmesi önemli. Ama önce doktor kontrolünden geçin! Bizler dernek olarak çocuk obezitesine karşı, madde bağımlılığına karşı mücadelede de görev

almak istiyoruz. Sağlıklı Kentler Birliği, bizim gibi bisiklet kullananlar için bir lütuf. Bize çok destek oluyorlar ve SKB'nin vizyonu çok önemli. Kendilerine de çok teşekkür ediyoruz. Karbon ayak izinin azaltılmasında da bisiklet kullanımı önemli.

■ Bisiklet adına farkındalık çalışmalarını kısaca özetleyebilir misiniz?

Çocuk obezitesi ile mücadele çalışmaları arasında. Nilüfer Belediyesi ile 'Bisiklet Akademisi' kurduk. Renk Otizm Derneği ile birlikte 7 otistik gencimize bisiklet eğitimi verdik. İki gencimiz çok başarılı. Onları 2020'de Japonya'daki paraolimpik oyunlara

götürmeyi düşünüyoruz. Bu projeyi Uludağ Üniversitesi ile birlikte yürütmeyi planlıyoruz. SKB ile "Etkin bir ulaşım aracı: Bisiklet" temalı bir çalıştay yaptık. Yurtdışından misafirlerimiz gelmişti. Yurtiçinde de yoğun ilgi gördük. Bizim için bir kıvılcım bile yeter. Yine SKB ile çocukları okula bisikletle götürme projesini hayata geçirdik. Madde bağımlılığına karşı da faaliyetlerimiz var. Bu konuda cezaevinden bize teklif geldi ve biz cezaevine bisiklet götürdük. Bir anket yapılmış gençlere ve anketten ön plana çıkanlar arasında bisiklet varmış. 16-18 yaşındaki gençler bunlar. Madde bağımlılığından tutuklanmışlar ancak hüküm giymemişler.

Bisiklet ve kask verdik onlara. Küçük bir yeşil alan vardı orada bisikletle dengede durma yarışması düzenledik. Ancak önemli olan bu çocukların cezaevlerine düşmesini engellemek. Bunun için de Bursa'da köyleri dolaşıp, köylerde broşür dağıtıyoruz.

Trafik kazalarıyla ilgili siyasilerle temastayız. Bursa'da bir bisiklet politikası oluşmasını istiyoruz. Şehirlerde bu konuda bir üst kurul kurulmasını ve her şeyin bu kurul tarafından yönetilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Yüzyıllık macera turumuz var. 120 yıl önce Bursa'ya gelen Ahmet Tevfik'in kitabını tercüme ettirdik.

■ Bisikletin kent ve birey için avantajları nelerdir?

İnsanların hareket etmesi açısından önemli. Öte yandan bisiklet kullanırken istediğiniz her şeyi düşünürsünüz ya da hiçbir şeyi düşünmez kafanızı boşaltırsınız. Doğanın güzelliklerine varırsınız. Örneğin bizler SKB ile yaptığımız etkinliklerde çok keyifli rotalar oluşturup, onları takip ediyoruz. Gidilen yerlerin tarihi ve doğal güzelliklerini görelim istiyoruz. Yine bisiklet ekonomisi diye bir şey var. Hem hareket hem de araç yakıtından tasarruf sağlıyor bisiklet.

■ Bisiklet yolları açısından yurtdışı ve Türkiye kıyaslaması yaptığınızda ortaya nasıl bir tablo çıkıyor?

Biz Türkiye'de daha yolun başındayız. Öncelikle bu kültürün yerleşmesi lazım. Hollanda'nın 1 milyon 746 bin kilometre bisiklet yolu varmış. Tabi bir de bu yolların ne kadar standartlara uygun olduğu da önemli. 90 cm olan yol genişliği park edilmesin diye yapılan mantarlar yüzünden 60 cm'e iniyor. Ama bu yolu kullanan çocuklar o mantarlara gelince pedalını kaldırmaya akıl etmez ve takılıp, düşebilir hatta arabanın altına bile girebilir.

■ Yerel yönetimlerin bisiklet konusunda üzerlerine düşen sorumluluklar neler?

Her şeyden önce bir bisiklet politikaları olmalı. Oy kaygısıyla yola çıkılmamalı, kentin geleceği düşünülmeli. Bisiklet politikalarında sürdürülebilirlik de önemli. Ben geçen yıllarda Nijmegen'e (Hollanda) gittim. 146 bin nüfusu var. Caddeler çok geniş ve trafiğe kapalı sadece yayalar ve bisikletler var. Saat 5'ten sonra araç giremiyormuş caddelere. Yol trafiğe kapalı olduğunda kargo bisikletler cadde üzerindeki dükkanların ihtiyaçlarına cevap veriyormuş. Hatta kargolu bisikletler festivali de varmış. Çok şaşırmıştım. Hatta kar tutmayan asfalt yapılmış. Şehir içindeki engebeli yerler yeni nesil bisikletlerle aşılabılır. O nedenle kentteki bisiklet politikalarına bir engel olarak görülmemeli bunlar. Öte yandan trafikte bisiklete

saygı da önemli. Motorlu araçların bisikletlere saygı göstermesi gerekiyor. Bu kültürün yerleşmesi lazım. Sürücü kurslarında bu kültürün verilmesi lazım. Belediyeler bisiklet konusunu sahiplenmeli ve politikalar üretmeli.

■ Türkiye'de bisiklet açısından ön plana çıkan bir şehir var mı?

Konya. Konya'da gerçekten bisiklet açısından yollar, geçişler, köprüler açısından harika işler yapılmış. Hollanda'ya falan gitmeye gerek yok. İzmir, bu anlamda Büyükşehir Belediyesi'nin de bir üst kurul oluşturmuş.

■ Ailelere bu konuda düşen görevler neler?

Aileler bu konuda tedirgin. Ben bile bu yaşımda bisiklet kullanırken trafikte her dakika acaba biri çarpar mı diye tedirginlik duyuyorum. Bisiklet yolu olmadığı için kaldırıma yakın bisiklet sürüyorsun. Ben bunu hissederken bu koşullar altında aileler nasıl çocuklarına bisiklet hediye edebilir. Sonra çocukları eve hapseden hediyeler alınıyor ve obezite sorunları başlıyor. Oysa biz çocukken ağaçlara tırmanırdık, hep sokaktaydık. Ailelerin gönül rahatlığı ile çocuklarını bisikletleriyle bırakacakları alanlar olmalı.

Yaşanabilir Kentler

Geçmişle gelecek arasında köprü kuran ve gelecek nesillere sağlıklı yaşam alanları sunmayı amaçlayan yaşanabilir kentler aynı zamanda günümüzde sıkça duyduğumuz bir kavram olan sürdürülebilirlik ilkesiyle de örtüşür. Daha yaşanabilir kentler oluştururken başta çevre olmak üzere ekonomik ve sosyal dengelerin hepsini gözetmek gerekiyor. Bu dengelerin sağlanması noktasında alınacak kararlar ise en üstten en alta kadar uyumlu olmalı ve kent bir bütün olarak ele alınmalıdır.

1970'li yıllardan bu yana dünya gündeminde "çevre" sözcüğü kullanılır olmaya başlamıştır. 'Çevre'nin tanımı ise çeşitlilik göstermekteydi. Bazıları çevre sözcüğü ile doğayı anlatmaktaydı. Kimileri çevrenin salt doğadan ibaret olmadığını

ifade ederek toplumsal ilişkileri de içine katarak "yaşam kalitesi" olarak bir tanım ortaya koymuştu. Çevreye ortak miras olarak da bakılmıştır. Ya da tersten okumak gerekirse gelecek kuşakların bizlere emanetidir. Bu nedenle bugün bizler gelecek nesillere

"yaşanabilir" bir dünya bırakmaktan sorumluyuz da denebilir.

Sanayi devrimi toplumları çevre kirliliği sorunlarıyla karşı karşıya bırakınca 20. yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte çevreye duyarlılık başlamış ve giderek artarak bugünkü noktaya gelmiştir.

Kentbilim Terimleri Sözlüğü'nde (Keleş, 1998: 74) kent, sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidiş-geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinmelerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi olarak tanımlanmaktadır. Bayram'ın (2001: 251) P. Nijkamp ve A. Perrels'ten aktardığına göre ise kent, insanlık tarihinde, bir yere ait olma güdüsünün dışavurumu olarak ortaya çıkmış ve daha sonraki dönemlerde uygarlığın gelişmesinde odak noktası olmuş özel bir yerleşim biçimidir. Bu bağlamda kent, gelişmenin ve ilerlemenin itici gücünü oluşturmaktadır. İçinde yaşadığımız yüzyılda ise kentler, daha önceki yüzyıllarla karşılaştırılamayacak ölçüde ekonomik, kültürel,

toplumsal ve teknolojik oluşumların bileşkesinde yer almaktadırlar. ¹

Dünya nüfusunun yarısından fazlası bugün kentlerde yaşıyor. Kırsaldan kente göç süreci yönetilemeyince hızlı ve kontrolsüz bir şekilde büyüyen kentler başta çevre olmak üzere ulaşım, güvenlik, altyapı gibi birçok sorunla karşı karşıya kaldı ve bu sorunlar da yaşam ve çevre kalitesinin düşmesine neden oldu.

Dünyada, 1970'li yıllardan bu yana kentsel gelişme dinamiklerine yönelik ekolojik kaygılar da gittikçe artmaktadır. Kentlerin üzerindeki nüfus, üretim ve tüketim baskıları bu alanları çevresel sorunların yoğunlaştığı alanlar haline getirmektedir. 21. yüzyılda kentler yalnızca kalabalıklaşma açısından değil, hava, su, toprak kirliliği, düşük sağlık koşulları ve sağlıksız konutlar gibi uzun süreli çevre sorunları açısından da dikkatleri üzerinde toplamaktadır. Sürdürülebilir gelişmeye yapılan vurgular ve küresel çevre sorunlarının yaygınlaşması kentlere ve kentsel değişimlere olan ilginin hızla artmasını sağlamaktadır (Demiral, 2005: 253). ²

20. yüzyılın sonlarına doğru kabul gören sürdürülebilirlik kavramından önce çevre kirliliği, plansız kentleşme, ormanların varlığı gibi konularda bazı iyileştirme çalışmaları olsa da istenilen sonuçlar tam olarak alınamamış ya da ilgili çevrelerce beklenen etkiler görülmemiştir. Çevresel problemlerin etkisinin zamanla artması, 20. yüzyılın son çeyreğinde enerji, çevre ve sürdürülebilirlik kavramlarının beraber düşünülerek uluslararası platformlarda ele alınmasına neden olmuştur. ³

Sürdürülebilirlik...

Sürdürülebilirlik kavramı gelecek nesillere ulaştırılması gereken günümüzün değerleri olarak tanımlanabilir. Bu kavram ise sadece çevresel

konuları değil kentsel, toplumsal ve kültürel değerleri de içinde barındırır.

Son 50 yıldır "sürdürülebilirlik" kavramı çok fazla karşımıza çıksa da bu düşüncenin ortaya çıkışı ve gelişimi ortaçağ hatta daha eski dönemlere dayanır, özellikle de Avrupa ve Doğu kültürlerinde.

Tarihsel olarak insan, doğa ve çevre ilişkileri ve sorunları eskiden gelen bir süreç olmasına karşın karşı karşıya kalınan sorunların çözümü için yapılan her türlü girişimin tarihi o kadar eski değildir.

Toplumların "kalkınması" için yapılan faaliyetler 1960'lı yıllara kadar gelişmenin temeli olarak görüldüğü için çevrede meydana gelen olumsuzlukların göz ardı edilmesine neden olmuştur.

Bu şekilde çevresel öğelerin uğrayacağı zararların kalkınma hedefleri sırasında sorgulanmamasının ve önceden önlem almadan sorun çıktıktan sonra çözüm arayışına girilmesi düşüncesi çevre bilim literatüründe "tepki ve tedavi" taktiği olarak adlandırılmaktadır (Kaypak, 2011: 23). Mevcut gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan çevresel sorunlar, enerji krizleri, doğal kaynakların tükenmeye başlaması gibi sorunların üst seviyelere çıkmaya başladığı 1960 ve 1970'li yıllarda ve sonrasında akademik çevreler, uluslararası kuruluşlar ve devletler nezdinde bu sorunların önlenmesi ya da etkilerinin en aza indirilmesi için birçok çalışma yapılmıştır. ⁴

Bunlardan biri Roma Kulübü'nün 1968 yılında Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'ne hazırlatılan araştırmadır. Bu araştırmada çevresel koşulların dünya üzerindeki değişimlerinin ne yönde olduğu ortaya konmuştur. Araştırma, "Büyümenin Sınırları" (The Limits to Growth) adıyla 1972 yılında yayımlanmıştır. Araştırma çevre so-

runlarıyla ekonomik gelişmeler arasındaki ilişkileri gözler önüne sermiş, bu da araştırmanın önemli bir dönüm noktası olarak görülmesine neden olmuştur. Araştırma, yeryüzünün mevcut ekonomik politikalar, nüfus artış oranları, sanayileşme hızı ile 150 yıla kadar yaşanabilirlik ölçütlerinin büyük kısmını kaybedeceği yönünde bir öngörü ortaya koymuştur. Bunun önlenmesi amacıyla da nüfus artışının durdurulması, ekonomik büyümenin sınırlandırılması gerekliliği ifade edilmiş, gelişme stratejilerinin sürmesi durumunda hammadde sıkıntısı ve çevre felaketlerinin insanlığı yok edeceği tehdidiyle karşı karşıya kalacağı belirtilmiştir. Araştırmanın çarpıcı sonuçları yapıldığı tarih itibarıyla çevre sorunlarına ve bunların önlenmesine ilişkin dünya kamuoyunun dikkatini çekmiştir. Ve bu türde çevreyle ilgili araştırmalar artmış ve yaygınlaşmış, bu süreç de “sürdürülebilirlik” fikrinin kavramsallaşmasına katkı sağlamıştır.

1972 yılında Stockholm’de yapılan Dünya Çevre Konferansı’nda “çevre” uluslararası toplumların hem ortak değeri hem de sorunu olarak ortaya konmuştur.

1976’da yapılan HABITAT I Toplantısı bu gelişmenin ikinci halkasını oluşturmaktadır. 1970’li yılların ikinci yarısında UNESCO’nun İnsan Hakları ve Barış Bölümü insan hakları alanını genişletme çalışmaları sırasında çevreyi de içine alan dayanışma hakları ya da üçüncü kuşak haklar denilen yeni bir insan hakları grubunu oluşturmuştur. İnsan Hakları sınıflandırılırken birinci grubu temel hak ve özgürlükler denilen insanın kişiliğini koruyan, güvence altına alan haklar oluşturur. Amerikan Haklar Bildirgesi, Fransız İnsan Hakları Bildirgesi temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan metinlerdir. İkinci kuşak haklar

ise ekonomik ve sosyal haklar denilen haklar grubudur. Bu hakların amacı ekonomik ve sosyal açıdan güçsüz olan bireyin korunması, güçsüzün güçlü tarafından ezilmesinin önlenmesidir. Üçüncü kuşak haklar nitelik açısından diğerlerinden önemli farklılıklarla ayrılıyor. Burada insan yaşamının ve gelişiminin devlet tarafından güvence altına alınması yeterli olmuyor. Bu hakların korunması ve geliştirilmesinde tüm toplumsal aktörlerin yani kamunun, bireylerin, sivil toplum kuruluşlarının işbirliği yapması gerekiyor. Barışçı bir dünyada yaşama, dünyanın kaynaklarından tüm insanların ortak olarak yararlanması, ekolojik açıdan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama ve kalkınma hakkı, üçüncü kuşak hakların önde gelenlerindendir.⁵

Birleşmiş Milletler’in (BM) oluşturduğu Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, “Ortak Geleceğimiz” adıyla 1987 yılında bir rapor yayınlamıştır. Bu rapora eklenen tüzel ilkelerin birincisi ise çevre hakkıdır.

Avrupa Ekonomik Komisyonu Çevre Hakları ve Yükümlülükleri Şartı (1990) çevre hakkının uluslararası hukuktaki yerini gösteren belge olması nedeniyle önemlidir.

1992 yılında Brezilya’nın Rio de Janeiro kentinde Birleşmiş Milletler tarafından 178 ülkenin katılımıyla Çevre ve Kalkınma Konferansı gerçekleştirilmiştir. Bu zirvede “Sürdürülebilir Kalkınma” düşüncesi üzerinde durulmuş ve bu kavram tüm toplumların 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak kabul görmüştür. Sürdürülebilir kalkınma ile çevrenin korunması Zirve’de birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken süreçler olduğu ifade edilmiş ve iki kavramın beraber ele alınmasının zorunluluğu ortaya konmuştur. Zirve’de ayrıca Gündem 21 adıyla bir eylem planı hazırlanmıştır. Bu planda gelişmenin sürdürülebilirliğinin yanı sıra insan yerleşimlerinin sürdürülebilirliği, tarım ve kırsal kalkınmada sürdürülebilirlik gibi kavramlar da yer almıştır. Konferansta ele alınan, vurgulanan konulardan biri de kentlerin sürdürülebilir ilkeler doğrultusunda planlanması ve bu bakımdan yerel yönetimlerin önemidir.

1996 yılında İstanbul’da BM tarafından Habitat II Konferansı düzenlenmiştir. Konferansta sürdürülebilir gelişmenin insan yerleşimleri için gerekli olduğu ve insan yerleşimlerinin de sürdürülebilir kalkınma prensipleri ışığında planlanmasının

bir zorunluluk olduğu belirtilmiştir. Ayrıca konferansta alınan kararların uygulanmasında bilim insanlarının, yerel yönetimlerin ve STK’ların rolleri de vurgulanmıştır.

Dünyanın sürdürülebilir geleceğine ilişkin günümüzde çok sıkça duyduğumuz bir diğer önemli belge ise Kyoto Protokolü’dür. 1997 yılında 169 ülkenin katılımıyla Japonya’nın Kyoto kentinde imzalanan protokolle atmosferdeki sera gazının azaltılması sağlanarak iklimsel değişikliklerin ve küresel ısınmanın azaltılması amaçlanmaktadır. Protokol ancak 16 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kyoto Protokolü, sera gazı yoğunluğunun azaltılması, iklim değişiklikleri ve küresel ısınmanın yaratacağı sorunlara karşı alınacak önlemleri içermesi bakımından bir ilk adımdır bu nedenle de önemlidir.

Rio Zirvesi’nin onuncu yılında Johannesburg’da (2002) Dünya Sürdürülebilir Gelişme Konferansı yapılmış ve etkinlikte 10 yılda alınan kararların uygulanma sürecine ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır. Doğal kaynakların kullanımı ve korunması, yoksullukla mücadele, tüketim şekillerinin gözden geçirilmesi ele alınan konular olmuştur.

2016 yılında Ekvator’un başkenti Kito’da (Quito) Habitat konferanslarının üçüncüsü gerçekleştirilmiştir. Konferans, “Sürdürülebilir Kentsel Gelişme” temasıyla toplanmıştır.

Sürdürülebilir Kentsel Gelişme

Kentbilim Terimleri Sözlüğü’nde kentsel gelişme (urban development), “bir ülkede kentsel nüfusun artması, kentlerin çoğalması ve bayındır duruma getirilmesi süreci” olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1998:82). Bu bağlamda kentsel gelişme uluslararası alanda kabul görmüş şu üç olguyla (durumla veya yaklaşımla) yakından ilişkilidir: Sağlıklı kentlerin oluşturulması, yaşanabilir kentlerin oluşturulması ve sürdürülebilir kentler yaratılması.

Sağlıklı kentler yaklaşımı, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 1985 yılından beri (ilk kez Kanada’da olmak üzere) uygulama bulan ve pek çok ilke yanında sağlıklı kentsel çevrelerin yaratılmasına dikkat çeken bir yaklaşımdır.

Yaşanabilir kent düşüncesi ise, sağlıklı kent düşüncesi ile yakından ilişkilidir. Öncelikli hedef, kent halkının yaşam kalitesini geliştirmektir. Herkesin barınma ve çalışma olanaklarına kavuş-

masıyla yaşanabilir kentler, tüm kentliler için yaşanabilirlik sınırının aşıldığı yerleşim yerleridir (Yıldız, 2005: 326). Kentsel gelişmenin yönü üzerine ipuçları veren bu iki düşünceden yola çıkarak sürdürülebilir kent konusunu ele almakta ve sürdürülebilirlik kavramını kentsel gelişme ile ilişkisi açısından tartışmakta yarar vardır.⁶

“İyi” bir yerleşim yerinin üzerinde uzlaşılan niteliklerin arasında en önemlisi, o yerleşim yerinin yaşanabilir olmasıdır. Kentlerin planları ve estetiğinin, arazi kullanma biçimlerinin, nüfus, bina ve trafik yoğunluklarının, yeterli kamu hizmetlerine erişebilme kolaylıklarının tümünün, bir yerleşim yerinin “yaşanabilirliği” üzerinde çok önemli etkileri vardır. Yaşanabilirlik ilkesi, var olan koşullara razı olmayı değil, var olanı aşmayı ve geliştirmeyi, daha iyiyi aramayı gerektirir. Ünlü yazar ve düşünür Lester R. Brown’a göre, bir kentin yaşanabilirliğinin en iyi ve tek göstergesi, o kentteki parkların, araba park alanlarına oranıdır. Bu, kentin insanlar için mi yoksa otomobiller için mi tasarlandığının, aynı zamanda, kentlerin tüm insanlar için mi yoksa arabası olan küçük azınlık için mi biçimlendirilmekte olduğunun da bir göstergesidir.⁷

Sanayi devrimiyle birlikte gelişmiş ülkeler önemli kentsel sorunlarla da yüz yüze geldiler. Kirlilik, barınma, yoksulluk, sosyal ayrışma, suç vs. Bu sorunlar bu ülkelerin kent alanlarının daha planlı bir şekilde gelişmesini sağlamıştır.

Uzun vadede bu alanların birer model olarak büyümelerini ve gelişimlerini beraberinde getirmiştir. Örnek olarak Chicago, Pittsburg ve New York City şehirlerinin sosyal ve ekonomik olarak bugünkü konumlarında bulunmaları söz konusu planlama ve yönetim çalışmalarının bir ürünüdür. Chicago şehrinin son derece efektif

Chicago

Pittsburg

toplu taşıma ağı ve yaya odaklı kent merkezi dokusu, Pittsburg'un sanayi devrimi sonrası kapitalist ekonomiye geçiş sürecinde kaybettiği nüfusu, yapılan yatırımlarla kentte canlanan sigorta, sağlık ve eğitim sektörü ile geri kazanması önemli örnekler arasındadır. New York City'de bugün en kalabalık ve kentsel doku olarak en yoğun noktasında bulunan Central Park, yukarıda bahsedilen model büyüme ve gelişmelere örnek olarak gösterilebilir.⁸

Kentsel yaşanabilirlik terimsel olarak çok yeni bir olgu olmamakla birlikte, literatüre ilk girdiği 1960'lardan bu yana ilk defa günümüzdeki kadar revaçta ve günceldir. Bu durum, son 50

yılda küresel ölçekte yaşanan kentsel nüfus artışı, kent alanlarındaki kontrollsüz büyüme ve eksik planlamalardan kaynaklanan problemlerin yanı sıra kent insanının refah seviyesinin yükselmesi ve yaşam alanlarından beklentilerinin artmasının bir sonucu olarak karşımıza çıkmıştır.⁹

Yaşanabilirlik 1960'lardan bu yana akademik literatürde ve uluslararası medyada yer almaktadır (Kaal, 2011). Ancak, güncel ve kentsel yaşamın önemli bir parçası olarak yerel yönetimler ve yapı şirketleri tarafından ele alınması 90'lı yıllarda başlamıştır (Kaal, 2011; Woolcock, 2010). Bu süreç ve sonrasında, kentsel yaşanabilirlik akademik araştırmalara konu

olmasının yanında, yaşam alanlarının ekonomik ve sosyal canlılığını sağlamak ve mevcudu korumaya yönelik indekslerin üretilmesi, bu indeksler aracılığı ile ülkelerin ya da şehirlerin yaşanabilirlik karşılaştırmalarının medya aracılığı ile servis edilmesi neticesinde de güncelliğini koruya gelmiştir (Holloway, A., vd. 2008). Yaşanabilirlik algısı, kişilerin ihtiyaç ve refah düzeylerine, kültür ve yaşanan coğrafyaya göre değişkenlik göstermektedir (Keçeli, 2012). Kentsel yaşanabilirliğin kişilerin algıları ve yaşadıkları çevreye ait tecrübelerinin bileşimi olduğunu benimseyen birçok araştırmacı bulunmaktadır (Sipahi, 2002). Bu değişkenlik ve göreceli yapıya rağmen, ekonomik fırsatlar, sosyo-kültürel aktiviteler, mekan algısı, eğitim, sağlık, spor gibi kamu hizmetlerinin erişilebilirliği, yeşil alan ve rekreasyon hizmetlerinin varlığı, güvenlik gibi unsurlar yaşanabilirlik araştırmalarında genel kabul gören altlıkları oluşturmaktadır.¹⁰

Çevresel etkiler ve kentsel gelişmeler, yeni planlama yaklaşımlarını da beraberinde getirmiştir. Bunlar Yeni Şehircilik (New Urbanism), Akıllı Büyüme (Smart Growth), Sürdürülebilir Kentler (Sustainable Cities), Ekolojik Kent/ Ekokent (Ecological City-Ecocity),

New York/ Central park

Yeşil Kentler (Green Cities), Düşük Karbon Kentler (Low Carbon Cities), Yaşanabilir Kentler (Liveable Cities), Yavaş Kentler (Slow Cities), Kentsel Rönesans (Urban Renaissance), Dijital Kentler (Digital Cities) şeklinde sınıflandırılabilir.

Yaşanabilir kent; İngiltere Urban Task Force'a göre sosyal ve ekonomik olarak işlevleri güçlü, çevre duyarlı, yaya ve motorsuz erişime olanak verecek şekilde ulaşım bağlantılarının güçlü, Hahlweg'e göre yaşlı, engelli ve çocukların hizmetlere kolay erişebileceği kent herkes için kent, Salzano'ya göre tarihe saygı duyan, gelecek kuşaklara sağlıklı yaşam alanı sağlayan geçmiş ile gelecek arasında bir köprü niteliğindedir. Bu yüzden yaşanabilir kent aynı zamanda sürdürülebilir kenttir. Birçok girişimin yanı sıra ABD ve Avrupa'da 1985'ten günümüze yılda iki kez düzenlenen konferanslar ve 8000'den fazla temsilci ile "International Making Cities Liveable" girişimi yaşanabilir kent teması altında faaliyetlerini sürdürmektedir.¹¹

Yaşanabilir kent planlaması ve tasarımı ilkeleri ise şu şekildedir:

- Yüksek iletişim ve etkileşim olanakları
- Çekici, estetik ve işlevsel kamusal mekan
- Temiz ve güvenli kentsel mekan
- İşlevsel çeşitlilik içeren kentsel mekan
- İnsan ölçeğinde yaşlı, çocuk, engelli bireyler için konfor arzeden kentsel mekan
- Etnik ve kültürel çeşitliliğin sürdürülebilirliği
- Katılım imkanları sunan yönetim yapısı
- Sürdürülebilir ulaşım modlarının arz edilmesi

- Doğal kaynakların korunumu ve enerji verimliliğinin desteklenmesi

- Ekonomik konut olanakları

- Motorlu ulaşım araçlarından bağımsız kent

- Yerel ekonominin desteklenmesi¹²

Yukarıda da ifade edildiği gibi yaşanabilir kent aynı zamanda sürdürülebilir bir kenttir. Sürdürülebilir kenteleşmenin hedefleri ise yaşanabilirlik kriterleriyle büyük ölçüde örtüşür. Bu hedefler de yaşam kalitesinin yükselmesi, yoksullukla mücadele, kontrollü nüfus artışı, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması, su kaynaklarının temiz ve güvenilir olması, biyolojik çeşitliliğin korunması ve gelişmesini sağlamak, temel sağlık gereksinimlerinin karşılanması, istihdam sorunlarının çözülmesi, sağlıklı beslenme ve beslenme konusundaki sorunların aşılması, teknolojinin yeniden yapılanması, risklerin ortadan kaldırılması şeklinde sayılabilir.

Sürdürülebilir kentsel planlama anlayışı, ekonomik verimlilik ve kar elde etmeye değil, insani ve ekolojik değerlere dayalıdır.¹³

Daha yaşanabilir kentler oluştururken başta çevre olmak üzere ekonomik ve sosyal dengelerin hepsini gözetmek gerekiyor. Bu dengelerin sağlanması noktasında alınacak kararlar ise en üstten en alta kadar uyumlu olmalı ve kent bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Kaynakça ve Notlar:

1. Özcan, Ayşe; "Ekolojik Temele Dayalı Sürdürülebilir Kentsel Gelişme: Malatya Kent Örneği Üzerinden Bir Değerlendirme"; S. 690 (Erişim: <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/%C3%96ZCAN-Ay%C5%9Fe-EKOLOJ%C4%B0K-TEMELE-DAYALI-S%C3%9CRD%C3%9CR%C3%9CLEB%C4%B0L%C4%B0R-KENTSEL-GEL%C4%B0%C5%9EME-MALATYA-KENT-%C3%96RNE%C4%9E%C4%B0-%C3%9CZER%C4%BONDEN-B%C4%B0R->

[DE%C4%9EERLEND%C4%B0RME.pdf](http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/%C3%96ZCAN-Ay%C5%9Fe-EKOLOJ%C4%B0K-TEMELE-DAYALI-S%C3%9CRD%C3%9CR%C3%9CLEB%C4%B0L%C4%B0R-KENTSEL-GEL%C4%B0%C5%9EME-MALATYA-KENT-%C3%96RNE%C4%9E%C4%B0-%C3%9CZER%C4%BONDEN-B%C4%B0R-)

2. Özcan, Ayşe; a.g.m; S. 691

3. Köken, Kayhan; "Sürdürülebilir Kentsel Tasarım Kriterleri Açısından Kentsel Dönüşüm Projelerinin İncelenmesi- Uzmanlık Tezi"; İlbank A.Ş.; Nisan, 2017; S. 5 (Erişim: <https://www.ilbank.gov.tr/dosyalar/uzmanliktezleri/14667.pdf>)

4. Köken, Kayhan; a.g.t; S.8

5. Hamamcı, Can; "Kentsel Çevre Kalitesi ve Denetimi" Sunumu; Antakya Kent Kurultayı Bildiriler Kitabı; S.47, 48 (Erişim: <http://www.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/12275.pdf>)

6. Özcan, Ayşe; a.g.m; S. 692

7. Adıgüzel, Şenol; "Yaşanabilir Kent Çerçevesinde Antakya ve Kentsel Sorunları" Sunumu; Antakya Kent Kurultayı Bildiriler Kitabı; S.53 (Erişim: <http://www.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/12275.pdf>)

8. Keçeli, Arif; "Kentsel Yaşanabilirlik ve Cinsiyet", Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:28; Temmuz, 2013; S.233,234 (Erişim: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/3354>)

9. Keçeli, Arif; a.g.m; s.234

10. Keçeli, Arif; a.g.m; s.236-237

11. Sınmaz, Serkan; "Yeni Gelişen Planlama Yaklaşımları Çerçevesinde Akılla Yerleşme Kavramı ve Temel İlkeleri", Megaron 2013; 8(2); s. 82 (Erişim: <http://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-35220-ARTICLE-SINMAZ.pdf>)

12. Sınmaz, Serkan; a.g.m; s. 82

13. Karakurt Tosun, Elif; "Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Sürecinde Kompakt Kent Modelinin Analizi"; Yönetim ve Ekonomi Dergisi; 2013; Cilt 20, Sayı:1; s.37 (Erişim: <http://www2.bayar.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C20S12013/31-46.pdf>) <http://www.ayk.gov.tr> <https://www.ilbank.gov.tr> <http://www.imo.org.tr> <http://dergipark.gov.tr> <http://www.journalagent.com> <http://www2.bayar.edu.tr>

Bisiklet askısı

Enerji tasarrufu ve çevre kirliliği konusundaki küresel kaygılar arttıkça, bisikletle ulaşım daha temiz ve daha ekonomik ulaşım modeli olarak tercih edilir hale geliyor. Ancak bisiklet kullanımının artması beraberinde park yeri sorununu da yaratıyor. Bisiklet askısı (bike hanger) yoğun kentsel alanlar için özel olarak tasarlanmış bir bisiklet depolama tesisi olarak ilk kez Güney Kore'de Seul'de uygulandı. Mevcut bisiklet

depolama tesisleri, büyük miktarda kamusal alana ya da elektrik ve bilgisayara dayalı iken bu sistemle, azami 15 bisiklet dikey olarak depolanabiliyor ve kullanıcının basitçe pedal çevirme hareketi ile çalıştırılabilir. Yerden tasarruf sağlarken, pahalı ve karmaşık elektrikli sistemine ihtiyaç duymayan bisiklet askısı büyük kentler için gözcü ve çevreci bir çözüm sunuyor.

Küp ağaçlar

Yoğun kentsel alanlar doğadan ilham alınarak nasıl tazelenabilir? Newyork Broadway Bulvarı'ndaki sakinleri Çin Broadway Green adlı bir kamusal sanat alanı oluşturdu. Fashion District merkezli çevre sanatçıları Patricia Leighton ve Del Geist tarafından Manifesto Architecture ile birlikte tasarlanan sergi, bölgenin trafiğe kapalı meydanlarını işgal etti.

Galvanizli çelik yapılar içine uygulanan sedum bitkisinden oluşan küpler, gölgeli, yeşil renkte huzurlu düşünceler sunarken, cadde boyunca yürüyenler için; çerçevenin içine yerleşmiş küplerin yüksekliği ve eğimi, ritmik ve döngüsel kalıcılığı hem sakinleştirici hem de canlandırıcı etki yaratıyor.

Kentsel oturma grupları

Akıllı, iyi tasarlanmış kentsel oturma grupları; şehir sakinleri arasında daha fazla etkileşim ve bağlanma hissi yaratır.

Rahat Hamaklar

Çimlerin üzerinde uzanan ağların üzerinde ya da herhangi uygun bir boşlukta sıralı şekilde düzenlenen hamaklar şimdiye kadar gördüğümüz uykuya değer kent mobilyalarının başında geliyor. Kent mobilyası olarak tasarlanan hamakların en güzel örnekleri Polonya'daki Paprocany Gölü boyunca yer alıyor.

Toplantı kaseleri

Manhattan'ın en yoğun meydanına kurulan bu toplantı kaseleri küçük gruplar için rahat, havadar bir alanda bir araya gelebilme ve yüz yüze sohbet etme imkanı sağlıyor. Arkadaşlar ve yabancılar arasındaki etkileşimi ve diyalogu kolaylaştırmak için tasarlanan her bir kaseinin tabanının hafifçe sallanması ortamı daha keyifli hale getiriyor.

Prof. Dr. E. Didem Evcî KİRAZ

Adnan Menderes Üniversitesi Tıp
Fakültesi Hemşirelik Fakültesi Dekanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Sağlıklı Ortamlar (Healthy Settings)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Herkes için Sağlık (HİS) çalışmaları kapsamında, 21. yüzyılda sağlık konusunda hiçbir ülkenin kendine yeter olamayacağını ve sağlığın geliştirilmesinde uluslararası dayanışmanın zorunlu olacağını beyan etmiştir. Tüm üye ülkeleri yaşam tarzı, çevre ve sağlık hizmetlerini bir bütün olarak ele almaya, HİS kavram ve prensipleri çerçevesinde politika geliştirmeye ve uygulamalar yapmaya davet etmiştir.

Uluslararası dayanışma; kişisel, gruplar halinde, kurumsal ve organizasyon olarak ortak bir ana fikir ve kavram etrafında birleşmeyi beraberinde getirmektedir. Böylece; bilgi ve tecrübe alışverişi kolaylaşmakta ve yüz yüze görüşme imkanı doğmaktadır. HİS hedefleri doğrultusunda oluşturulan, karar vericiler, uzmanlar, sağlık profes-

yonellerinin yer aldığı ağlar şu anda sürdürülen uluslararası işbirliğinin en iyi örnekleridir.

DSÖ Avrupa Bölgesi'nde uygulanan başlıca ağlar şunlardır:

• Sağlıklı Şehirler Ağları

• Sağlığı Geliştiren Okullar Ağı

• Bebek Dostu Hastaneler Ağı

• Sağlık Ağları Bölgeleri

• Ülke Düzeyinde Entegre Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar Müdahale programı (CINDI)

"Sağlıklı Ortamlar (Healthy Settings)" HİS'nin bir ürünüdür. 1986 yılında yayınlanan "Sağlığın Geliştirilmesi Ottowa Bildirgesi"nde bu kavramın altı çizilmiştir. Ardından gelen Sundsvall ve Jakarta Bildirgeleri de halk sağlığı

açısından bu kavramın önemini vurgulamıştır. DSÖ Avrupa Bölge Komitesi'nin 2012 yılı toplantısında kabul edilen Sağlık 2020 belgesinde de "destekleyici ortamların oluşturulması" dört öncelikli politik eylem alanlarından biri olarak kabul edilmiştir.

Tüm dünyada uygulanan sağlıklı ortamlar oluşturmaya yönelik programlara örnekler aşağıda sıralanmıştır: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) 2030 çerçevesinde Birleşmiş Milletler (BM) tarafından önerilen küresel belirleyiciler sosyal, ekonomik ve çevresel değerlere vurgu yapmıştır. SKH 2030 11. maddesinde kullanılan "şehirleri ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, erişilebilir ve sürdürülebilir yapmak" ifadesi sağlığın geliştirilmesi çabalarının sağlıklı ortamlar zeminine oturtulması gerektiğinden yola çıkarak oluşturulmuştur.

SKH 2030 belgesi sağlıklı ortamlar açısından incelendiğinde aşağıdaki noktalar ön plana çıkmaktadır:

1 - Açlığa son

2 - Temiz su ve sıhhi koşullar

3 - Sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları

4 - Sorumlu tüketim ve üretim

5 - İklim eylemi

Ve belediye başkanlarının, yerel yönetimlerin SKH 2030'un başarıya ulaşmasında liderliği çok önemlidir.

Peki şimdi ne yapmalıyız?

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, sağlıklı ortamlar-healthy settings yaklaşımıyla olmasa da bugüne kadar yapılan çok sayıda plan, program ve projenin var olduğu görülmektedir. Önemli olan; sağlıklı ortamlar çalışmalarından bugüne kadar elde edilen deneyim-çıktı-sonuç-kazanımların gözden geçirilmesi ve yerelde tek sağlık anlayışıyla başlatılacak bir girişime öncülük edilmesidir.

Yeni bir girişim beraberinde soruları/sorunları getirir. Bu nedenle biz olayı belediye başkanları ve yerel yöneticiler için hızlı ve basit basamaklar haline getirelim:

Sağlıklı Ortamlar=Yerelde Halk Sağlığı Çalışanları+Yerel Kurul ve Komisyonlar+Şehir Ekonomisi
(insan gücü) (mevzuat/yasal dayanak) (bütçe)

5-Şehrinizin sağlığını ölçünüz: Şehir Sağlığı Profili

6-Şehrinizin sağlığını geliştiriniz: Şehir Sağlığı Gelişim Planı

1-Politika oluşturma aracı gerekli: Sağlık Etki Değerlendirmesi (Health Impact Assessment) kullanabilirsiniz.

• Biliyorum ve değerlendirme raporum hazır

• Bilmiyorum

Aşağıdaki kaynaklara bakınız:

<http://www.who.int/hia/en/>

<http://ijphjournal.it/issue/view/387/showToc>

www.skb.gov.tr

2-İşbirliği gerekli: Yerelde sağlıklı ortamlardan sorumlu olanlarla bir araya geliniz.

Yerelde sağlıklı ortamlardan sorumlu olanlar:

- Valiler

- Belediye Başkanları

- İl Özel İdareler

- İl Genel Meclisleri

- Muhtarlar

- Bakanlıkların yerel teşkilatları

- Üniversiteler

- Diğer kurum ve kuruluşlar

- STK'lar

- Vatandaşlardır.

Ve bu konuda kurulmuş, görevlendirilmiş kurul ve komisyonlar bulunmaktadır. Örneğin; İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulu, İl Turizm Koordinasyon Kurulu, İl Uyuşturucu İle Mücadele Komisyonu vb.

3-İnsan kaynağı gerekli: Yukarıda sayılan tüm kurum ve kuruluşlara ait kalifiye ve yetkili insan gücü ile çalışınız.

4-Bütçe gerekli: Genel bütçeden ayrılan paylar içinde yerelde yürütülecek programlara ayrılan bütçeler mevcuttur. Bu bütçelerin toplamı şehir ekonomisini oluşturmaktadır. Şehir ekonomisini harekete geçiriniz.

Tablo 1: Sağlıklı Ortamlar ve Programlar

Ortam	Program Adı
Şehir	Sağlıklı Şehirler
Köy	Sağlıklı Köyler
Ada	Sağlıklı Adalar
Ev	Sağlıklı Konutlar-Konut Sağlığı
Yaşlılar	Sağlıklı Yaşlanma
Pazar/Alışveriş yerleri	Sağlıklı Gıda Satış Yerleri ve Sağlıklı Pazarlar
Kurumlar	
-Belediyeler/Toplular	Sağlıklı Belediyeler/Güvenli Toplular
-Okullar	Sağlığı Geliştiren Okullar
-İş yerleri	Sağlıklı İşletmeler
-Hastaneler	Sağlığı Geliştiren Hastaneler
-Üniversiteler	Sağlığı Geliştiren Üniversiteler
-Hapishaneler	Sağlığı Geliştiren Hapishaneler

Erdem SAKER

Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Avrupa Şehirlerinde Yaşam Kalitesi...

Avrupa ülkelerinde, şehirlerdeki yaşam kalitesi evrensel bir oluşum olarak algılanıyor ve şehirleri yönetenlerle şehirde yaşayanlar arasında adeta bir iletişim köprüsü kuruluyor. Bu hedefe ulaşma yolunda ise taraflar, aralarındaki düşünceleri farklılıklarını dengeleyerek, hedeflerine beraber yürüyorlar.

Bugün Avrupa toplumlarının ulaştığı zenginlik, yenilikçilik ve yaratıcılık potansiyeli ile yetenekleri, çok geniş bir yayılım içinde, kasabaların ve şehirlerin odağında oluşarak yaşamın ve çevrenin kalitesi de bu yerleşimlerin içinde belirginleşiyor. Avrupa şehirleri iş dünyasının, üretimin ve ekonominin adeta motorları konumunda bulunuyorlar, yeni iş alanlarının yaratılmasında yatırımları destekliyorlar. Ayrıca, hudutları içindeki yaşam kalitesini etkileyen sosyoekonomik ve politik faktörler karşısında da, bu kaliteyi oluşturan çevresel mücadelelerin ortasında yer alıyorlar. İşte bu nedenle şehirler ve kasabalar, yaşamın kalitesini ve sürdürülebilir or-

tamlarını birleştiren mekanlar olmayı üstleniyorlar.

Şüphe yok ki, geçen son 50 yıl içinde Avrupa şehirlerindeki yaşam kalitesi gelişmiş, yükselmiştir. Şu anda bu şehirlerde yaşayanlar çok daha fazla refaha ve kişi başı yaşam alanı büyüklüğüne, daha fazla arabaya sahipler, hem işlerinde hem de tatillerinde çok daha fazla seyahat ediyorlar, daha konforlu ve daha uzun yaşayabiliyorlar.

Şehirlerin yaşam kalitesinin artışı paralelinde doğal kaynakların kullanımındaki artış ise negatif bir oluşum olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin enerjinin fazla kullanılması iklim değişikliğini pompalıyor, zaman zaman bunun acı sonuçları da yaşanabiliyor, şehirlerde araba kullanımının artışı ses ve hava kirliliği yaratıyor, şehirlerin büyümesi biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler üzerinde tahribata neden oluyor.

Sonuçta, Avrupa şehirlerinde yaşayanlar, kişisel ve kısa vadeli yaşam

kalitesi artışı karşısında, gelecekteki yaşamlarının da kalitesini garanti etme pahasına, sürdürülebilir bir kalite anlayışını öne çekmek zorunda görüyorlar kendilerini. Dolayısıyla, şehirlerdeki yaşam kalitesini artırma yolunda atacakları her adımda, doğa varlıklarının zarar görmemesini, vazgeçilemez bir koşul olarak önlerine koyuyorlar ve gelecekteki şehirlerin de onlara sahip olabilmeye yollarını açık tutuyorlar...

Şimdi biraz da olaya bir başka pencereden bakalım, bu koşulları etkileyen politik kararların oluşumuna göz atalım. Şehirlerdeki yaşam kalitesi, birçok politik ve bilimsel uygulamaların etkisi altındadır. Yaşam kalitesi anlayışı, özellikle yerleşim alanlarında,

çok değişkendir, yerel politikaların önceliğinde kişi başı gelir düzeyleri, binalar ve yerel çevre düzenlemeleri yer almakta, uzun vadedeki değişimler göz ardı edilmektedir. Sonuçta, şehirlerde kişi başına düşen gelir düzeyi ve yaşam kalitesi yükselir, iş alanları genişler ama geleceğin çevre değerleri yara alabilir.

Hükümetler seviyesinde, şehirlerdeki yaşam kalitesini artırma yolunda uygulanacak politikalar düzeyinde değişik öncelikler belirlenebilir ama ulaşılacak tek hedef vardır, toplumun sosyoekonomik gelişimi ve şehirlerin bu gelişim sonunda ulaşılacağı yaşam kalitesi... İşte bu noktada en etkin akış yolu, yönetimlerin ve halkın kol kola girmesi ile açılabilir. Aslında

Avrupa şehirlerinde bu beraberlik çok yoğun biçimde oluşmaktadır. Size bu köşede değişik örnekleri daha önce aktarmıştım. Birçok Avrupa şehrinde, örneğin Strasbourg'da, şehir merkezine kimse özel arabasıyla gelmez, öncelikle bisiklet ve yürümeyi tercih eder veya tramvaya biner. Bu oluşumlar, şehri yönetenlerle şehirde yaşayanların beraber ürettikleri kararların ürünüdür ve yoğun biçimde uygulanır.

Gelin bu bakış açısını, çok dar da olsa kendimize, yaşadığımız şehirdeki oluşumlara çevirelim. Bursa'mızdaki yaşam kalitesini artırma yolunda, önce belediyelerimiz bizlerle, sonra da bizler onlarla kol kola girmeye hazır mıyız? Tabii beraber alıp uygulamaya koyacağımız kararlara, noktası noktasına uymaya var mıyız?

Bana göre var olmak zorundayız, zira içinde yaşadığımız Bursa'mız, gerek tarihi dokusuyla, gerek ovasıyla, Ulu-dağ'ıyla, iklim koşullarıyla bütünleşen doğal dokusuyla, gerek tarımsal ve sanayi ürünleri üretimlerini, üniversitelerini ve eğitim kurumlarını ve de şehir halkının renkli karışımını kucaklayan sosyoekonomik dokusuyla daha kaliteli yaşam ortamlarına sahip olmayı hak ediyor...

Doç. Dr. N. Kamil SALİHOĞLU

Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi

Sürdürülebilir / Yeşil Binalar için LEED v4 ve Su Yönetimi

Giriş

L EED, 20 yılı aşkın bir sürede, yüksek performanslı yapıların tasarımı, yapımı ve çalıştırılması için uluslararası standart haline gelmiştir. Bu standart içerisinde su yönetimi önemli başlıklardan birisidir. Su yönetimi konusunda uygulanan yöntemler genellikle nihai tüketimdeki kayıp kaçakların engellenmesine yönelik teknolojilerin uygulanması yönünde olmuştur. Oysa izlenmesi gereken ana yol su kullanım talebinin azaltılması, yeniden kullanım alternatiflerinin tümünün devreye sokulması ve içme suyu amaçlı olmayan sular için daha farklı kaynakların (yağmur suyu, gri su vb.) kullanımı olmalıdır.

Bu konuda özellikle sürdürülebilir/yeşil binaların tasarım ve işletiminde LEED v4 sürümü de farklı yaklaşımlar getirmektedir. Aşağıda LEED v4'teki değişiklikler ve su yönetimine ilişkin bilgiler sunulmuştur[1].

LEED v4

LEED standardının 4. Sürümü olan LEED v4, en başından sonuna kadar binanın yaşam döngüsü boyunca ölçülebilir sonuçlar gerektiren, daha esnek, performansa dayalı bir yaklaşımla tasarlanmıştır. LEED v4 ile getirilen yenilikler şu şekilde özetlenebilir.

Daha fazla esneklik: Her bir projenin farklı olabileceğinden hareketle projelerin benzersiz yönlerine uyacak stratejilerle daha fazla esneklik sağlanmaktadır.

Performans esaslı: LEED v4'te performansa odaklanılmaktadır. LEED v4,

bir projenin ömrü boyunca ölçülebilir sonuçlar gerektiren tasarım, işletim ve bakım için daha performansa dayalı bir yaklaşım benimsemektedir[2].

Akıllı şebeke yaklaşımı: LEED v4 akıllı şebeke düşüncesini ön plana getirmekte ve talebe yanıt veren programlarakatılan projeleri ödüllendirmektedir.

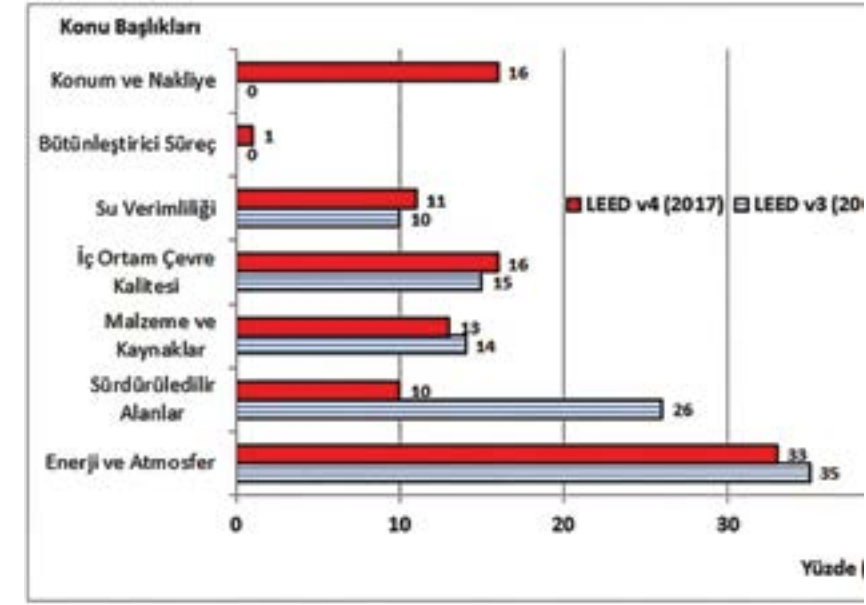
Materyaller ve kaynaklar: LEED v4, insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkisini değerlendirmek için kullanılan toplam miktarın ötesine geçen, materyaller fazla odaklanılmaktadır.

Su: LEED v4, toplam bina suyu kullanımını değerlendirerek su verimliliği için daha kapsamlı bir yaklaşım kullanmaktadır.

Kolaylaştırılmış belgeler: LEED v4, daha iyi bir müşteri deneyimi için, düzenli bir dokümantasyon süreci, derecelendirme sistemleri arasında daha iyi bir uyum sağlamaktadır[1].

LEED V4'deki Krediler ve Ön Koşulların Seviyesi

LEED v4 için geliştirilen etki kategorileri, bir projenin uygulandığı yerel topluluklar ve gezegenimiz için nasıl yararlı olabileceğinin altını çizmektedir. Daha iyi çevresel, ekonomik ve sosyal etkilere ulaşmak için yüksek puanlı değerli krediler ve daha yüksek sertifika seviyeleri ortaya konulmaktadır. Sonuçta bu konuda çalışan ekipler amaçlarını tanımlamak ve gerçekleştirmek için kullanabilecekleri gelişmiş stratejiler elde edebilmektedir. Birleşik Devletler Yeşil Bina Konseyi (USGBC), LEED v4'ten sonra projelerden beklenen çevre çıktıla-

Şekil 1: LEED v3 (2009) ve LEED v4 (2017) arasındaki farklar [5]

rının neler olması gerektiğini şu başlıklarda özetlemiştir[2,3].

- Küresel İklim Değişikliğini Engellemek için Sağlanan Katkı

- Bireysel olarak İnsan Sağlığı ve Zindeliğin Geliştirilmesi

- Su Kaynaklarının Korunması ve İyileştirilmesi

- Biyoçeşitlilik ve Ekosistem Hizmetlerinin Korunması, Geliştirilmesi ve Onarımı

- Sürdürülebilir ve Yenilenebilir Materyal Kaynak Döngülerinin Desteklenmesi

- Yeşil Bir Ekonominin Oluşturulması

- Sosyal Eşitliği, Çevresel Adaleti ve Toplumun Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesi.

Çevre çıktıları, çağımızda dünyamızın insanlıktan beklentilerinin neler olduğunu da göstermektedir[4].

LEED v3 (2009) ve LEED v4 (2017) arasındaki farklar Şekil 1'de özetlenmiştir.

LEED v4'ün uygulanması sırasında önceliklendirilecek konular şunlardır:

Bütüncül Düşünce

Doğru kişiler başlangıçta masaya getirilmeli ve hedefler ortak hale getirilmelidir. Böylece proje ekiplerine değerli zaman ve kaynak tasarrufu sağlanabilir. Bütünleştirici Süreç (IP) bölümündeki gereklilikler, farklı bina sistemleri ve süreçleri arasındaki bağlantıları bulmaya teşvik etmekte ve LEED tarafından ödüllendirilmektedir. LEED içinde oluşturulacak bütünleştirici stratejiler için sağlanan bu diyalog sayesinde önemli ve katkı sağlayan bir sinerji oluşmaktadır [4].

Enerji

Enerji kullanımı ve verimlilik ile ilgili rehberlik ederek enerji talebini azaltmaya odaklanan ve daha sonra yenilenebilir enerjileri de ödüllendiren LEED, enerji hedefi çitasını daha da yükseltmekte ve hedeflere ulaşmak için yeni çözümler önermektedir.

LEED projesi için çalışan ekipler, Enerji ve Atmosfer (EA) bölümünde aşağıdaki konuları görmektedir.

- Tüm incelenecek noktaların yüzde 20'si binaların enerji verimliliği konusuna ayrılmıştır. LEED enerjile ve

bununla ilişkili etkiler üzerinde artan bir vurgu yapmaktadır.

- Geliştirilmiş bina devreye alma konusunda daha fazla çaba gösterilmesi ve operasyonel performans için vurgu yapılmaktadır.

- Akıllı şebekeyi bir seçenek olarak düşünen projeler talep-yanıt programları kullanmaları durumunda ödüllendirilmektedir.

Su

Bir binadaki her bir sistem sudan etkilenmektedir. Su tüm sistemlerle bağlantılıdır ve etkileşim halindedir. ABD'de, içme suyu kullanımının yüzde 13,6'sı binalarda gerçekleşmektedir[6].

LEED'in en yeni versiyonundaki Su Verimliliği (WE) bölümü iç mekan kullanımı, dış mekan kullanımı, özel kullanımlar ve ölçümleme dikkate alınarak suyu bütünsel olarak ele almaktadır. Soğutma kuleleri, aletler, demirbaşlar, armatürler, proses suyu ve sulama da dahil olmak üzere bir bina ile ilgili tüm su kaynaklarını ölçmeyi amaçlamaktadır.

Tüm bina için su ölçümü, projelerin su tasarrufu için fırsatları belirlemesini, su kullanımını izleyip kontrol etmesini sağlamaktadır. LEED v4, sulama, tuvalet temizleme ve diğer kullanımlar için geri kazanılan atık su, gri su, yoğunlaştırılmış su, proses suyu, yağmur suyu vb. tüm suların projelerde yeniden kullanımını teşvik etmektedir.

Atık

Katı atık yönetimi hiyerarşisinde, ABD Çevre Koruma Ajansı (EPA), atığı azaltmak için dört tercih edilen stratejiyi; kaynak azaltma, yeniden kullanma, geri dönüşüm ve enerji eldesi olarak sıralamıştır.

LEED v4 içindeki Malzeme ve Kaynaklar (MR) bölümü, LEED 2009'daki orijinal kredilerinden yeniden yapılandırılarak ve yeniden önceliklendirilerek yukarıda önerilen bu stratejilerin her birini doğrudan işaret etmektedir.

Malzemeler

LEED, karar vericilere yeni bilgiler vererek, binalarda kullanılan malzemeler hakkında kararlar alınması için kullanılan mevcut paradigmayı değiştirmektedir.

• Kullanım: Malzeme ve Kaynaklar (MR) bölümünde LEED proje ekiple-
rinin, bir ürünün belirli bir nitelikle, örneğin geri dönüştürülmüş olması vb. gibi, çevresel, sosyal ve sağlık üzerindeki etkilerini en iyi duruma getirebilmeleri konusunda üreticilerle daha sağlam bir diyaloga sahip olmasını sağlamaktadır.

Bu kategori, kullanılan malzemelerin kaynaktan çıkarılması/imalatından, nakliyesine, operasyonlara ve bakıma kadar bir binanın tüm yaşam döngüsünü içerecek ve ömrünü tamamlamasını da dikkate alacak şekilde tasarlanmıştır.

• Yaşam döngüsü: Tüm bina yaşam döngüsü değerlendirmesi, mimarın binayı yapısal olarak doğru boyutlandırarak malzemelerin somut hale gelen enerjisini azaltma fırsatlarını araştırmak için inşaat mühendisiyle birlikte çalışmasını teşvik etmektedir. Açıklıkların boyutlandırılması ve döşeme kalınlığına bakılarak bile binanın yaşam döngüsü üzerinde yüzde 20-30 kadar olumlu bir etki gerçekleştirilebilmektedir. Bu önemlidir çünkü, binalar giderek işlevsel olarak daha verimli hale gelirken, malzemelerin somutlaşmış etkisi orantılı olarak daha büyük olmaktadır.

• Şeffaflık: Sağlıklı Ürün Deklarasyonu gibi çevreyle ilgili ürün bildirimleri

(EPD) ve malzeme içerik raporlama araçları, mimarlara ve tasarımcılara, ürünlerdeki içerik ve üretim süreci hakkında daha fazla bilgi sağlamaktadır. EPD'ler, ürünlerin nasıl üretildiğini, bunların malzemelerini ve diğer gereçleri kimin yaptığını anlatmaktadır.

Bu üç nokta birlikte bir sac ayağı oluşturmakta ve mimarlara ürünleri seçmek için daha kapsamlı bir bilgi seti sunmaktadır. Bu bilgileri sağlayarak, üreticiler yaptıkları ilerlemeyi daha iyi ayırt edebilmekte ve bu iyileştirmeleri gösterebilmektedir.

Konum ve ulaşım

Çevresel performansa doğru atılan ilk adım, binaya iyi bir yer seçmektir. Arsa sahipleri için, mevcut tesislere ve sokak ağlarına yakınlık, bu altyapının proje alanına getirilme maliyetini ortadan kaldırır.

Canlı, birlikte yaşanabilir insanların olduğu bölgelerde bulunmak, binayı, konut sakinleri, çalışanlar, müşteriler ve ziyaretçiler için bir varış noktası haline getirmektedir. Binanın sakinleri için bölgenin ekonomik faaliyetine katkıda bulunmalarına geleceğin geliştirilmesi için iyi bir model oluşturmasını sağlamaktadır.

LEED v4, Konum ve Ulaşım (LT) için geliştirilen yeni bir bölüm olarak daha gelişmiş performans ölçeklerine vurgu yapmaktadır. Örneğin düz hat yarıçapı yerine yürüme mesafesi, transit duraklar yerine yolculuk sayıları...

Leed v4 ve Su Yönetimi

Diğer LEED versiyonlarında olduğu gibi LEED v4 için de sürdürülebilir/yeşil bina yaklaşımında öncelikli konulardan biri su yönetimidir. Bu konuda iki temel başlık yapılacak çalışmaların kapsamını da açıkça ifade etmektedir. Bunlar:

• Enerjide olduğu gibi, yeni ölçme gereksinimleri, ekiplerin su kullanımına ilişkin verilere erişmesini sağlamak ve bunları dikkate alarak performansı arttırmaktadır.

• Tüm LEED v4 onaylı projeler için her ön koşulda, su tasarrufuna "önce verimlilik" yaklaşımı ile yaklaşmak, su kaynağı (yağmur suyu, yeniden kullanım veya geri dönüştürülmüş su vb.) ne olursa olsun performans hedeflerinde bulunmasını sağlamak için tasarlanmıştır.

Yani tüm projeler bir mimarın hayalinden başlayarak farklı disiplinlerdeki uzmanlar tarafından aynı hedefe yönelik olarak kurgulanmalıdır.

Mevcut binalar için de LEED 2009'daki uygulamalar halen geçerlidir.

Su Verimliliği İçin LEED 2009 ve LEED v4 Arasındaki Farklar

LEED v4 için zorunlu olan konulardan birinin entegre planlama ve tasarım konusu olduğu ilgili dokümanlarda açıkça belirtilmektedir.

Entegre yaklaşımda suyla ilgili sistemler başlığı altında aşağıdaki hususlara değinilmiştir.

Entegre Planlama ve Tasarımda Suyla ilgili Sistemler

Keşif: İlgili sürdürülebilirlik hedeflerini başarmak için şematik tasarımın tamamlanmasından önce binadaki içilebilir su yüklerinin nasıl azaltacağını araştıran bir ön su bütçesi analizi yapılmalıdır.

Projenin içmesuyu dışındaki su kaynakları ve toplam su talebi değerlendirilip, hesaplanmalıdır. Bu değerlendirmede:

İç ortam su talebi: Tasarım aşamasında su debisi ve zamana bağlı su talebi WE (Su Verimliliği) Ön şartları Su Kullanımını Azaltma yaklaşımı çerçevesinde

LEED 2009 KREDİLERİ	LEED v4 KREDİLERİ	TEKNİK İLERLEMELER VE İLAVELER
	Ön Gereklilik: Dış ortam su kullanımının azaltılması	- Uyarlanmış hesaplayıcı kullanılmaktadır. - Alternatif su kaynağı kredisi ve akıllı sensörlü sulama ön gerekliliklere getirilmektedir.
WEp1 Su Kullanımının Azaltılması	Ön Gereklilik: İç ortam su kullanımının azaltılması	süreçler, soğutma kuleleri ve buharlaştırmalı kondansatörler, - ABD'de WaterSense etiket gereksinimleri zorunlu hale gelirken yerel eşdeğerlerine ABD dışında izin verilmektedir. - Yeni hazırlanan uyumluluk adımlarıyla tüm bağlantılar temel düzeye göre %20 daha az hale getirilmektedir. - Tasarım aşamasında otomatik bağlantı sensörleri ya da ölçüm kontrolleri ile süre-tabanlı tasarruflara artık izin verilmemektedir.
	Bina ölçeğinde su ölçümü	- Her projede binanın tümüne yönelik ölçüm sistemi bulundurulması gerekmektedir.
WEc1 Su Verimli Peyzaj	Kredi: Dış ortam su kullanımının azaltılması	- Sulama suyunda ya EPA'nın WaterSense Bütçeleme Modülüne göre %50 azaltımın yapılması ya da sulamanın tamamen iptal edilmesi gerekmektedir.
WEp3 Su Kullanımının Azaltılması	Kredi: İç ortam su kullanımının azaltılması	- Perakendecilik, Sağlık, Otelcilik ve Okul derecelendirme sistemlerinde Ekipman ve proses su tasarrufu kredi kazandırabilmektedir. - ABD'de WaterSense etiket gereksinimleri zorunlu hale gelirken yerel eşdeğerlerine ABD dışında izin verilmektedir. - Tasarım aşamasında otomatik bağlantı sensörleri ya da ölçüm kontrolleri ile süre-tabanlı tasarruflara artık izin verilmemektedir.
	Kredi: Soğutma Kulesi Su Kullanımı	Projeleri su kaynaklarını analiz etmeye ve su çevriminin en üst düzeye çıkmasına teşvik etmektedir.
	Kredi: Su Ölçümü	En az iki nihai su kullanımının alt ölçümlerinin de yapılmasını ödüllendirmektedir

Kırmızı: Önemli uyarlamayı veya yeni krediyi, Siyah: Küçük değişikliği, Mavi: Değişiklik olmadığını göstermektedir.

değerlendirilmeli ve hesaplanmalıdır.

Dış ortam su talebi: Tasarım aşamasında peyzaj sulama için gereken su talebi WE (Su Verimliliği) Dış Ortam Su Kullanımını Azaltma yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmeli ve hesaplanmalıdır.

Proses Suyu Talebi: Mutfak, çamaşır yıkama, soğutma kulesi ve diğer teçhizat için talep edilen debi uygun olarak değerlendirilmelidir.

Tedarik kaynakları: Sahadaki yağmursuyu, gri su, belediye tarafından temin edilen içme amaçlı olmayan su ve HVAC (Isıtma, Havalandırma, İk-

limlendirme) ekipmanının yoğunlaşma suyu gibi olası tüm su temini kaynak hacimleri değerlendirilmelidir.

Uygulama: Yukarıdaki analiz sonuçlarına göre özellikle sahadaki içme amaçlı olmayan su kullanımı için ek bir kaynak değerlendirmesi olarak,

- Sıhhi tesisat sistemleri;

- Kanalizasyon nakliyesi ve / veya yerinde arıtma sistemleri;

- Yağmur suyu miktarı ve kalite yönetim sistemleri;

- Peyzaj, sulama ve saha unsurları;

- Çatı kaplama sistemlerinin ve /

veya yapının şekli ve geometrisi ve

- Diğer sistemler dikkate alınarak incelenmelidir.

Sonuç

LEED yeşil bina sertifika programıyla ilgili olarak Temmuz 2017'de yayımlanan yeni sürüm, 2009 versiyonuna göre bazı değişiklikler getirmektedir. Bu değişikliklerin ana sebebi olarak sertifikasyon programına başvuran ve belgeyi almaya hak kazanan binalardan elde edilen bilgi ve tecrübe gösterilebilir.

Bu bildiride LEED v4 uygulamak is-

tenen binalarda önceliklerin neler olması gerektiği ve özellikle su yönetiminde atılacak adımlarda hangi alternatiflerin üzerinde durulacağı açıklanmaya çalışılmıştır. Sürdürülebilir binalarda su yönetimi için LEED v4'ün getirdiği en önemli fark atık hiyerarşisinde getirilen modelin su için de kullanılabilir hale gelmeye başlaması olarak açıklanabilir. Bilindiği üzere atık hiyerarşisinde öncelik atığın kaynağında oluşumunun engellenmesi ve azaltılmasıdır. Su yönetiminde de tasarım aşamasından başlayarak gerçek su kullanım miktarının belirlenmesi ve suyun kullanılmadan önce en az nasıl tüketilebileceğine dair yapılacak çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde halen mimarların ve inşaat mühendislerinin ağırlıklı olarak yüklendikleri sürdürülebilir bina tasarımı ve inşaatında makine mühendisi, elektrik mühendisi gibi temel dalların yanı sıra kimya, çevre, malzeme vb. pek çok farklı disiplinden uzmanlık dallarından destek alınmamaktadır.

Kavramlar genişledikçe ve yeni yaklaşımlar daha karmaşık bir yapıya büründüğü müddetçe gerçek anlamda işlerin üretilebilmesi için doğru bir organizasyon ve personel altyapısı oluşturulması gerekmektedir.

Sürdürülebilir/yeşil bina kavramında su yönetimi için öncelikler kullanılacak teknolojilerin seçimi boyutundan ihtiyaçların en aza indirilmesi ve kaynağında çözümler üretilmesi üzerine olmalıdır.

Türkiye’de kişi başı kentsel altyapıdan kişi başına düşen su miktarı 2014 yılı itibarıyla 203 litre civarındadır[7]. 2013 yılı istatistiklerine göre Kanada’da kişi başı yılda 1025 m³ su kullanılırken, Türkiye’de 642 m³, Fransa’da 472 m³, Danimarka’da 117 m³ su kullanılmaktadır. [8] Bu değerler ülke bazında kullanılan tüm su kütlesi (tarım, üretim,

içme vb...) içerse de farklı tüketim miktar ve alışkanlıklarını ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

Binalarda gerçekçi su talebinin belirlenmesinde bu tür istatistiklerin kullanılması gerekmektedir. Ayrıca sürdürülebilir/yeşil binalarda içme suyu dışındaki su talebinin farklı kaynaklarla karşılanmasının önemli bir fark yaratacağı göz ardı edilmemelidir.

Kaynaklar

- [1] vLEED v4. Kullanıcı Rehberi. USGBC, Birleşik Devletler Yeşil Bina Konseyi. 2017. Erişim Tarihi: 13.11.2017.
- <https://kapost-files-prod.s3.amazonaws.com/published/54886ef033efbe406e00012a/ebook-leed-v4-user-guide.pdf>
- [2] LEED v4. for BUILDING DESIGN AND CONSTRUCTION Updated July 8, 2017. Erişim Tarihi: 13.11.2017.
- https://www.usgbc.org/sites/default/files/LEED%20v4%20BDC_07.8.17_current.pdf
- [3] LEED v4. İnternet Sayfası. USGBC, Birleşik Devletler Yeşil Bina Konseyi. 2017. Erişim Tarihi: 13.11.2017. <https://new.usgbc.org/leed-v4>
- [4] LEED v4. Minimum indoor plumbing fixture and fitting efficiency. Erişim Tarihi: 13.11.2017.
- <https://www.usgbc.org/node/1732101?return=/credits/existing-buildings/v2009/water-efficiency>
- [5] Verdical Grup, 2017. LEED 2009 ve LEED v4 arası farklar. <http://verdicalgroup.com/leed-v4-counting-down-to-halloween/>, Erişim Tarihi: 17.11.2017
- [6] Olgun, B., Kurtuluş, O., Heperkan, H., 2017.Yeşil Binalar ve LEED. Mühendis ve Makine Cilt :50, Sayı :594.
- [7] Su Kullanım İstatistikleri, 2013. <https://www.statista.com/statistics/263156/water-consumption-in-selected-countries/>
- [8] Birleşmiş Milletler Su Göstergeleri ve İstatistikleri Raporu, 2008. [https://unstats.un.org/Unsd/environment/envpdf/UNSD_UNEP_ECOWAS%20Workshop/Session%2004-4-1%20Introduction%20to%20water%20statistics%20\(UNSD\).pdf](https://unstats.un.org/Unsd/environment/envpdf/UNSD_UNEP_ECOWAS%20Workshop/Session%2004-4-1%20Introduction%20to%20water%20statistics%20(UNSD).pdf) Erişim Tarihi: 17.11.2017

İklim değişikliğiyle mücadelede şehirlerin rolü

2017 yılının yaz aylarında İstanbul, olağanüstü hava olayları yaşadı. İstanbul’da 29 Haziran’da son 106 yıldır ilk kez rekor sıcaklık olarak ölçülen 37,2 °C görüldü. Henüz şoku atlatmadan, 18 Temmuz’da şiddetli yağışı takiben sel ve su baskınları sonucu şehirdeki yaşam durma noktasına geldi. Mevsim normallerinin çok üstünde yağış alan şehir için bir saat içinde 65-110 kg/m² yağış, (İstanbul Büyükşehir Belediyesi) son 32 yılın en yüksek yağışı olarak kayıtlara geçmiş oldu. Yalnızca dokuz gün sonra, 27 Temmuz’da, İstanbul yine yoğun yağmur ve arabalara, uçaklara zarar verecek büyüklükte dolu yağışıyla başa kaldı.

Son yıllarda her yıl dünya genelindeki en sıcak yıl olarak kaydedilirken, buz ve kar stokları azaldı, buna bağlı olarak 1910-2010 arasında ortalama deniz seviyesi 19 cm yükseldi (IPCC, 2014), NASA verilerine göre ortalama sıcaklık 1880 yılına göre 0,85°C arttı (NASA, 2017). Canlıların sıcaklık artışı olarak hissedemeyeceği bu değişim, mevsim normalleri dışında doğa ve hava olaylarının etkisini ve sıklığını arttırarak insanoğlunun doğa üzerinde üstünlüğünü ilan ederek kurduğu medeniyetini ve bu medeniyetin temeli olan şehirlerini tehdit ediyor (Sayman, 2017). Haliyle, kısa zamanda mevsim normalleri dışında sıcaklık değerleri, yağış, dolu, sel ve fırtına gibi “felaketler” yaşayan İstanbul, bu konuda yalnız değil.

Nüfus, üretim ve tüketim yoğun olan şehirlerin kirlenme unsurlarının yüksek olması iklim değişikliğine etkilerinin ve etkilenebilirliğinin de yüksek olmasına neden oluyor. Üstelik, şehirler

yalnızca kendi sınırlarını değil, ticaret, ulaşım gibi araçlarla etkileşimde bulunduğu büyük bir alanı da etki altında bırakıyor. Şehirlerin nüfusu ise hızla artmaya devam ediyor ve 2050 yılında şehir nüfusunun 6,4 milyar olarak toplam nüfusun %70’inden fazlasını oluşturacağı öngörülüyor (OECD, 2014). Türkiye’de de şehir nüfusundaki artış dünyadakinden farklı değil. 1940-2016 arasında toplam nüfus 4,5 kat artarken, 5747 Sayılı Kanun öncesi olan 2007’ye kadar şehirlerde yaşayan nüfus 11,5 kat arttı. Türkiye’de 30’u büyükşehir belediyesi olmak üzere toplam 1397 belediye var. 2016 yılında toplam nüfusun %94’ü, 75 milyon kişi, belediye sınırları içinde yaşarken, toplam nüfusun %77’si büyükşehir belediyelerinin sınırları içerisinde (Sayman, 2017).

Şehirlerin iklim değişikliğiyle yakın ilişkisi, bu soruna çözüm olabileceklerinin de göstergesi. Dünyanın önemli metropollerinden New York 2050 yılına kadar %80, Londra 2040 yılına kadar %60 sera gazı salım azaltımı taahhüt ederken Güney Kore’nin başkenti 10 milyon nüfuslu Seul, 2020 yılına kadar %25 azaltım taahhüdünde bulundu (Sayman, 2017). İklim değişikliğiyle mücadele konusunda yalnızca büyük şehirler değil, küçük ölçekli şehirlerin de oldukça büyük katkı verebilecekleri, Avrupa şehirleri tarafından kanıtlanmış durumda. Orta ölçekli bir şehir olan Kopenhag, 2025’e kadar sera gazı salımlarını %100 azaltmayı hedefliyor (Sayman, 2017).

Merkezi ve yerel idareler arasındaki yetki paylaşımları, belediyelerin iklim değişikliği konusunda yapabilecek-

Rifat Ünal SAYMAN

Direktör, REC Türkiye

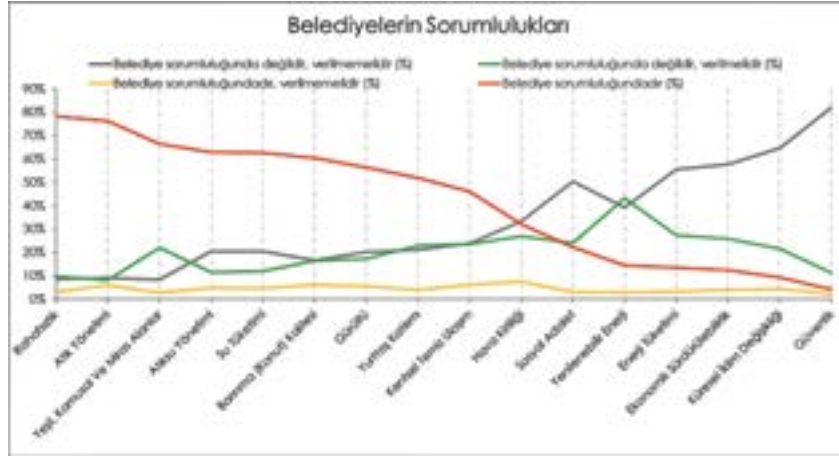
Gözde ODABAŞ

Uzman Yardımcısı, REC Türkiye

lerini belirler. Türkiye’de, belediyelerin iklim değişikliğiyle mücadelede azaltım ve uyum konusunda “ulaşım, binalar ve atık yönetimi” gibi yüksek yetki ve sorumluluklarının olduğu alanlarda çok önemli yetkileri bulunuyor. Üstelik bu denli nüfus yoğun olması, şehirlerle iklim değişikliği konusunda adım atma sorumluluğu da yüklüyor. Buna karşın, REC Türkiye’nin 2015 yılında gerçekleştirdiği bir anket çalışmasına göre, belediyelerin %65’i iklim değişikliğini sorumluluk alanları arasında görmüyor ve bu alanda sorumluluk talep etmiyor (bkz. Şekil 1).

Bu bilgiyi destekleyen bir veri, Türkiye’de yürütülmüş sera gazı envanteri çalışmaları. 2017 itibariyle Türkiye’deki 30 büyükşehir belediyesinden sadece Antalya, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Muğla olmak üzere 7 tanesi sera gazı envanterini tamamlamış ve Denizli, Kahramanmaraş, Kocaeli, Manisa ve Mersin olmak üzere 5 tanesi hazırlamaya başlamış durumda (bkz. Şekil 2).

Sera gazı envanteri hazırlayan 7 BB’nden, Antalya, Bursa Gaziantep ve İzmir’in salım azaltım hedefi ve İklim Değişikliği Eylem Planı da bulunuyor (bkz. Şekil 2). Bu belediyelerden Bursa BB eylem planı azaltım ve uyum faaliyetleri içeriyor. İstanbul BB’nin raporu henüz yayınlanmasa da iklim değişik-

Şekil 1 - Belediyelerin Sorumluluk Alanları

liği eylem planı hazırlamaya başlamış olması, iklim değişikliği eylem planlarının hızla artması konusunda umut verici. İstanbul’un eylemleri tüm belediyeler tarafından takip edilerek örnek alınıyor.

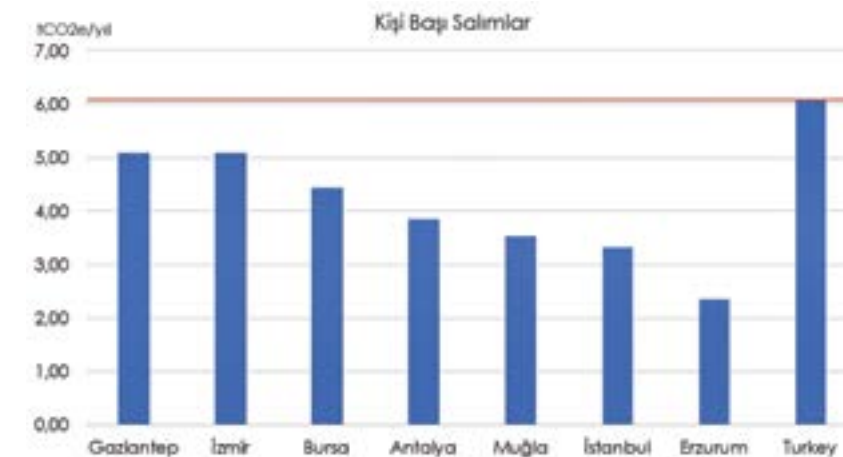
Sera Gazı Envanterlerine göre bu şehirlerin kişi başı salımları ise Şekil 3’te görülebilir. Gaziantep ve İzmir 5,32 ve 5,22 ton CO₂e/yıl ile en yüksek kişi başı salıma sahip iki belediye. Toplam 50,2 Mt CO₂e/yıl ile en yüksek salımı, yüksek nüfusundan da etkisiyle İstanbul yaparken, İzmir ikinci sırada yer alıyor. Sera gazı envanteri hazırlamamış olduğu için kesin olarak bilememekle birlikte, Ankara’nın İstanbul ve İzmir arasında, İzmir’in rakamına daha yakın bir yere yerleşmesi beklenebilir.

Seçilen belediyelerin, tüm salımlarının doğru bir şekilde tespiti sonrasında Türkiye ortalamasının altında kalması mümkün değil. Bu belediyelerin kişi-başı salım hesaplamalarında Türkiye ortalamasının altında görünmelerinin, kullanılan metodolojiler, kapsam, erişilen veriler ve çalışmanın kalitesi gibi sebepleri bulunuyor olabilir. Hesaplamalardaki önemli bir sorun, belediye sınırları artık tüm il sınırlarını kapsarken, çalışmalarda kırsal alanın kapsam dışında yer alması olarak görünüyor.

Belediyelerin salım azaltımı yapacakları alanların tespiti için öncelikle “sera gazı salım envanteri” raporlarını hazırlamaları gerekli. Tespit edilen alanlarda mümkün olan salım azaltımlarını taahhüt olarak ortaya koymaları ve bu taahhüdü sağlayacak eylemlerin yerel “iklim değişikliği eylem planı” hazırlayarak belirlemeleri, paydaşların planlama yapmalarını ve yatırımlarını yönlendirmelerini destekler. Belediyelerin eyleme geçebilecekleri yüksek yetki ve sorumluluk alanlarından olan ulaşım, binalar ve atık konularında alabilecekleri önlemler ise oldukça geniş. Türkiye’nin 2014 yılı toplam sera gazı salımlarının %16’sı ulaşım sektörüne, bu miktarın %91’i (67 milyon ton CO₂e) ise karayolu ulaşımına ait. Dolayısıyla şehir

Şekil 2 - Büyükşehirlerin Sera Gazı Envanter Durumu (2017)

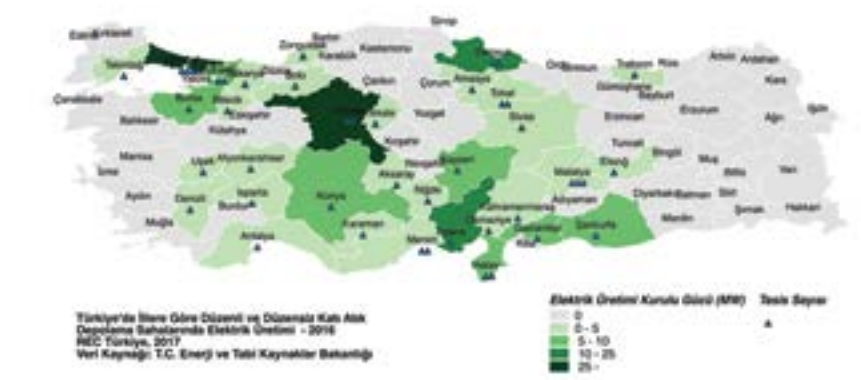

Şekil 3 - Sera Gazı Envanteri Olan Belediyelerin Kişi Başı Salımları

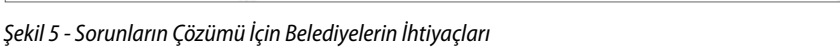
içi ulaşımlarda, özellikle zorunlu ulaşım, toplu taşıma, raylı sistemler, yaya ve bisiklet yolları, belediyelerin öncelik vermesi gereken ulaşım çeşitleri.

Türkiye’de üretilen elektriğin büyük bir bölümü binalarda kullanılırken, binalarda ısınmadan kaynaklı salımlar, toplam salımların %12’sine denk düşüyor. Binaların enerji tüketiminin %65 gibi büyük bir bölümü iklimlendirmede (HCV – Isıtma, Soğutma, Havalandırma), %20’si aydınlatmada kullanılıyor (ÇŞB, 2012). Buradan hareketle, binalarda salım azaltımı yalnızca ısı tasarrufuyla değil, tüm enerji tüketim alanlarına yönelik değerlendirilmeli. İlk aşamada hâlihazırda binaların enerji performanslarının ölçülmesi tamamlanarak karnelerinin çıkartılması ve ısı yalıtımı ile elektrik tüketiminin azaltılmasına öncelik verilmesi gerekli. Yeni binalar tasarlanırken oturumları, iç mekanları, mekanik tesisatları, aydınlatma ve ısı yalıtımları en az enerji tüketecek şekilde planlanmalı ve inşa edilmeli. Yeşil çatı, yatay duvarlar, Trombe duvarı, çift cidarlı cepheler, güneş kontrol sistemleri, ısı pompaları, havalandırma bacaları, elektrik ve ısı enerjisi üretimi için güneş panelleri ve rüzgâr türbinleri de kullanılabilecek diğer araçlar olarak sıralanabilir.

Belediyelere en fazla yetki ve sorumluluk verilen sektör olan atık sektörü, Türkiye’nin sera gazı salımlarının %3’ünü oluşturuyor. Depolama sahalarında oluşan %88 metan (CH₄) ve %12 nitroz oksit (N₂O) atık sektörünün sera gazlarını oluşturuyor. TÜİK verilerine göre evsel atıkların %1’i geri dönüştürülüyor; geri dönüşüm oranının %10-12 gibi daha yüksek bir rakam olduğunu REC Türkiye olarak yaptığımız çalışmalarla öngörüyoruz. Sektörün salım azaltımında atıkların geri dönüştürülmeden depolama sahalarında bertarafı sırasında metan gazından elektrik üretimi önemli yer tutuyor. Türkiye’de bulunan 46 tesiste toplam 241.932 MW kurulu güçle hem elektrik üretiliyor hem salım azaltımı gerçekleştiriliyor (bkz. Şekil 4).

Şekil 4 - Düzenli ve Düzensiz Katı Atık Depolama Alanlarında Elektrik Üretimi (2016)

İklim değişikliği küresel bir sorun. Yerel yönetimlerin de uluslararası işbirliklerde bulunarak birbirlerinden öğrenmeleri iklim değişikliğiyle mücadelede artan rollerini yerine getirebilmelerine destek oluyor. Bu süreçleri kolaylaştırmak için kurulmuş çeşitli birlikler/örgütler bulunuyor. Türk belediyeleri de bu küresel girişimlere dâhil olmaya başladılar. Bu belediyelerin imzacısı olduğu en bilindik küresel girişimler, üye ülke, dünya ve Türkiye'den yerel yönetim sayısı Tablo 1'de görülebilir.

Girişim	 Covenant of Mayors	 Compact of Mayors	 C40 Cities
Ülke Sayısı	52	99	50
Yerel Yönetim Sayısı	6.749	684	90
Türkiye'den Yerel Yönetim Sayısı	13	4	1

70 kentli dergisi

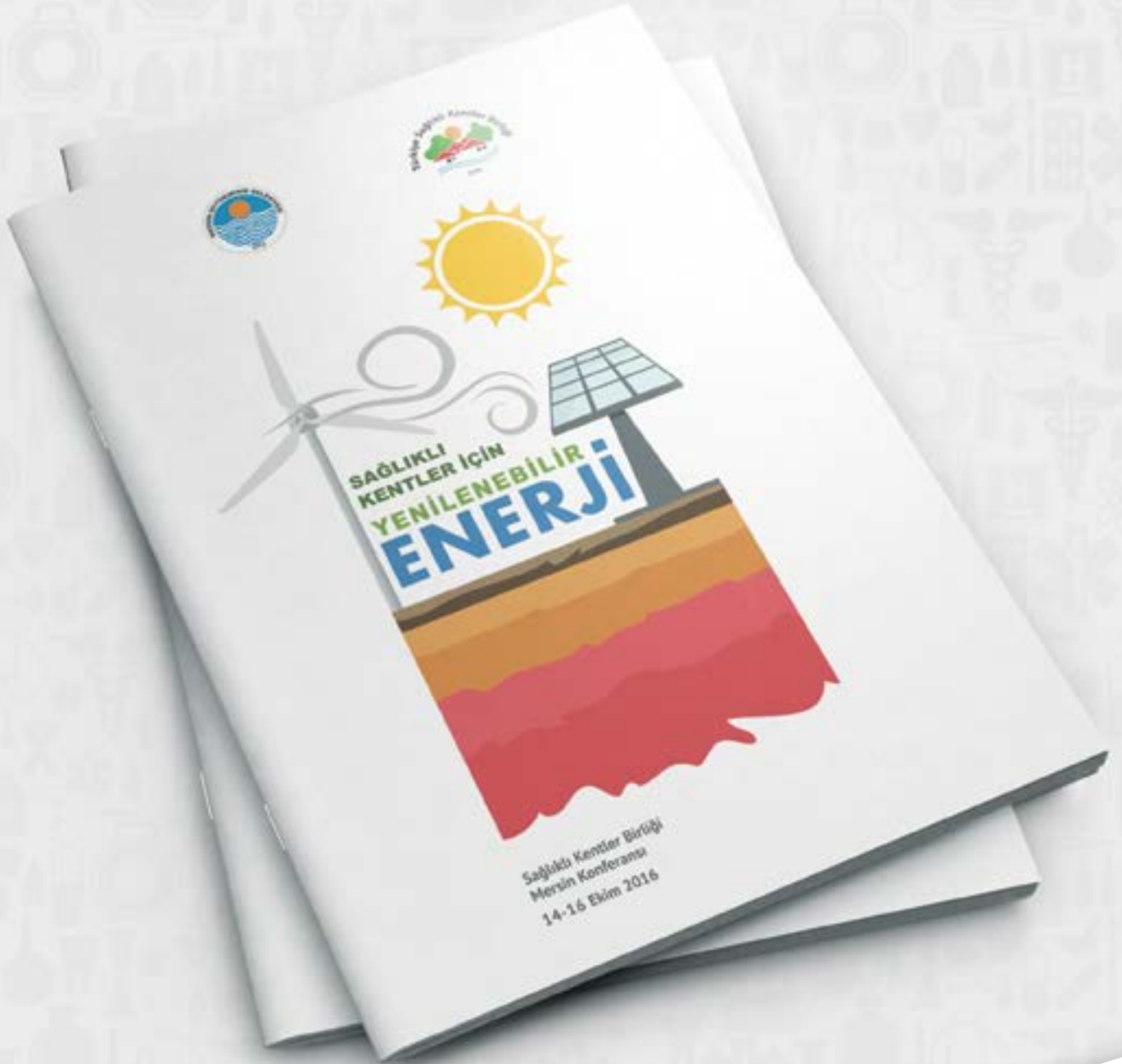
Kaynakça

Compact of Mayors	C40 Cities
99	50
684	90
4	1

16. Worldbank. (2013). *Building resilience: integrating climate and disaster risk into development - the World Bank Group experience*. Worldbank.

	Abana Belediyesi / Kastamonu		Darende Belediyesi / Malatya		Kırıkkale Belediyesi		Pendik Belediyesi / İstanbul
Tel: 0366 564 11 65 Web: www.abana.bel.tr		Tel: 0422 615 25 00 Web: www.darende.bel.tr		Tel: 0318 224 27 61 Web: www.kirikkale-bld.gov.tr		Tel: 0212 444 81 80 Web: www.pendik.bel.tr	
	Adalar Belediyesi / İstanbul		Denizli Büyükşehir Belediyesi		Kırşehir Belediyesi		Samsun Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0216 382 78 50 Web: www.adalar.bel.tr		Tel: 0258 265 21 37 Web: www.denizli.bel.tr		Tel: 0386 213 44 85 Web: www.kirsehir.bel.tr		Tel: 0362 431 60 90 Web: www.samsun.bel.tr	
	Altınova Belediyesi / Yalova		Didim Belediyesi / Aydın		Kocaeli Büyükşehir Belediyesi		Sandıklı Belediyesi/ Afyon
Tel: 0226 461 29 40 Web: www.altinova.bel.tr		Tel: 0256 811 26 60 Web: www.didim.bel.tr		Tel: 0262 318 10 10 Web: www.kocaeli.bel.tr		Tel: 0272 512 69 46 Web: www.sandikli.bel.tr	
	Akçadağ Belediyesi / Malatya		Dinar Belediyesi/ Afyon		Körfez Belediyesi/ Kocaeli		Serdivan Belediyesi / Sakarya
Tel: 0422 417 10 36 Web: www.akcadag.bel.tr		Tel: 0272 353 60 53 Web: www.dinar.bel.tr		Tel: 0262 528 23 02 Web: www.korfez.bel.tr		Tel: 0264 211 10 50 Web: www.serdivan.bel.tr	
	Amasra Belediyesi / Bartın		Edirne Belediyesi		Malkara Belediyesi /Tekirdağ		Tepebaşı Belediyesi / Eskişehir
Tel: 0378 315 10 81 Web: www.amasra.bel.tr		Tel: 0284 213 91 40 Web: www.edirne.bel.tr		Tel: 0282 427 10 33 Web: www.malkara.bel.tr		Tel: 0222 320 54 54 Web: www.tepebasi.bel.tr	
	Antalya Büyükşehir Belediyesi		Erzurum Büyükşehir Belediyesi		Menteşe Belediyesi / Muğla		Tirebolu Belediyesi / Giresun
Tel: 0242 249 50 00 Web: www.antalya.bel.tr		Tel: 0442 233 00 04 Web: www.erzurum.bel.tr		Tel: 0252 214 48 80 Web: www.mentese.bel.tr		Tel: 0454 411 40 16 Web: http://www.tirebolu.bel.tr	
	Avanos Belediyesi / Nevşehir		Gazipaşa Belediyesi/ Antalya		Merkezefendi Belediyesi/ Denizli		Toroslar Belediyesi / Mersin
Tel: 0384 511 40 64 Web: www.avanos.bel.tr		Tel: 0262 642 04 30 Web: www.gazipasa.bel.tr		Tel: 0258 265 38 88 Web: www.merkezefendi.bel.tr		Tel: 0324 322 72 00 Web: www.toroslar-bld.gov.tr	
	Aydın Büyükşehir Belediyesi		Gebze Belediyesi / Kocaeli		Mersin Büyükşehir Belediyesi		Trabzon Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0256 226 63 52 Web: aydin.bel.tr		Tel: 0262 642 04 30 Web: www.gebze.bel.tr		Tel: 0324 231 88 80 Web: www.mersin.bel.tr		Tel: 0462 322 46 01 Web: www.trabzon.bel.tr	
	Aydıncık Belediyesi/ Mersin		Gölcük Belediyesi / Kocaeli		Mezitli Belediyesi /Mersin		Urla Belediyesi / İzmir
Tel: 0324 841 30 50 Web: www.mersinaydincik.bel.tr		Tel: 0262 412 10 12 Web: www.golcuk.bel.tr		Tel: 0324 358 10 05 Web: www.mezitli.bel.tr		Tel: 0232 754 10 88 Web: www.urla.bel.tr	
	Balçova Belediyesi / İzmir		Hatay Büyükşehir Belediyesi		Mudanya Belediyesi / Bursa		Ürgüp Belediyesi / Nevşehir
Tel: 0232 455 20 00 Web: www.balcova.bel.tr		Tel: 0326 214 91 90 Web: www.hatay.bel.tr		Tel: 0224 544 16 50 Web: www.mudanya.bel.tr		Tel: 0384 341 70 76 Web: www.urgup.bel.tr	
	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi		Isparta Belediyesi		Muğla Büyükşehir Belediyesi		Yalova Belediyesi
Tel: 0266 239 15 10 Web: www.balikesir.bel.tr		Tel: 0246 211 61 61 Web: www.isparta.bel.tr		Tel: 0252 214 18 46 Web: www.mugla.bel.tr		Tel: 0226 813 98 46 Web: www.yalova.bel.tr	
	Bandırma Belediyesi / Balıkesir		İnegöl Belediyesi / Bursa		Nilüfer Belediyesi / Bursa		

Sağlıklı Kentler için Yenilenebilir Enerji

Kitap istekleriniz için: bilgi@skb.gov.tr

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

